

10
2022

ISSN 1508-0641

NOWA CURRENDA

ENDDA

Miesięcznik
komorników sądowych

NDDA
NOWA
CURRENDA
DWA

NOWA CURRENDA

Miesięcznik
komorników sądowych

Redaktor naczelny: **prof. ALK dr hab. Joanna Studzińska**

Redaktor prowadzący: Magdalena Kirska-Okuniewska

Redakcja językowa: Magdalena Kirska-Okuniewska

Projekt okładki: Karol Szczawiński

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów oraz zastrzega sobie prawo do skracania tekstów. Uprzejmie informujemy, że przesłanie tekstu artykułu czy opracowania na adres redakcji wiąże się ze zgodą na jego ewentualne opublikowanie na łamach czasopisma i przeniesienie na wydawnictwo przysługujących do niego praw autorskich. W przypadku zaistnienia okoliczności uniemożliwiających przeniesienie praw autorskich do tekstu na wydawcę autor zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym fakcie redakcję. Redakcja zastrzega sobie także prawo do wprowadzania zmian w nadesłanych tekstach.

Stali współpracownicy:

Agnieszka Żelazna

Mateusz Sztandur

dr Monika Ged

dr Joanna Szachta

dr Grzegorz Kamieński

Wydawca:

Currenda Sp. z o.o.

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot

tel.: 58 550 38 75, 58 550 38 76

e-mail: nowa.currenda@currenda.pl

www.sklep.currenda.pl

czytelnia.currenda.pl

© Copyright by

Currenda Spółka z o.o.

ISSN 1508-0641

Spis treści

Od redakcji 6

AKTUALNOŚCI

Zastępstwo długotrwałe:
sprawowanie funkcji zastępcy
komornika. Zagadnienia wybrane8

MARTA PAWŁOWSKA

Egzekucja z wynagrodzenia
za pracę – wybrane zagadnienia21

AGNIESZKA ŻELAZNA

TEMAT NUMERU

Analiza projektu ustawy
o zmianie k.p.c. – druk sejmowy 265030

DR GRZEGORZ KAMIENSKI

ORZECZNICTWO

Przegląd orzecznictwa49

MATEUSZ SZTANDUR

Okiem praktyka orzecznika57

OPRAC. ANNA GOŁĘBIOWSKA

SYLWETKI

Jubileusz Pana Profesora
Andrzeja Marciniaka66

DR HAB. JÓZEF JAGIELA PROF. UŁ

DR HAB. ROBERT KULSKI PROF. UŁ

SZKOLENIA, KONFERENCJE

„Egzekucja świadczeń alimentacyjnych.
Stan prawny a rzeczywistość”70

MATEUSZ SZTANDUR

PO GODZINACH

Wytrwały wierzyciel.....79

TOMASZ CHOJNACKI

Szanowni Państwo

Zapowiadane zmiany kodeksu postępowania cywilnego są procedowane na posiedzeniach Sejmu jako druk sejmowy 2650. Prace trwają już od dłuższego czasu, a planowana nowelizacja zaczyna zyskiwać realny kształt. Część zmian ma charakter naprawczy do nowelizacji, która weszła w życie 7 listopada 2019 r.; przykładowo orzekanie z urzędu o odsetkach od zasądzonych kosztów czy przyjęcie zasady zażalenia dewolutywnego w przypadku braku właściwej wyraźnej regulacji. Pojawiają się także rozwiązania nowe, jak zwiększenie wartości przedmiotu sporu dla właściwości sądu okręgowego czy regulacja zawarta w nowym art. 128.1, że pismo wnoszone przez stronę zastępowaną przez adwokata, radcę prawnego, rzecznika patentowego albo Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej powinno zawierać wyraźnie wyodrębnione oświadczenia, twierdzenia oraz wnioski, w tym dowodowe. Jeżeli pismo zawiera uzasadnienie, wnioski dowodowe, zgłoszone tylko w tym uzasadnieniu, nie wywołują skutków, jakie ustawa wiąże ze złożeniem ich przez stronę. Wątpliwości co do wykładni i stosowania prawa znajdują swój wyraz w zadawanych Sądowni Najwyższemu pytaniach prawnych. W zagadnieniu III CZP 151/22 przedstawiono problem prawny, czy po zmianach Kodeksu postępowania cywilnego dokonanych ustawą z 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 1469 ze zm.) dopuszczalne jest wydanie w postępowaniu z art. 793 k.p.c. dalszego tytułu wykonawczego następcy prawnemu wierzyciela wskazanego w tytule wykonawczym, a w razie odpowiedzi twierdzącej – czy przejście uprawnienia na rzecz nowego wierzyciela może zostać w takiej sytuacji wykazane wyłącznie dokumentami, o których mowa w art. 788 § 1 k.p.c., tj. dokumentem urzędowym lub dokumentem prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym. Natomiast pytanie III CZP 153/22 dotyczy zagadnienia, czy prawomocne postanowienie zawierające plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji nieruchomości, w którym komornik wymienia osobę, dla której jest przeznaczona suma przypadająca od nabywcy, wydane na podstawie przepisu art. 1037 § 2 k.p.c. i stanowiące tytuł egzekucyjny przeciwko nabywcy nieruchomości, stanowi podstawę wpisu w księdze wieczystej hipoteki, powstałej z mocy samego prawa na podstawie art. 1037 § 3 k.p.c., bez nadawania przez sąd tak powstałemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności, czy też z uwagi na treść art. 109 ust. 1 ustawy z 6 lipca 1982 r. (tekst jednolity z 22 lipca 2022 r.; Dz.U. z 2022 r. poz. 1728) konieczne jest zaopatrzenie tytułu egzekucyjnego w postaci wyżej opisanego postanowienia przez sąd

Fot. Bogusława Guzowska

w klauzulę wykonalności, pomimo że hipoteka powstaje z mocy samego prawa, niezależnie od dokonania wpisu w księdze wieczystej.

Dr Grzegorz Kamiński poddał analizie projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy 2650) w zakresie zmian odnoszących się do postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego.

Radczyni prawna Agnieszka Żelazna omawia dla Państwa egzekucję z wynagrodzenia za pracę. Wskazuje, że zasady prowadzenia egzekucji z wynagrodzenia za pracę ustawodawca zawarł w przepisach art. 880 i nast. k.p.c., przy czym przepisy te mają zastosowanie nie tylko do świadczeń ze stosunku pracy, lecz również do innych świadczeń, co do których zastosowanie znajdują przepisy prawa pracy, jak też do tych świadczeń będących dochodami uzyskiwanymi przez dłużnika, a określonymi w art. 833 k.p.c. o charakterze świadczeń powtarzających się, których istotą jest zapewnienie utrzymania osobom do nich uprawnionym. Marta Pawłowska, doktorantka ALK i prawniczka w kancelarii komorniczej, omawia zastępstwo długotrwałe w zakresie sprawowania funkcji zastępcy komornika w związku z odwołaniem komornika z urzędu z uwagi na ukończenie przez niego 65. roku życia, odnosząc się do zagadnień zatrudniania pracowników oraz wskazując na praktyczne aspekty prowadzenia kancelarii przez zastępcę długotrwałego.

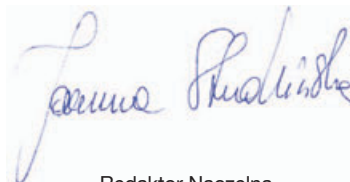
Staramy się być dla Państwa blisko wydarzeń istotnych dla środowiska komorniczego. Do takich należał niewątpliwie jubileusz prof. dr. hab. Andrzeja Marciniaka. Wydarzenie odbyło się 23 września 2022 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego w Łodzi. Okazją do spotkania było 70-lecie urodzin i 45-lecie pracy naukowej Profesora. Uroczystość została połączona z wręczeniem książki jubileuszowej i zgromadziła grono wybitnych przedstawicieli nauki oraz zawodów prawniczych. Relację z tego wydarzenia przygotowali jego gospodarze – dr hab. Robert Kulski prof. UŁ i dr hab. Józef Jagiela prof. UŁ.

Mateusz Sztandur, absolwent studiów doktoranckich Uniwersytetu Gdańskiego, tradycyjnie przedstawia orzecznictwo, a także omawia ważną dla środowiska komorniczego ogólnopolską konferencję „Egzekucja świadczeń alimentacyjnych. Stan prawny a rzeczywistość”, która miała miejsce 21 października 2022 r. w Białymstoku. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, reprezentowany przez Dziekana prof. dr. hab. Mariusza Popławskiego, Ośrodek Naukowo-Szkoleniowy przy Krajowej Radzie Komorniczej, reprezentowany przez Dyrektora Marcina Borka, oraz Izbę Komorniczą w Białymstoku, reprezentowaną przez Romana Jakubiuka – Przewodniczącego Rady Izby Komorniczej w Białymstoku.

Referendarz sądowy Anna Gołębiowska, dokonując w rubryce „Okiem praktyka orzecznika” analizy wydanych rozstrzygnięć, odniosła się do tematu wstąpienia nowego wierzyciela do toczącego się postępowania egzekucyjnego oraz opisu i oszacowania.

Komornik książkowy, czyli niezastąpiony KS Tomasz Chojnacki, tym razem przytacza i komentuje historię wytrwałego wierzyciela opisanego przez Jaroslava Haška.

Miłej lektury!

Redaktor Naczelna

Zastępstwo długotrwałe: sprawowanie funkcji zastępcy komornika

Zagadnienia wybrane

Celem niniejszego opracowania jest zwrócenie uwagi na wybrane zagadnienia odnoszące się do zastępstwa długotrwałego na przykładzie sprawowania funkcji zastępcy komornika po odwołanym – w związku z ukończeniem 65. roku życia – komorniku sądowym.

MARTA PAWŁOWSKA

Doktorantka ALK
Prawniczka w kancelarii komorniczej

1. Wstęp

Przepisy regulujące kwestię zastępstwa długotrwałego zostały zawarte w dwóch rozdziałach ustawy o komornikach sądowych z 28 marca 2018 r.¹, tj. w rozdziale 4 „Zastęp-

stwo komornika” oraz w rozdziale 5 „Likwidacja kancelarii”.

Analizując instytucję zastępstwa, należy wskazać, jaka jest funkcja zastępcy i dla jakiego wypadku została przewidziana. Jak podaje się w literaturze, „funkcja zastępcy została przewidziana na wypadek braku możliwości wykonywania przez komornika zadań i czynności, o których mowa w art. 3 ust. 3 u.k.s., z powodu przeszkód prawnych i faktycznych. W takich przypadkach wyznaczony zostaje zastępca, który obejmuje kancelarię i wykonuje w jego imieniu ustawowe zadania”².

Zgodnie z art. 6 ust. 2 u.k.s. komornik, który sprawuje funkcję zastępcy, posługuje się pieczęcią urzędową zastępowanego komornika oraz własną pieczęcią imienną, z wyraźnym zaznaczeniem, że działa on w imieniu zastępowanego komornika.

Omawiając regulacje dotyczące zastępstwa długotrwałego, należy mieć na uwadze przesłanki wyznaczenia zastępstwa opierające się

”

ZGODNIE Z ART. 45 UST. 2 U.K.S. FUNKCJĘ ZASTĘPCY KOMORNIKA DŁUGOTRWALE NIEOBECNEGO MOŻE PEŁNIĆ WYŁĄCZNIE INNY KOMORNIK.

na przeszkodach prawnych lub faktycznych, które uniemożliwiają pełnienie obowiązków przez właściwego komornika. Przeszkody te mogą mieć charakter czasowy bądź długotrwały. Do przeszkód uniemożliwiających pełnienie obowiązków komornika sądowego należy zaliczyć:

- 1) zawieszenie komornika w czynnościach przez Ministra Sprawiedliwości, w przypadkach wskazanych w ustawie (art. 18 ust. 1 i 2 u.k.s.);
- 2) prawomocne orzeczenie kary dyscyplinarnej w postaci zawieszenia komornika w czynnościach na okres od 6 miesięcy do 3 lat (art. 224 ust. 1 pkt 5 u.k.s.);
- 3) wszczęcie postępowania dyscyplinarnego (art. 242 ust. 1 u.k.s.);
- 4) odsunięcie komornika od wykonywanych czynności przez prezesa właściwego sądu rejonowego w przypadku oczywistego i rażącego naruszenia przepisów prawa (art. 22 u.k.s.);
- 5) odwołanie komornika z zajmowanego stanowiska w związku z ukończeniem 65. roku życia (art. 19 ust. 1 pkt 5 u.k.s.);
- 6) wygaśnięcie powołania na stanowisko komornika sądowego z przyczyn wskazanych w ustawie (art. 20 ust. 1 u.k.s.). Co istotne, wskazana regulacja stanowi zamknięty katalog przesłanek, na podstawie których powołanie komornika wygasa z mocy prawa³;
- 7) przeniesienie komornika na jego wniosek na stanowisko komornika do innego rewi-

ru (art.23 u.k.s.). Zgodnie z art. 23 u.k.s. przeniesienie oznacza prawo utworzenia nowej kancelarii lub objęcie kancelarii po odwołanym bądź przeniesionym komorniku, którego powołanie wygasło z mocy prawa, o ile ogłoszenie o zwolnionym stanowisku komornika (o których mowa w art. 12 ust. 3 u.k.s.) okazało się bezskuteczne. Przeniesienie do innego rewiru dotyczy jedynie osoby będącej już komornikiem sądowym⁴.

Zgodnie z art. 45 ust. 2 u.k.s. funkcję zastępcy komornika długotrwanie nieobecne może pełnić wyłącznie inny komornik. Przepis art. 45 ust. 2 u.k.s. nie precyzuje, jaki komornik może być zastępcą komornika długotrwanie nieobecne. Wydaje się, że, mając na względzie analogiczną regulację przewidzianą w art. 43 ust. 6 u.k.s., może to być wyłącznie komornik z obszaru właściwości danego sądu okręgowego⁵. Jednak najbardziej racjonalne wydają się, by kandydat na zastępcę długotrwanie nieobecne komornika miał kancelarię zlokalizowaną w pobliżu, co stanowi z pewnością ogromne ułatwienie nie tylko dla komornika pełniącego funkcję zastępcy, ale również dla pracowników kancelarii. Takie rozwiązanie pozwoli komornikowi na bieżącą kontrolę prawidłowości przebiegu prowadzonych postępowań oraz nadzór nad zatrudnionymi pracownikami. Wpłyne również pozytywnie na szybkość pracy kancelarii, w tym

Fot. Canva Yan Krukow z Pexels

tempo obiegu dokumentów i korespondencji kierowanej do stron postępowania oraz innych interesariuszy kancelarii⁶.

Obserwując aktualną rzeczywistość, można stwierdzić, że najbardziej problematyczne wśród wskazanych przeszkód prawnych uniemożliwiających dalsze pełnienie funkcji komornika sądowego wydaje się być odwołanie komornika z zajmowanego stanowiska ze względu na ukończenie 65. roku życia. Co ważne – regulacja ta dotyczy zarówno kobiet, jak i mężczyzn.

Problematyka zastępstwa długotrwałego ze względu na swój charakter czasowy oraz liczne wątpliwości natury prawnej stała się przedmiotem licznych dyskusji zarówno przedstawicieli doktryny, jak i orzecznictwa.

Z praktycznego punktu widzenia z uwagi na czas trwania takiego zastępstwa charakteryzuje się ono ogromną uciążliwością, która spowodowana jest brakiem spójnych przepisów prawnych w tym zakresie. Potwierdza to orzecznictwo, które jest wynikiem skarg składanych na decyzje Ministra Sprawiedliwości. Sądy administracyjne konsekwentnie zajmują stanowisko, w którym przyjmują, iż art. 19 ust. 1 u.k.s. stanowi przejaw dyskryminacji bezpośredniej w rozumieniu dyrektywy unijnej 2000/78/WE⁷. Pozytywne rozstrzygnięcia w tym zakresie jak dotychczas zostały wy-

dane przez wojewódzkie sądy administracyjne m.in. w sprawach VIII SA/Wa 489/19⁸, VI SA/Wa 743/20⁹, VI SA/Wa 2065/20¹⁰, VI SA 2441/20¹¹.

Liczne odwołania komorników sądowych od decyzji Ministra Sprawiedliwości odbijają się bez wątpienia na komorniku pełniącym funkcję zastępcy, ponieważ przykładowo mamy obecnie sytuację, w której zastępstwo w jednej z kancelarii trwa dokładnie 2 lata i 2 miesiące. Pomimo iż obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości o zwolnionym stanowisku komornika sądowego ukazało się na początku bieżącego roku, brak jest stanowiska Ministra Sprawiedliwości w formie decyzji powołującego nowego komornika sądowego na zwolnione stanowisko.

Wprowadzenie zmian w strukturze instytucji zastępstwa spowodowało, że obecnie na komorniku pełniącym funkcję zastępcy długotrwałego ciążą takie same obowiązki w podejmowaniu czynności i prowadzeniu kancelarii jak we własnej kancelarii.

2. Zastępca komornika jako podmiot zatrudniający pracowników

W świetle prawa pracy kancelaria komornicza wymieniona w art. 7 ust. 1 u.k.s. jest organizacją prowadzoną przez komornika

sądowego będącego funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym w rozumieniu art. 2 ust. 1 u.k.s. Ustawodawca upoważnił komornika do wykonywania czynności egzekucyjnych i zabezpieczających, czego wyrazem jest art. 3 ust. 1 u.k.s., za wyjątkami przewidzianymi w ustawie na podstawie odrębnych przepisów.

Komornik działa na podstawie aktu powołania go na stanowisko przez ministra sprawiedliwości, w drodze decyzji, po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby komorniczej. Kwestia ta została uregulowana przez ustawodawcę w art. 12 ust. 1 u.k.s. Co istotne, rada izby komorniczej nie ma statusu strony w toczącym się postępowaniu administracyjnym.

Obecnie obowiązująca ustawa o komornikach sądowych, podobnie jak poprzednio obowiązująca ustawa o komornikach sądowych i egzekucji z 29 sierpnia 1997 r.¹², nakłada na komorników sądowych w art. 96

u.k.s. obowiązek zatrudnienia w okresie 3 lat co najmniej jednego aplikanta oraz w art. 134 u.k.s. w okresie 3 lat co najmniej jednego asesora. Ponadto zgodnie z art. 153 ust. 1 u.k.s. komornik we własnym imieniu zatrudnia pracowników niezbędnych do obsługi kancelarii, podmioty do ochrony mienia, a także do pomocy w czynnościach terenowych. Komornik może zatrudniać personel niezbędny do obsługi kancelarii na podstawie umów o pracę bądź na podstawie umów cywilnoprawnych, o dzieło lub zlecenie. Wyjątkiem w tym zakresie jest jedynie zatrudnianie aplikantów i asesorów, gdyż stosunek pracy pomiędzy tymi podmiotami może zostać nawiązany wyłącznie na podstawie umowy o pracę.

Tak więc w rozumieniu art. 3 kodeksu pracy¹³ komornik jest pracodawcą, ponieważ kancelaria, którą zarządza w ogóle norm prawnych, jest jednostką organizacyjną zatrudniającą pracowników. Komornikowi przysługują

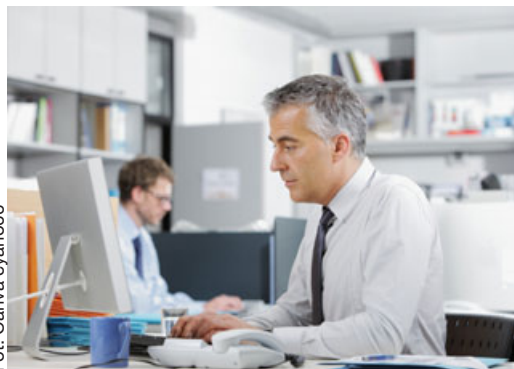
kompetencje do zatrudniania, rozwiązywania umów czy zmiany warunków pracy. Podobnie odnosi się to do uprawnień zawierania i wypowiedzania innych umów cywilnoprawnych, na podstawie których wykonywana jest zlecona praca.

Warto zaznaczyć, że pojęcie pracodawcy zostało przywrócone do kodeksu pracy w wyniku nowelizacji z 1996 r. Termin „pracodawca” funkcjonował w przedwojennym prawie pracy. Jednak po wojnie, z przyczyn ideologicznych, został porzucony na rzecz określenia „zakład pracy”.

W stosunkach pracy, w których komornik występuje jako pracodawca, w sytuacji, gdy pełni on funkcję zastępcy, szczególną rolę odgrywa prezes sądu apelacyjnego. Zgodnie z art. 45 ust. 3 u.k.s. zastępca komornika może za zgodą prezesa sądu apelacyjnego z ważnych powodów zatrudniać bądź zwalniać pracowników. Powyższa regulacja jest bardzo niekorzystna dla zastępcy i z pewnością ma istotny wpływ na przyjmowanie zastępstw przez komorników. Ustawodawca wskazał, że zastępca może zatrudnić bądź zwalniać pracowników z ważnych powodów. Biorąc jednak pod uwagę czas trwania zastępstwa długotrwałego oraz ryzyko finansowe, jakie jest z tym związane, należy szerzej omówić katalog przykładowych przesłanek umożliwiających komornikowi pełniącemu funkcję zastępcy możliwość wypowiedzania umów. Z pewnością istotną przesłanką w tym zakresie będzie sytuacja ekonomiczna kancelarii. Trudno aby w przypadku, gdy kancelaria przynosi straty bądź niewielkie zyski, które pozwalają (lub nie) na zaspokojenie bieżących opłat związanych z prowadzeniem kancelarii, komornik pełniący funkcję zastępcy pokrywał straty finansowe z własnych środków. Dlatego też najbardziej słuszym wyjściem będzie redukcja etatów, która częściowo może poprawić sytuację kancelarii¹⁴. Inną przesłanką uzasadniającą wypowiedzenie umowy pracownikowi może być,

jak wskazuje się w literaturze¹⁵, niewłaściwe bądź całkowite niewykonanie powierzonych obowiązków służbowych, celowe działanie pracownika na szkodę pracodawcy, długotrwała nieusprawiedliwiona nieobecność pracownika.

W kodeksie pracy ustawodawca w art. 23¹ k.p. zapewnia ochronę stosunku pracy także w sytuacji „przejścia zakładu pracy” na innego pracodawcę¹⁶. Co do zasady, przepis art. 23¹ k.p. dotyczy tych osób, które w dniu przejścia zakładu pracy lub jego części były pracownikami przejmowanego zakładu (lub przejmowanej części zakładu)¹⁷. Celem omawianej regulacji jest ochrona uprawnień przejmowanych pracowników. Jak wskazuje się w literaturze przedmiotu¹⁸, w chwili przejścia stosunki pracy z zatrudnionym pracownikami nadal trwają, zaś pracownicy nie mogą ponosić ujemnych konsekwencji przekształceń po stronie podmiotu zatrudniającego. Nowy pracodawca z mocy prawa staje się stroną dotychczasowych stosunków pracy i tym samym przejmuje na siebie wszelkie prawa i obowiązki poprzedniego pracodawcy, które wynikają bezpośrednio z tych stosunków. Jednakże zasada ta dotyczy wyłącznie pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę. Przepisy art. 23¹ k.p. nie mają zastosowania do pracowników, z którymi stosunek pracy został rozwiązany jeszcze przed przejściem zakładu na innego pracodawcę. Ważne jest

Fot. Canva cyan066

również to, że nowy pracodawca nie przejmuje zobowiązań wynikających z zawartych pomiędzy pracownikami a poprzednim pracodawcą umów cywilnoprawnych. Należy jednak wskazać, iż Sąd Najwyższy w wyroku z 29 września 1998 r., sygn. I PKN 349/98, przyjął, że pracodawca przejmujący zakład pracy staje się stroną w dotychczasowym stosunku pracy także wtedy, gdy poprzedni pracodawca wydał pracownikowi świadectwo pracy¹⁹.

Według powyższych założeń należy w pełni podzielić pogląd M. Kalinowskiego²⁰, zgodnie z którym z chwilą powołania przez prezesa sądu apelacyjnego na stanowisko zastępcy komornika zastępca wstępuje z mocy prawa w stosunki pracy ze wszystkim osobami, które były zatrudnione w kancelarii na podstawie umowy o pracę. Staje się on zatem pracodawcą dla tych osób. Tym samym zyskuje kompetencje do kształtowania tych stosunków stosownie do sytuacji w kancelarii.

W przypadku odwołania komornika ze stanowiska zastępca przejmuje czasowo jego zakres kompetencji i w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego można uznać zastępcę odwołanego komornika za przejmującego zakład pracy²¹.

Sąd Najwyższy w wyroku z 19 kwietnia 2010 r., II PK 298/09²², wyraził pogląd, że „kancelaria komornicza stanowi jednostkę organizacyjną pracodawcy – w ujęciu oso-

”
W SKRAJNYCH PRZYPADKACH MOŻE DOJŚĆ DO SYTUACJI, W KTÓREJ TO ZASTĘPCA STAJĄCY SIĘ PRACODAWCĄ DLA PRACOWNIKÓW KANCELARII BĘDZIE ZMUSZONY Z WŁASNYCH ŚRODKÓW POKRYĆ WYNAGRODZENIA PRACOWNICZE BĄDŹ WYPŁACIĆ EKWIWALENT ZA NIEWYKORZYSTANY URLOP WYPOCZYNKOWY.

bowym, materialnym i organizacyjno-technicznym, w ramach której i za pomocą której pracodawca realizuje swoje zadania (zakład pracy w ujęciu przedmiotowym). Zatrudnionych w kancelarii pracowników łączy umowa o pracę z komornikiem i jest on dla tych pracowników pracodawcą w rozumieniu art. 3 k.p. Zastępca komornika, przejmując z jednej strony zadania wykonywane przez tę jednostkę będące jednocześnie zadaniami publicznymi odwołanego komornika, w zamian za prawo czerpania z nich dochodów, z mocy art. 23¹ k.p. staje się stroną w dotychczasowych stosunkach pracy łączących odwołanego komornika z jego pracownikami”. Tym samym wstępuje on w rolę pracodawcy w miejsce dotychczasowego komornika.

W pełni należy podzielić pogląd wyrażony przez J. Stelinę, że jest to mało korzystne rozwiązanie dla zastępcy, gdyż oznacza przejście przez niego odpowiedzialności za wszelkie zobowiązania wynikające z zatrudniania pracowników w kancelarii²³. W skrajnych przypadkach może dojść do sytuacji, w której to zastępca stający się pracodawcą dla pracowników kancelarii będzie zmuszony z własnych środków pokryć wynagrodzenia

Fot. Canva kanchanachikhamma

pracownicze bądź wypłacić ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.

Niestety w przepisach prawnych istnieje luka. Brak jest w tym zakresie przepisów, które nakładałyby na prezesów sądów apelacyjnych obowiązek każdorazowego informowania potencjalnego kandydata do pełnienia funkcji zastępcy o tym, że staje się on – zgodnie z art. 3 k.p. – pracodawcą dla pracowników przejętych w chwili transferu zakładu pracy i ponosi on wszelkie zobowiązania wynikające ze stosunku pracy.

3. Praktyczne aspekty prowadzenia kancelarii przez zastępcę długotrwałego

Ustawodawca w art. 51 zd. 1 u.k.s. przewidział szczególną regulację związaną z przyjmowaniem nowych spraw przez zastępcę. Otóż do czasu powołania nowego komornika

na zwolnione stanowisko kurator kancelarii prowadzi jedynie postępowania w sprawach niezakończonych bądź przekazanych w wyniku zbiegu egzekucji sądowych, tudzież administracyjnych. Co istotne dla omawianego zagadnienia, kurator kancelarii jest zastępcą długotrwałym, który zostaje wyznaczony w takich przypadkach jak odwołanie komornika z urzędu z zajmowanego stanowiska w związku z ukończeniem 65. roku życia czy też określonych w art. 20 u.k.s. Oznacza to, że kurator kancelarii pełniący funkcję zastępcy długotrwałego nie może przyjmować nowych wniosków prowadzących do zainicjowania nowych postępowań.

Omawiając to zagadnienie należy w pełni wyrazić aprobatę dla poglądu G. Julkego²⁴, który to pogląd został co prawda wyrażony na gruncie nieobowiązującej już ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, ale który

zwraca uwagę na istotny problem. Zastępca komornika ma nie tylko prawo, ale i obowiązek przyjmowania nowych spraw, gdyż ma prowadzić kancelarię w normalny sposób. Należy przy tym zwrócić uwagę na jeszcze jedną zasadniczą kwestię. Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 1–5 u.k.s. komornik nie może odmówić przyjęcia wniosku o wszczęcie egzekucji lub zabezpieczenie oraz w przypadkach, określonych w wskazanym wyżej artykule, do których przeprowadzenia jest właściwy zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego. Jak wskazuje się w literaturze, przepis art. 51 u.k.s. stanowi szczególnie rozwiązanie wobec treści art. 9 u.k.s.²⁵

W ocenie autorki niniejszego opracowania przepis ten winno się stosować także do zastępcy komornika.

W odniesieniu do omawianej problematyki zastępca komornika podejmuje wszelkie czynności związane z prowadzeniem niezakończonych spraw bez zbędnej zwłoki, tak samo jak w przypadku prowadzenia własnej kancelarii. Zwłoka w podejmowaniu określonych czynności przez zastępcę może wiązać się z narażeniem na odpowiedzialność odszkodowawczą, tudzież dyscyplinarną.

W związku z zawartą w art. 45 ust. 4 u.k.s. regulacją, czynności prawne związane z organizacją pracy podejmowane są w imieniu zastępowanego komornika. Tym samym wywierają one bezpośredni skutek w sferze praw i obowiązków zastępowanego komornika. Czynności zwykłego zarządu związane z organizacją pracy kancelarii zastępcy podejmuje samodzielnie²⁶. W przypadku

czynności przekraczających zwykły zarząd niezbędna jest już zgoda właściwego prezesa sądu apelacyjnego. Za przykład czynności przekraczających zwykły zarząd można uznać decyzję o przeniesieniu siedziby kancelarii bądź decyzje związane z zaciąganiem zobowiązań długoterminowych. Jednakże w praktyce spotyka się przypadki, w których decyzję o przeniesieniu siedziby kancelarii wydaje prezes właściwego sądu rejonowego. W literaturze wskazuje się, że w większości przypadków nie przekraczają zwykłego zarządu te czynności, które nie mają skutków nieodwracalnych lub trudnych do odwrócenia²⁷. Dlatego w opinii autorki niniejszego opracowania²⁸ nie będzie czynnością przekraczającą zwykły zarząd zmiana godzin przyjęć interesantów czy godzin pracy kancelarii. Z praktyki decyzję taką może podjąć prezes właściwego sądu rejonowego, przy którym działa komornik, w ramach kompetencji nadzorczych²⁹ w związku z art. 30 ust. 3 u.k.s.

Analizując dalej problematykę zastępstwa, przepis art. 54 ust. 1 u.k.s. nakłada na komorników pełniących funkcję zastępcy obowiązek archiwizacji akt. Co to oznacza w praktyce? Otóż ze zredagowanego przepisu art. 54 ust. 1 u.k.s. wynika między innymi, że kurator kancelarii przekazuje nowo powołanemu na stanowisko komornikowi, który obejmuje taką kancelarię, sprawy niezakończone. Tym samym na zastępcy ciąży obowiązek związany zarówno z archiwizacją, jak i zniszczeniem akt – w przypadku gdy komornik odwołany z urzędu ze stanowiska wcześniej tego nie uczynił. Przybliżony koszt zniszczenia akt to około 40 000 zł³⁰, zaś archiwizacji – około 20 000 zł³¹.

Należy również mieć na uwadze koszty związane z bieżącym utrzymaniem kancelarii, do których należy zaliczyć opłaty stałe: związane z najmem lokalu, różnego rodzaju abonamenty, media bądź prenumeraty. W omawianej sytuacji wszystkie takie umowy

”
W PRZYPADKU DOSTĘPU
DO SYSTEMÓW
TELEINFORMATYCZNYCH
W MOMENCIE POWOŁANIA
ZASTĘPCY DOSTĘP DO KONT
DLA ODWOŁANEGO KOMORNIKA
ZOSTAJE ZABLOKOWANY
AUTOMATYCZNIE.

wystawiane są na osobę zastępcy. Obecność odwołanego komornika przy przepisywaniu takich umów nie zawsze jest wymagana. Wyjątkiem jest tu umowa przepisania rachunku bankowego – w tym konkretnym przypadku obecność odwołanego komornika jest wymagana bezwzględnie.

W przypadku dostępu do systemów teleinformatycznych w momencie powołania zastępcy dostęp do kont dla odwołanego komornika zostaje zablokowany automatycznie. W takiej sytuacji komornik zastępca zwraca się do rady właściwej izby komorniczej o udostępnienie danych do konta – z praktycznego punktu widzenia informacje takie komornik pełniący funkcję zastępcy jest w stanie uzyskać telefonicznie, nie są wymagane w tym zakresie konkretne wnioski.

Stosownie do treści art. 149 ust. 2 u.k.s. na komorniku spoczywa obowiązek składania comiesięcznej informacji do właściwego urzędu skarbowego o uzyskanych opłatach egzekucyjnych oraz opłatach egzekucyjnych podlegających przekazaniu, które stanowią dochód budżetu państwa. Rodzi się zatem pytanie, w jaki sposób komornik pełniący funkcję zastępcy będzie składał informację do urzędu skarbowego. Otóż komornik pełniący funkcję zastępcy bez wątpienia jest zobligowany do złożenia takiej informacji

do właściwego urzędu skarbowego, jednakże z tym zastrzeżeniem, iż zastępca w tym przypadku działa we własnym imieniu i sam ponosi odpowiedzialność karnoskarbową za nieterminowe bądź nieprawidłowe złożenie informacji.

Przepis artykułu 48 ust. 3 u.k.s. reguluje kwestię związaną z dochodem zastępcy. Zastępca komornika określany mianem „kuratora kancelarii” wyznaczony w przypadku odwołania komornika z zajmowanego stanowiska pobiera 100% dochodu zastępowanego komornika. W literaturze przedmiotu³² wskazuje się, że realny dochód uzyskiwany przez kuratora kancelarii może być niższy od dochodu uzyskiwanego przez zastępowanego komornika. Czynnikiem decydującym jest omawiany już wcześniej przez autorkę przepis art. 51 u.k.s.³³

Fot. Canva shironosov

”
W LITERATURZE PRZEDMIOTU
WSKAZUJE SIĘ, ŻE REALNY
DOCHÓD UZYSKIWANY PRZEZ
KURATORA KANCELARII MOŻE
BYĆ NIŻSZY OD DOCHODU
UZYSKIWANEGO PRZEZ
ZASTĘPOWANEGO KOMORNIKA.

4. Podsumowanie

W niniejszym opracowaniu jedynie zasygnalizowano wybrane problemy, które odnoszą się do instytucji zastępstwa długotrwałego w związku z odwołaniem komornika z urzędu z uwagi na ukończenie przez niego 65. roku życia.

Mając na uwadze powyższe rozważania, należy stwierdzić, że instytucja zastępstwa

długotrwałego nie została przez ustawodawcę dokładnie przemyślana. Dostrzegalne są liczne luki prawne i kwestie, które wymagają doprecyzowania.

Z praktycznego punktu widzenia zastępstwo długotrwałe może przysporzyć wielu problemów – technicznych, logistycznych, a nawet finansowych. Możliwa jest bowiem sytuacja, w której zastępca będzie zmuszony do pokrywania bieżących potrzeb kancelarii z własnych środków. Czynnikiem mający wpływ na wskazane powyżej problemy na pewno będzie czas pełnienia zastępstwa oraz kondycja finansowa kancelarii.

Brak możliwości przyjmowania nowych spraw przez zastępcę na pewno nie przyczyni się do zapewnienia stabilności finansowej takiej kancelarii. Aktualne regulacje prawne w tym zakresie z pewnością nie zachęcą komorników do przyjmowania zastępstw.

Idąc dalej, należy rozważyć *de lege ferenda* większą swobodę komorników pełniących funkcję zastępcy w sferze zatrudniania personelu niezbędnego do obsługi kancelarii. Obecne przepisy prawne nie pozwalają na elastyczność zastępcy w tym zakresie. W ocenie autorki może to stanowić problem i zniechęcać do przyjęcia zastępstwa.

Kolejną kwestią, która wymaga szczególnego opracowania, jest niszczenie i archiwizacja akt. Ustawodawca bez wątpienia winien

wprowadzić odrębną regulację, która będzie nakładała na komornika odwołanego z urzędu obowiązek chociażby zniszczenia akt przed odwołaniem z zajmowanego stanowiska.

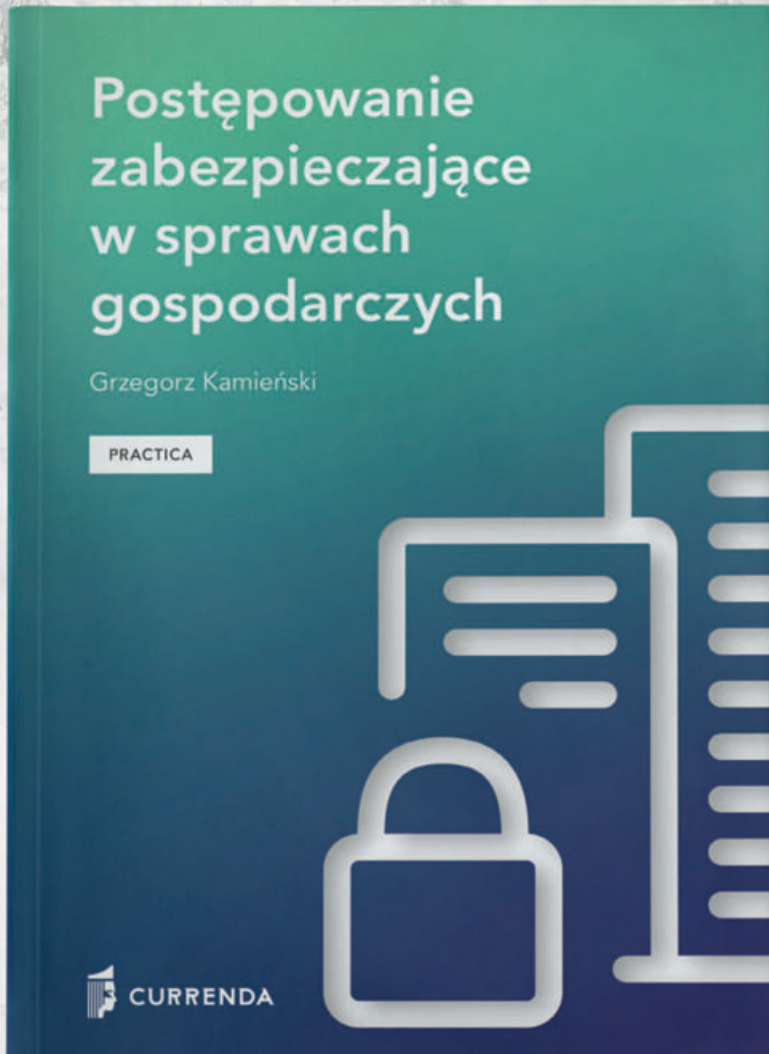
Wprowadzone regulacje prawne nie zapewniają pewnej podstawy ekonomicznej dla kuratorów kancelarii oraz destabilizują funkcjonowanie kancelarii.

Przypisy końcowe

- ¹ Ustawa o komornikach sądowych z 28 marca 2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 771); dalej: u.k.s.
- ² B. Falkowski [w:] *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz*, red. M. Simbierowicz, M. Śwйтkowski, Warszawa 2018, s. 171.
- ³ M. Pawłowska, *Odwołanie komornika z zajmowanego stanowiska – praktyczne aspekty*, PPE 7/2022, s. 27.
- ⁴ *Ibidem*.
- ⁵ G. Julke, *Zastępca komornika sądowego. Kurator kancelarii komorniczej* [w:] *Analiza i ocena ustawy o komornikach sądowych oraz ustawy o kosztach komorniczych*, red. A. Marciniak, Sopot 2018, s. 292.
- ⁶ M. Pawłowska, *op. cit.*, s. 45.
- ⁷ Dyrektywa Rady 2000/78/WE z 27 listopada 2000 r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy (Dz.U.U-E.L.2000.303.16 z 2 grudnia 2000 r., OpenLEX).
- ⁸ Wyrok WSA w Warszawie z 12 grudnia 2019 r., VIII SA/Wa 489/19, Legalis nr 2381966.
- ⁹ Wyrok WSA w Warszawie z 4 listopada 2020 r., VI SA/Wa 734/20, Legalis nr 2509471.
- ¹⁰ Wyrok WSA w Warszawie z 8 grudnia 2020 r., VI SA/Wa 2065/20, niepubl.
- ¹¹ Wyrok WSA w Warszawie z 28 stycznia 2021 r., VI SA/Wa 2441/20, Legalis nr 2568069.
- ¹² Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji z 29 sierpnia 1997 r. (Dz.U. 1997 r. Nr 133 poz. 882), dalej: u.k.s.e. – uchylona.
- ¹³ Ustawa z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks Pracy (tj. Dz.U. z 2020 r. poz. 1320 z późn. zm.); dalej: k.p.
- ¹⁴ M. Pawłowska, *Analiza zastępstwa długotrwałego na przykładzie art. 19 ust 1 pkt ustawy o komornikach sądowych – problemy praktyczne*, PPE 8/2022, s. 65.
- ¹⁵ *Ibidem*.
- ¹⁶ Por. E. Kumor-Jeziarska, *Obowiązki pracodawcy związane z przejściem zakładu pracy*, Warszawa 2020.
- ¹⁷ K. Jaśkowski [w:] *Kodeks pracy. Komentarz. Ustawy towarzyszące z orzecznictwem*, red. K. Jaśkowski, E. Maniewska, Warszawa 2021, s. 227.
- ¹⁸ M. Stojek-Siwińska [w:] *Meritum Prawo Pracy 2021*, red. K. Jaśkowski, Warszawa 2021, s. 40.
- ¹⁹ Wyrok SN – Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 29 września 1998 r., I PKN 349/98, Legalis nr 44482.
- ²⁰ M. Kalinowski, *Opinia dotycząca niektórych aspektów statusu prawnego zastępcy komornika sądowego*, PPE 11–12/2014, s. 58.
- ²¹ M. Pawłowska, *Analiza zastępstwa długotrwałego...*, s. 67.
- ²² Wyrok Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2010 r., II PK 298/09, LEX nr 602256.
- ²³ J. Stelina, *Komornik jako podmiot zatrudniającego asesorów, aplikantów i innych pracowników w kancelarii komorniczej – uwagi de lege lata i de lege ferenda* [w:] *Założenia projektu nowej ustawy o komornikach sądowych. Materiały ogólnopolskiej konferencji naukowej pod patronatem Ministra Sprawiedliwości*, red. A. Marciniak, Warszawa 2013, s. 85.
- ²⁴ G. Julke, *Status zastępcy komornika*, NC 2/2008, s. 68; por. odmienny pogląd, który zaprezentował A. Marciniak – *Ustawa o komornikach sądowych i egzekucji. Komentarz*, wyd. 6, Warszawa 2014, s. 183–184.
- ²⁵ K. Flaga-Gieruszyńska, M. Wolny, *Wybrane problemy praktyczne zastępstwa komornika sądowego*, NC 12/2020, Czytelnia Currendy.
- ²⁶ M. Pawłowska, *Analiza zastępstwa długotrwałego...*, s. 64.
- ²⁷ M. Klonowski [w:] *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz* red. R. Reiwer, Warszawa 2019, s. 218.
- ²⁸ Por. odmienny pogląd: J. Szachta [w:] *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Kodeks Etyki Zawodowej Komornika Sądowego. Komentarz*, red. J. Świecickowski, M. Świecicka-Wójcikowska, Warszawa 2020, s. 241.
- ²⁹ Szerzej na temat: J. Misztal-Konecka, *Nadzór prezesów sądów powszechnych nad komornikami sądowymi* [w:] *Analiza...*, s. 113–119.
- ³⁰ M. Pawłowska, *Analiza zastępstwa długotrwałego...*, s. 61.
- ³¹ *Ibidem*.
- ³² K. Gołaszewski [w:] *Ustawa o komornikach sądowych. Ustawa o kosztach komorniczych. Komentarz* red. R. Reiwer, Warszawa 2021, s. 226.
- ³³ Szerzej na temat: M. Pawłowska, *Analiza zastępstwa długotrwałego...*, s. 73.

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

DOŁĄCZ DO SPOŁECZNOŚCI

CURRENDA DLA KANCELARII KOMORNICZYCH

A ZAWSZE BĘDZIESZ NA BIEŻĄCO

Egzekucja z wynagrodzenia za pracę – wybrane zagadnienia

Zasady prowadzenia egzekucji z wynagrodzenia za pracę ustawodawca zawarł w przepisach art. 880 i nast. k.p.c., przy czym przepisy te mają zastosowanie nie tylko do świadczeń ze stosunku pracy, lecz również do innych świadczeń, co do których zastosowanie znajdują przepisy prawa pracy, jak też do tych świadczeń będących dochodami uzyskiwanymi przez dłużnika, a określonymi w art. 833 k.p.c. o charakterze świadczeń powtarzających się, których istotą jest zapewnienie utrzymania osobom do nich uprawnionym.

**AGNIESZKA
ŻELAZNA**

Radczyni prawna

Dotyczy to więc przykładowo: uposażeń posłów i senatorów, należności członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i ich domowników z tytułu pracy w spółdzielni, czy też wynagrodzeń członków spółdzielni pracy.

I. Zakres egzekucji z wynagrodzenia za pracę. Ograniczenia w prowadzeniu egzekucji z wynagrodzenia za pracę

Jak wskazał to ustawodawca wprost w art. 833 § 1 k.p.c., mając na uwadze, że wynagrodzenie za pracę podlega ochronie na podstawie przepisów prawa pracy, egzekucja z wynagrodzenia za pracę odbywa się w zakresie określonym w przepisach k.p.¹ W przepisach tej ustawy do zasad dokony-

wania egzekucji należności objętych tytułami wykonawczymi prowadzonej przez komornika sądowego odnoszą się w zasadzie dwa przepisy, tj. art. 87 i 87¹ k.p.

Z wynagrodzenia za pracę – po odliczeniu składek na ubezpieczenia społeczne, zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz wpłat dokonywanych do pracowniczego planu kapitałowego w rozumieniu ustawy z 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych, jeżeli pracownik nie zrezygnował z ich dokonywania – podlegają potrąceniu tylko następujące należności:

- sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na zaspokojenie świadczeń alimentacyjnych;
 - sumy egzekwowane na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne;
 - zaliczki pieniężne udzielone pracownikowi;
 - kary pieniężne przewidziane w art. 108 k.p.
- Potrąceń dokonuje się jednocześnie w podanej wyżej kolejności. Co przy tym

istotne, ustawodawca przesądził zarazem, iż potrącenia mogą być dokonywane jedynie w następujących granicach:

- w razie egzekucji świadczeń alimentacyjnych – do wysokości trzech piątych wynagrodzenia za pracę;
- w razie egzekucji innych należności lub potrącenia zaliczek pieniężnych – do wysokości połowy wynagrodzenia.

W razie potrącenia z wynagrodzenia sum egzekwowanych na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne, potrącenia te nie mogą z kolei w sumie przekraczać połowy wynagrodzenia, a łącznie z potrąceniami sum egzekwowanych na mocy tytułów wykonawczych na zaspokojenie świadczeń alimentacyjnych – trzech piątych wynagrodzenia. Przy czym, w razie egzekucji świadczeń alimentacyjnych, do pełnej wysokości podlegają egzekucji: nagroda z zakładowego funduszu

nagród, dodatkowe wynagrodzenie roczne oraz należności przysługujące pracownikom z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej.

Z wynagrodzenia za pracę odlicza się jednocześnie – w pełnej wysokości – kwoty wypłacone w poprzednim terminie płatności za okres nieobecności w pracy, za który pracownik nie zachowuje prawa do wynagrodzenia. Należy również pamiętać, że potrąceń należności z wynagrodzenia pracownika w miesiącu, w którym są wypłacane składniki wynagrodzenia za okresy dłuższe niż miesiąc, dokonuje się od łącznej kwoty wynagrodzenia uwzględniającej te składniki wynagrodzenia.

Z kolei art. 87¹ k.p. wskazuje na wysokość kwoty wynagrodzenia wolnej od potrąceń, która wynosi odpowiednio – dla egzekucji prowadzonej przez komornika na mocy tytułu wykonawczego na pokrycie należności

innych niż świadczenia alimentacyjne – równowartość minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów i przysługującego pracownikom zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy, po odliczeniu oczywiście: składek na ubezpieczenia społeczne, zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz wpłat dokonywanych do pracowniczego planu kapitałowego (jeżeli pracownik nie zrezygnował z ich dokonywania).

Ustawodawca przewidział jednocześnie, iż kolejność potrąceń wg rodzaju potrącannej należności przewidziana w art. 87 k.p., jak też wysokość kwot wolnych od potrąceń określona w art. 87¹ k.p.c. mają odpowiednie zastosowanie do:

- zasiłków dla bezrobotnych, dodatków aktywizacyjnych, stypendiów oraz dodatków szkoleniowych, wypłacanych na podstawie ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Jak wyjaśnia się to w doktrynie², celem wprowadzenia powyższego wyciszczenia do art. 833 k.p.c. było usunięcie luki prawnej dotyczącej podlegania egzekucji wskazanych wyżej świadczeń. Do tej pory bowiem, choć w przypadku zasiłków dla bezrobotnych stosowano takie same zasady jak do egzekucji z wynagrodzenia za pracę, było to rozwiązanie nieusankcjonowane prawnie. Co do pozostałych świadczeń wskazanych w art. 833 § 1¹ k.p.c. brak było również jakichkolwiek regulacji prawnych, a także jednolitej, wypracowanej praktyki organów egzekucyjnych. Powyższe znajduje także potwierdzenie w orzecznictwie, gdzie wskazuje się, iż dopiero w wyniku zmian przepisów prawnych wprowadzono do k.p.c. zasadę, że nie podlegają egzekucji świadczenia z pomocy społecznej. Zmiana stanu prawnego nie oznacza jednak, że za okresy poprzednie część kwoty zasiłku przekazywana na konto komornika stanowiła

świadczenie nienależne przysługujące do rąk uprawnionego³;

- uposażeń posłów i senatorów, należności członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i ich domowników z tytułu pracy w spółdzielni, wynagrodzeń członków spółdzielni pracy;
- wszystkich świadczeń powtarzających się, których celem jest zapewnienie utrzymania albo stanowiących jedyne źródło dochodu dłużnika będącego osobą fizyczną. W doktrynie podkreśla się w tym miejscu, że pojęciu świadczeń powtarzających się, których celem jest zapewnienie utrzymania, należy nadawać szerokie znaczenie. Zaliczenie danego świadczenia do wymienionej grupy świadczeń zależy zatem wyłącznie od ustalenia, czy świadczenie to ma charakter powtarzający się oraz czy spełnia wyżej wskazany cel. Świadczeniami powtarzającymi się są wobec tego świadczenia wypłacane dłużnikowi okresowo w powtarzających się odstępach czasu⁴. Stąd też świadczeniem takim nie będzie prowizja, która jest wynagrodzeniem o wysokości zależnej od liczby lub wartości zawartych umów. Z natury swej prowizja nie może być zatem uznana *a priori* za świadczenie powtarzające się. Skoro od inicjatywy

Z WYNAGRODZENIA ZA PRACĘ
ODLICZA SIĘ JEDNOCZEŚNIE –
W PEŁNEJ WYSOKOŚCI – KWOTY
WYPŁACONE W POPRZEDNIM
TERMINIE PŁATNOŚCI ZA OKRES
NIEOBECNOŚCI W PRACY,
ZA KTÓRY PRACOWNIK
NIE ZACHOWUJE PRAWA
DO WYNAGRODZENIA.

agenta, która determinowana jest także okolicznościami obiektywnymi, związanymi z sytuacją na rynku, na którym działa, zależy zawieranie umów, to mogą zdarzyć się miesiące, w których tych umów nie będzie zawierał i wynagrodzenie nie będzie mu należne. Wynagrodzenie przewidziane nie może być więc porównywane do świadczenia ze stosunku pracy, które ma charakter powtarzających się, najczęściej comiesięcznych wypłat i w związku z tym nie korzysta z ochrony w postępowaniu egzekucyjnym⁵. Do świadczeń powtarzających się, których celem jest zapewnienie utrzymania, zalicza się zaś niewątpliwie wynagrodzenia wypłacane na podstawie umów cywilnoprawnych (jak np. na podstawie umowy najmu)⁶. Jednocześnie należy pamiętać, że kwoty pobrane z tytułów wymienionych w art. 833 § 2¹ k.p.c. podlegają egzekucji z ograniczeniem wynikającym z odpowiedniego zastosowania art. 829 pkt 5 k.p.c.⁷

Fot. Canva 89Stocker

II. Pracodawca

W przypadku egzekucji z wynagrodzenia za pracę wniosek wierzyciela o jej wszczęcie musi zarazem określać pracodawcę dłużnika i jego siedzibę (lub miejsce zamieszkania, jeżeli pracodawcą jest osoba fizyczna). W sytuacji zaś wszczęcia egzekucji z wynagrodzenia za pracę z urzędu (ewentualnie na żądanie uprawnionego organu) może się zdarzyć, że to komornik będzie musiał ustalić podmiot, u którego dłużnik pozostaje zatrudniony.

Mimo zaś, że ustawodawca w art. 880 i nast. k.p.c. regulujących zasady prowadzenia egzekucji z wynagrodzenia za pracę nie odnosi się w żaden sposób do podmiotu będącego pracodawcą i jego statusu, to jednak zwraca się uwagę, że status ten ma istotne znaczenie dla przebiegu egzekucji. Przykładowo bowiem z odwołaniem się do art. 1115 k.p.c. wskazać należy, iż nie może

być prowadzona egzekucja z wynagrodzenia za pracę, jeżeli pracodawcą jest podmiot korzystający z immunitetu jurysdykcyjnego. Jak wyjaśnia się to zaś w tym miejscu w doktrynie⁸, w praktyce problem ten rozwiązuje się w ten sposób, że wierzyciel w takiej sytuacji wnioskuje o egzekucję z rachunku bankowego i komornik dokonuje zajęcia wynagrodzenia za pracę w chwili, gdy wpływa ono na konto bankowe dłużnika zatrudnionego u pracodawcy podlegającego ochronie.

Co do samego ustalenia, jaki podmiot może w ogóle posiadać status pracodawcy, należy odwołać się tu do przepisów k.p., a dokładnie art. 3 tej ustawy, zgodnie z którym pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników. Pracodawcą jest zatem każda osoba prawna, chyba że dla niektórych z nich za pracodawcę należy uznać jednostkę organizacyjną stanowiącą jej część składową⁹, jak też osoba fizyczna. Jak wyjaśnia się to przy tym w doktrynie¹⁰ odnośnie do osoby fizycznej, pracodawcą może być również osoba ubezwłasnowolniona, ponieważ w takim przypadku pozostaje podmiotem praw i obowiązków, działając zarazem przez swojego przedstawiciela. Pracodawcą będzie także przedsiębiorca, który jako osoba fizyczna prowadzi działalność na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej,

nie zaś prowadzone przez niego przedsiębiorstwo jako zorganizowany zespół składników materialnych i niematerialnych¹¹.

Oprócz osób prawnych i fizycznych pracodawcą może być również jednostka organizacyjna niewyposażona w osobowość prawną, ale dostatecznie wyodrębniona pod względem organizacyjnym i finansowym, np. jednostka budżetowa, wyodrębniona jednostka w przedsiębiorstwie wielozakładowym. Za pracodawcę, w rozumieniu art. 3 k.p., uważać należy jednak tylko taką jednostkę organizacyjną, która jest uprawniona do samodzielnego zatrudniania pracowników. Nie można wobec tego uznać za pracodawcę jednostki organizacyjnej, której kierownik co prawda przyjmuje i zwalnia pracowników, ale robi to wyłącznie na podstawie posiadanego upoważnienia¹². Z kolei dla pracowników samorządowych zatrudnionych w urzędzie gminy pracodawcą będzie ten urząd, a nie burmistrz (wójt czy prezydent miasta)¹³. Podobnie przykładowo:

- dla sędziego – pracodawcą będzie dany sąd¹⁴;
- dla inspektora pracy – pracodawcą będzie Główny lub okręgowy inspektorat pracy¹⁵;
- dla pracowników gminnego ośrodka pomocy społecznej (w tym jego kierownika) – pracodawcą będzie ten ośrodek¹⁶.

III. Obowiązki pracodawcy

Stosownie do art. 881 § 3 k.p.c., wraz z zajęciem wynagrodzenia za pracę, komornik wzywa pracodawcę, aby w granicach określonych w § 2 powołanego przepisu nie wypłacał dłużnikowi – poza częścią wolną od zajęcia – żadnego wynagrodzenia, lecz by:

- przekazywał zajęte wynagrodzenie bezpośrednio wierzycielowi egzekwującemu, zawiadamiając komornika o pierwszej wypłacie; albo
- przekazywał zajęte wynagrodzenie komornikowi w wypadku, gdy do wynagro-

dzenia jest lub zostanie w dalszym toku postępowania egzekucyjnego skierowana jeszcze inna egzekucja, a wynagrodzenie w części wymagalnej nie wystarcza na pokrycie wszystkich egzekwowanych świadczeń wymagalnych.

Jak wyjaśnia się to w doktrynie¹⁷, wezwanie pracodawcy jest równoznaczne z zajęciem, stosownie do art. 883 k.p.c. Wezwanie pracodawcy powoduje wobec tego wszystkie skutki związane z zajęciem, które odnoszą się przy tym jedynie do tej części wynagrodzenia, która nie jest objęta żadnym ograniczeniem egzekucji.

Wzywając pracodawcę na podstawie art. 881 § 3 k.p.c., komornik zobowiązany jest zarazem poinformować go tak o treści tytułu wykonawczego, jak też wniosku wierzyciela dotyczącego wszczęcia egzekucji z wynagrodzenia za pracę. Zaznaczenia wymaga również, że zajęcie obejmuje nie tylko wynagrodzenie zasadnicze, ale również i wynagrodzenie za prace zlecone, dodatki do wynagrodzenia, nagrody i premie związane ze stosunkiem pracy, zysk i udział w funduszach pozostających w związku z zatrudnieniem oraz wszelkie inne dochody, jakie uzyskiwane są w ramach stosunku pracy przez dłużnika.

Komornik zobowiązany jest przy tym pouczyć pracodawcę o skutkach niezastosowania się do wezwania. Skutki te są określone w art. 886 k.p.c. Dotyczy to także sytuacji, gdy wszakże stosunek pracy już rozwiązano,

Fot. Canva piotr290

lecz dłużnikowi przysługują niezaspokojone jeszcze świadczenia ze strony pracodawcy, np. odprawa, ekwiwalent za niewykorzystany urlop. Dodatkowo jeżeli egzekucja dotyczy świadczeń, o których mowa w art. 773 § 2¹ k.p.c. (a więc świadczeń alimentacyjnych, rentowych lub innych świadczeń powtarzających się, jak też świadczenia pieniężnego w walucie obcej), komornik zawiadamia jednocześnie pracodawcę o charakterze egzekwowanych świadczeń.

WZYWAJĄC PRACODAWCĘ NA PODSTAWIE ART. 881 § 3 K.P.C., KOMORNIK ZOBOWIĄZANY JEST ZARAZEM POINFORMOWAĆ GO TAK O TREŚCI TYTUŁU WYKONAWCZEGO, JAK TEŻ WNIOSKU WIERZYCIELA DOTYCZĄCEGO WSZCZĘCIA EGZEKUCJI Z WYNAGRODZENIA ZA PRACĘ.

Stosownie zaś do okoliczności komornik może także wezwać pracodawcę do przekazywania mu zajętego wynagrodzenia bezpośrednio. Jak wyjaśnia się to przy tym w doktrynie¹⁸, choć zasadą jest przekazywanie przez pracodawcę zajętego wynagrodzenia do rąk wierzyciela z wyłączeniem pośrednictwa komornika, to jednak przepisy k.p.c. zawierają wyjątki od tej reguły. Dotyczy to sytuacji, gdy:

- komornik skorzysta z uprawnienia do odbioru zajętego wynagrodzenia, określonego w art. 881 § 4 k.p.c.;
- do wynagrodzenia za pracę skierowana została egzekucja przez kilku wierzycieli, a potrącona kwota nie wystarcza na całko-

wite ich zaspokojenie. Komornik może na podstawie uprzednio sporządzonego planu podziału zlecić wówczas bezpośrednio przekazywanie wierzycielom należności, z tym że powinien podać dłużnikowi zajętej wierzytelności, w jakim procencie poszczególni wierzyciele uczestniczą w potrąconych kwotach;

- występuje sytuacja określona w art. 881 § 3 pkt 2 *in fine* k.p.c., tj. gdy do wynagrodzenia jest lub zostanie w dalszym toku postępowania egzekucyjnego skierowana jeszcze inna egzekucja, a wynagrodzenie w części wymagalnej nie wystarcza na pokrycie wszystkich egzekwowanych świadczeń wymagalnych.

Ustawodawca nie określił jednakże szczegółowo podstaw takiej decyzji komornika w zakresie zobowiązania pracodawcy do przekazywania komornikowi zajętego wynagrodzenia. Wskazuje się wobec tego, iż takie żądanie może uzasadniać również sam wniosek wierzyciela, który woli takie rozwiązanie, czy też gdy zachodzą problemy z egzekwowaniem obowiązków pracodawcy.

Co przy tym istotne – stosownie do art. 882 § 1 k.p.c. – dokonując zajęcia wynagrodzenia za pracę, komornik wzywa ponadto pracodawcę, aby ten w ciągu jednego tygodnia:

- przedstawił za okres trzech miesięcy poprzedzających zajęcie, za każdy miesiąc oddzielnie, zestawienie periodycznego wynagrodzenia dłużnika za pracę oraz oddzielnie jego dochodu z wszelkich innych tytułów;
- podał, w jakiej kwocie i w jakich terminach zajęte wynagrodzenie będzie przekazywane wierzycielowi;
- w razie istnienia przeszkód do wypłacenia wynagrodzenia za pracę złożył oświadczenie o rodzaju tych przeszkód, a w szczególności podał, czy inne osoby roszczą sobie prawa, czy i w jakim sądzie toczy się sprawa o zajęte wynagrodzenie i czy oraz o jakie roszczenia została skierowana

Fot. Canva utah778

do zajętego wynagrodzenia egzekucja przez innych wierzycieli. Jak podaje się to w doktrynie¹⁹, najczęściej występującą przeszkodą jest istnienie sporu między pracownikiem a pracodawcą, który rozstrzyga sąd pracy. W takim przypadku komornik powinien otrzymać wyczerpującą informację odnoszącą się do istniejącej przeszkody, w szczególności zaś dane wskazane w art. 822 § 1 pkt 3 k.p.c. Po uzyskaniu informacji na temat występujących w egzekucji przeszkód komornik winien zaś podjąć decyzję co do jej dalszych losów. Może zatem podtrzymać zajęcie wynagrodzenia, ewentualnie wezwać wierzyciela do wskazania innych składników majątkowych lub praw dłużnika, z których można prowadzić egzekucję.

O każdej zmianie okoliczności, o których mowa wyżej a podanych przez pracodawcę, jest on zobowiązany do niezwłocznego

zawiadomienia komornika oraz wierzyciela. Tego rodzaju zmiany, dotyczące np. wysokości wynagrodzenia, mogą mieć bowiem istotne znaczenie dla przebiegu egzekucji z wynagrodzenia za pracę.

Jak wynika z powyższego katalogu obowiązków określonych w art. 882 § 1 k.p.c., mają one więc przede wszystkim charakter informacyjny. Tym samym ich zaniechanie przez pracodawcę nie ma żadnych konsekwencji dla skuteczności zajęcia wynagrodzenia za pracę.

IV. Grzywna

Komornik wymierzy grzywnę temu pracodawcy, który:

- nie wykonał obowiązków określonych w art. 881 § 3 i 4 k.p.c., a więc nie zaprzestał wypłaty wynagrodzenia dłużnikowi poza częścią wolną od zajęcia,

czy też wobec wezwania komornika nie przekazał mu bezpośrednio wynagrodzenia dłużnika;

- nie złożył w przepisany termin oświadczenia przewidzianego w art. 882 k.p.c. albo zaniedbał przesłania dokumentów zajęcia wynagrodzenia nowemu pracodawcy dłużnika, stosownie do art. 884 § 2 i 3 k.p.c.

Grzywnę wymierza się w wysokości do 5 tys. zł. Jak podkreśla się to zaś w doktrynie²⁰, nałożenie kary grzywny w powyższych okolicznościach jest zarazem obowiązkiem komornika, a nie tylko jego uprawnieniem. Warunkiem nałożenia grzywny jest przy tym prawidłowe doręczenie pracodawcy pisma komornika zawierającego wskazanie obowiązków, wezwanie do ich wykonania i pouczenie o rygorze na wypadek ich niewykonania. Jednocześnie zaś przepis art. 886 § 1 k.p.c. nie daje w zakresie wymierzenia grzywny luzu decyzyjnego, tylko obligatoryjnie nakazuje w takim wypadku jej nałożenie w wysokości wskazanej w tym przepisie, tj. aktualnie do 5 tys. zł²¹.

Co istotne, omawiana grzywna jest powtarzana, jeżeli komornik ustali, że pracodawca nadal uchyła się od wykonania wskazanych wyżej czynności w dodatkowo wyznaczonym mu przez komornika terminie. Wymierzając grzywnę na podstawie art. 886 § 1 k.p.c., komornik winien więc określić dodatkowy termin do wykonania czynności przez pracodawcę i zagrozić powtórzeniem grzywny na wypadek niezastosowania się do treści wezwania. Ustawodawca przewidział przy tym, iż w sytuacji, gdy pracodawcą nie jest osoba fizyczna, grzywnie podlega pracownik lub wspólnik odpowiedzialny za wykonanie żądanej czynności, a w razie niewyznaczenia takiego pracownika lub niemożności jego ustalenia – osoby uprawnione do reprezentowania pracodawcy. Jeżeli pracodawcą jest zaś spółka cywilna, grzywnie podlega którykolwiek ze wspólników.

Fot. Canva Inar Leichonak

Grzywnę określoną w powołanym wyżej art. 886 § 1 k.p.c. komornik wymierzy również dłużnikowi, który nie powiadomił go o zmianie pracodawcy.

V. Nowy pracodawca

W art. 884 k.p.c. ustawodawca uregulował skutki zmiany pracodawcy lub przejścia zakładu pracy w toku egzekucji skierowanej do wynagrodzenia za pracę pobieranego przez dłużnika.

Tak też, zgodnie z generalną zasadą obowiązującą w tym zakresie, zajęcie wynagrodzenia za pracę obowiązuje nadal, choćby po zajęciu nawiązano z dłużnikiem nowy stosunek pracy lub zlecenia albo choćby zakład pracy przeszedł na inną osobę, jeżeli osoba ta o zajęciu wiedziała. Przepis art. 884 k.p.c. wprowadza zatem zasadę ciągłości zajęcia w toku egzekucji z wynagrodzenia za pracę niezależnie od zmian podmiotowych i przedmiotowych zachodzących w ramach stosunku pracy – a więc także w sytuacji, gdy dochodzi do rozwiązania dotychczasowego i nawiązania nowego stosunku pracy.

Jednocześnie w razie rozwiązania stosunku pracy z dłużnikiem dotychczasowy pracodawca zobowiązany jest dokonać wzmianki o zajęciu należności w wydanym dłużnikowi świadectwie pracy, a jeżeli nowy pracodawca

dłużnika jest mu znany – przesyłać również temu pracodawcy zawiadomienie komornika i dokumenty dotyczące zajęcia wynagrodzenia oraz powiadomić o tym fakcie komornika i dłużnika, przeciwko któremu toczy się postępowanie egzekucyjne. Co do treści samej adnotacji w świadectwie pracy, winna ona zawierać:

- oznaczenie komornika, który zajął należność;
- numer sprawy egzekucyjnej;
- wysokość potrąconych już kwot.

Przesłanie zawiadomienia komornika ma wówczas zaś skutki zajęcia należności dłużnika u nowego pracodawcy od chwili dojścia zawiadomienia do tego pracodawcy. Jak wynika z powyższego, dotychczasowy pracodawca kończy więc swoje obowiązki w ramach egzekucji z wynagrodzenia za pracę poprzez przesłanie nowemu pracodawcy (gdy ten jest mu znany) zawiadomienia komornika o zajęciu wynagrodzenia oraz innych dokumentów związanych z tym zajęciem.

Z kolei nowy pracodawca, któremu pracownik przedstawi świadectwo pracy ze wzmianką o zajęciu należności, winien zawiadomić o zatrudnieniu pracownika pracodawcę, który wydał świadectwo, oraz wskazanego we wzmiance komornika. Jeżeli nowy pracodawca, któremu pracownik nie okazał świadectwa pracy, dowie się zaś gdzie pracownik ten był przedtem zatrudniony, obowiązany jest zawiadomić poprzedniego pracodawcę o jego zatrudnieniu, chyba że pracownik przedstawi zaświadczenie tego pracodawcy stwierdzające, że jego należności nie były zajęte. Konsekwencją zawiadomienia komornika o zmianie pracodawcy jest zaś obowiązek komornika dokonania względem nowego pracodawcy dłużnika czynności określonych w art. 882 k.p.c., a także pouczenia o obowiązkach wynikających z art. 881 § 3 k.p.c., jak i skutkach niewywiązywania się z nich.

Obowiązek powiadomienia komornika o zmianie pracodawcy obciąża również dłużnika. O obowiązku tym oraz o skutkach jego zaniedbania dłużnik powinien zostać pouczony już przy samym zawiadomieniu go o zajęciu wynagrodzenia za pracę.

Konsekwencją uchylania się od obowiązków określonych w art. 884 k.p.c. jest – w stosunku do każdego z pracodawców oraz w odniesieniu do dłużnika – zastosowanie sankcji z art. 886 § 1 k.p.c.

Przypisy końcowe

- ¹ Ustawa z 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 1510 ze zm.) – dalej: k.p.
- ² K. Flaga-Gieruszyńska, *Tytuł II. Egzekucji świadczeń pieniężnych, Dział II. Egzekucja z wynagrodzenia za pracę* [w:] K. Flaga-Gieruszyńska, A. Zieliński (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 11, Warszawa 2022, s. 1802–1813.
- ³ Por. wyr. WSA w Poznaniu z 20 stycznia 2011 r., IV SA/Po 630/10.
- ⁴ Por. wyr. SA w Łodzi z 13 lutego 2014 r., I ACa 1057/13.
- ⁵ Por. wyr. SA w Katowicach z 5 czerwca 2014 r., I ACa 182/14.
- ⁶ Por. wyr. SA w Łodzi z 13 lutego 2014 r., I ACa 1057/13.
- ⁷ Por. uchw. SN z 17 grudnia 1981 r., III CZP 32/81.
- ⁸ K. Flaga-Gieruszyńska, *op. cit.*
- ⁹ Por. wyr. SN z 6 listopada 1991 r., I PRN 47/91.
- ¹⁰ B. Godlewska-Bujok [w:] W. Muszalski, K. Walczak (red.), *Kodeks pracy. Komentarz*, wyd. 13, Warszawa 2021.
- ¹¹ Por. wyr. SN z 22 sierpnia 2003 r., I PK 284/02.
- ¹² Por. uchw. SN z 16 listopada 1977 r., I PZP 47/77.
- ¹³ Por. wyr. SN z 21 grudnia 1992 r., I PRN 52/92.
- ¹⁴ Por. uchw. SN z 23 lipca 1993 r., I PZP 30/93.
- ¹⁵ Por. uchw. SN(7) z 24 listopada 1992 r., I PZP 59/92.
- ¹⁶ Por. wyr. SN z 20 października 1998 r., I PKN 390/98.
- ¹⁷ K. Flaga-Gieruszyńska, *op. cit.*
- ¹⁸ *Ibidem.*
- ¹⁹ *Ibidem.*
- ²⁰ *Ibidem.*
- ²¹ Por. postan. SO w Bydgoszczy z 23 kwietnia 2015 r., II Cz 95/15.

Analiza projektu ustawy o zmianie k.p.c. – druk sejmowy 2650

Niniejszy artykuł poświęcony został analizie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy 2650) w zakresie zmian odnoszących się do postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego.

**DR GRZEGORZ
KAMIŃSKI**

Państwowa Uczelnia Angelusa
Silesiusa w Wałbrzychu

Czwartego lipca 2019 r. uchwalona została ustawa o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹, która dokonała szerokiej przebudowy k.p.c.², poprzez wprowadzenie zmian, które w sposób istotny wpływały na przeobrażenie procedury cywilnej. Poziom nieprzemysł i niedopracowania nowych rozwiązań procesowych był tak olbrzymi³, że wymagał szeregu kolejnych nowelizacji znowelizowanej ustawy. Na stronach Sejmu opublikowany został kolejny projekt rządowej nowelizacji ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw⁴. Szereg zmian odnosi się do postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego.

Zmiany w zakresie postępowania zabezpieczającego

Zgodnie z projektem ustawy, przepis art. 741 § 1 i 2 k.p.c. ma otrzymać brzmienie:

„§ 1. Na postanowienie sądu pierwszej instancji w przedmiocie zabezpieczenia przysługuje zażalenie. Zażalenie przysługuje także na postanowienie sądu drugiej instancji o udzieleniu zabezpieczenia, z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.

§ 2. Zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji rozpoznaje sąd drugiej instancji. Na postanowienie sądu drugiej instancji przysługuje zażalenie do innego składu tego sądu”.

Zaprobować należy powrót do dewolucyjności zażaleń składanych na postanowienia o zabezpieczeniu wydane przez sąd pierwszej instancji. Cieszy fakt, że projektodawcy wsłuchali się w głos środowiska prawniczego i po czterech latach częściowo wycofują się z przyjęcia jako zasady zażaleń poziomych, a więc do innego składu sądu w danej instancji. W Zmk.p.c.2019 przyjęto bowiem jako zasadę „zażalenie poziome”,

Fot. canva kanchanachitkhamma

z wyłączeniem wyczerpująco wyliczonych kategorii spraw:

- 1) postanowienia, które kończą postępowanie w sprawie (umorzenie postępowania lub zwrot pozwu),
- 2) postanowienia, które wiążą się z przeniesieniem postępowania do innego sądu,
- 3) postanowienia, które powodują przerwę w toku postępowania (zawieszenie postępowania)⁵.

Nowa regulacja zawarta w art. 755 § 2² k.p.c. ma określać, iż w sprawach wymienionych w art. 479⁸⁹ k.p.c. sąd udziela zabezpieczenia po wysłuchaniu obowiązanych, chyba że konieczne jest natychmiastowe rozstrzygnięcie wniosku. Nie dotyczy to sposobów zabezpieczenia podlegających wykonaniu przez komornika sądowego albo polegających na ustanowieniu zarządu nad przedsiębiorstwem lub gospodarstwem rolnym. Rozwiązanie powyższe, w sprawach z zakresu prawa własności intelektualnej mających miejsce pomiędzy przedsiębiorcami, ma przeciwdziałać wykorzystywaniu instytucji zabezpieczenia niezgodnie z jej celem.

Zmiany w zakresie postępowania egzekucyjnego

Zmiany, jakie mają odnosić się do postępowania egzekucyjnego, z jednej strony stanowią kolejną próbę poprawienia niewłaściwych rozwiązań wprowadzonych w życie

Zmk.p.c.2019 i kolejnymi nowelizacjami, a z drugiej strony mają usprawnić postępowanie egzekucyjne, co raczej nie przyniesie nie spodziewanego efektu, a to z uwagi na coraz mniejszą skuteczność egzekucji.

Stosownie do nowej regulacji art. 758¹ k.p.c., jeżeli stroną lub uczestnikiem postępowania egzekucyjnego jest sąd właściwy do podjęcia czynności, przepisu art. 44² k.p.c. nie stosuje się. Projektowane rozwiązanie ma na celu wyeliminowanie wątpliwości dotyczących odpowiedniego stosowania przepisu art. 44² k.p.c. w postępowaniu egzekucyjnym. W uzasadnieniu projektu ustawy przyjęto, że „brak jest dostatecznych podstaw do przyjęcia takich rozwiązań, albowiem zasadniczym celem art. 44² k.p.c. jest zagwarantowanie właściwego przebiegu fazy judykacyjnej postępowania cywilnego. Na gruncie postępowania egzekucyjnego nie mamy już do czynienia z wymiarem sprawiedliwości, lecz z wykonaniem zapadłego orzeczenia, w związku z czym zaproponowano odpowiednią zmianę. W wielu zresztą przypadkach regułą jest, że komornik jest wykonawcą poleceń sądu, co wynika z jego roli jako organu pomocniczego działającego przy sądzie”⁶. Na marginesie wskazać trzeba, że szkoda, iż projektodawcy nie dostrzegli powyższego w aspekcie badania przez komornika tytułu wykonawczego (por. art. 804 k.p.c.).

Przepis art. 759² § 2 k.p.c. ma otrzymać brzmienie: „Do pism wysyłanych przez komornika w postępowaniu egzekucyjnym art. 139¹ nie stosuje się”, zaś nowo dodany § 3, iż „Komornik może, na wniosek strony, doręczać jej odpisy pism za pośrednictwem Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej (ePUAP). Odpisy pism doręczanych w postaci elektronicznej nie wymagają dodatkowego uwierzytelnienia przez komornika. W przypadku nieodebrania pisma przez adresata, doręczenie uważa się za dokonane po upływie czternastu dni, licząc od dnia wysłania pisma za pośrednictwem ePUAP”.

Zmiana w zakresie § 2 ma charakter porządkujący, zaś w zakresie § 3 jest protezą rozwiązań związanych z doręczeniami elektronicznymi w postępowaniu egzekucyjnym.

Zmiana art. 766¹ § 1 k.p.c., określająca, że postanowienie wydane na posiedzeniu niejawnym sąd z urzędu uzasadnia i doręcza wraz z uzasadnieniem, gdy stronie przysługuje środek zaskarżenia, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej, stanowi eliminację wątpliwości związanych z przywołanym przepisem.

PROJEKTOWANE ROZWIĄZANIE MA NA CELU WYELIMINOWANIE WĄTPLIWOŚCI DOTYCZĄCYCH ODPOWIEDNIEGO STOSOWANIA PRZEPISU ART. 44² K.P.C. W POSTĘPOWANIU EGZEKUCYJNYM.

Art. 767 § 3² k.p.c. ma otrzymać brzmienie: „O możliwości wniesienia skargi na urzędowym formularzu oraz o sposobie, w jaki jest on udostępniany, komornik poucza dłużnika przy pierwszej czynności egzekucyjnej, a także strony i uczestników obecnych podczas czynności dokonywanej poza kancelarią, chyba że czynność ta podlega zaskarżeniu skargą w formie ustnej. Komornik doręcza urzędowy formularz skargi na żądanie strony lub uczestnika, jeżeli urzędowego formularza skargi dotąd im nie doręczono”.

Porządkujący charakter ma również przepis art. 767^{3a} § 2 k.p.c., który stanowi, że jeżeli wniesiono skargę na postanowienie referendarza sądowego wydane na podstawie przepisu art. 398²² § 4 k.p.c., ponowne wydanie postanowienia na tej podstawie przez referendarza sądowego nie jest dopuszczalne.

Skoro to art. 398²² § 4 k.p.c. reguluje instytucję tzw. autokontroli orzeczenia referendarza i stanowi podstawę zastosowania tego trybu, to odniesienie zawarte w art. 767^{3a} § 2 k.p.c. straciło swoją aktualność.

Krytycznie należy ocenić rozwiązanie zawarte w art. 767⁴ k.p.c. Przepis ten ma otrzymać brzmienie: „§ 1¹ Zażalenie rozpoznaje sąd, który wydał zaskarżone postanowienie, w składzie trzech sędziów, orzekając jako sąd drugiej instancji. Przepis art. 394^{1a} § 3 stosuje się”; „§ 1². Zażalenie na postanowienie: 1) którego przedmiotem są czynności w sprawach wymienionych w art. 759 § 1¹ pkt 4–6, 2) wydane w wyniku rozpoznania zarzutów przeciwko planowi podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości, 3) wydane na podstawie art. 1037 § 1 – rozpoznaje sąd drugiej instancji”. „§ 1³. Sąd, o którym mowa w § 1¹ zdanie pierwsze, może przekazać

zażalenie do rozpoznania sądowi drugiej instancji, jeżeli przemawia za tym waga zaskarżonego orzeczenia lub jego precedensowy charakter. Sąd drugiej instancji w razie stwierdzenia braku podstaw do rozpoznania zażalenia zwraca sprawę sądowi właściwemu”. „§ 1⁴. Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w składzie jednego sędziego”. Jest to kolejne komplikowanie systemu zażaleń, co powoduje jego całkowitą niespójność, odejście od istoty dewolutywności zażaleń, jak również niczym nieuzasadniona rezygnacja z kolegialności rozpoznawania zażaleń.

Zgodnie z przepisem art. 770 § 3 k.p.c., jeżeli w sprawie zachodzi konieczność sporządzenia planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, komornik ustala koszty egzekucji przed przystąpieniem do sporządzenia planu podziału, z wyjątkiem planu podziału, do którego stosuje się art. 1029 k.p.c. Kosztów

egzekucji nie ustala się także przed dokonaniem podziału bieżąco uzyskiwanych w toku egzekucji sum, jeżeli wysokość sumy nie przekracza jednorazowo dwóch tysięcy złotych. Postanowienie w przedmiocie kosztów egzekucji jest wydawane łącznie we wszystkich sprawach, których dotyczy plan podziału. Wydaje się, że rozwiązanie to powoduje nie-spójność systemową, jak również może powodować wydłużenie czasu postępowania.

Przepis art. 782¹ k.p.c. w § 1 pkt 2 ma otrzymać brzmienie: „Z okoliczności sprawy i treści tytułu egzekucyjnego wynika, że objęte tytułem egzekucyjnym roszczenie uległo przedawnieniu, chyba że wierzyciel przedstawi dokument, z którego wynika, że doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia; sąd nie bada przedawnienia odsetek wymagalnych po powstaniu tytułu egzekucyjnego”.

Do przepisu art. 797 § 1 k.p.c. dodane ma zostać zdanie trzecie w brzmieniu: „Przepisu art. 130^{1a} § 1 nie stosuje się”.

Dodany ma zostać art. 800¹ k.p.c. w brzmieniu „§ 1. Organ egzekucyjny odmawia wszczęcia egzekucji, jeżeli: 1) zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 199 § 1, albo 2) przepis szczególny tak stanowi, albo 3) wniosek o wszczęcie egzekucji z innych przyczyn jest niedopuszczalny”. „§ 2. W razie odmowy wszczęcia egzekucji organ egzekucyjny wstrzymuje się z dalszymi czynnościami, a wniosek o wszczęcie egzekucji nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z jego złożeniem”. Regulacja wydaje się zbędna.

Paragrafy 2–4 art. 801 k.p.c. mają stanowić, iż: „§ 2. Jeżeli zachodzą wątpliwości, czy wniosek o podjęcie określonych czynności egzekucyjnych lub żądanie złożenia wyjaśnień lub udzielenia informacji w trybie art. 761 są niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku egzekucji, lub zachodzą uzasadnione podstawy do przyjęcia, że zostały złożone wyłącznie w celu szykanowania dłużnika, komornik może zobowiązać wie-

rzyciela do uzasadnienia wniosku pod rygorem obciążenia wierzyciela kosztem bezskutecznych czynności podjętych na jego skutek – niezależnie od wyniku sprawy”. „§ 3. Komornik oddali wniosek, o którym mowa w § 2, jeżeli w świetle okoliczności sprawy lub innych prowadzonych przeciwko temu samemu dłużnikowi postępowań egzekucyjnych jest wysoce prawdopodobne, że wniosek nie przyczyni się do zapewnienia prawidłowego toku egzekucji lub zachodzą uzasadnione podstawy do przyjęcia, że został on złożony wyłącznie w celu szykanowania dłużnika”. „§ 4. Jeżeli pomimo skierowania egzekucji do oznaczonych przez wierzyciela składników majątku dłużnika lub podjęcia czynności przewidzianych w § 1 pkt 1 oraz odebrania od dłużnika wykazu majątku nie zdołano ustalić majątku dłużnika pozwalającego nawet na zaspokojenie kosztów egzekucyjnych, komornik może wysłuchać wierzyciela w sposób przewidziany w art. 827 § 1. W takim przypadku warunkiem żądania przez wierzyciela dalszego prowadzenia egzekucji jest zlecenie komornikowi poszukiwania majątku dłużnika”. Uzasadniając konieczność przedmiotowych zmian projektodawcy wskazali,

UZASADNIAJĄC KONIECZNOŚĆ PRZEDMIOTOWYCH ZMIAN PROJEKTODAWCY WSKAZALI, ŻE PRZEPIS § 2 ART. 801 K.P.C. OKREŚLA PRZESŁANKI DOTYCZĄCE ZOBOWIĄZANIA WIERZYCIELA DO UZASADNIENIA ZŁOŻONEGO WNIOSKU W POSTACI ALTERNATYWY, TYMCZASEM WARUNKÓW TAKICH BRAK W § 3 TEGO PRZEPISU, CO STANOWI NIEKONSEKWENCJĘ.

że przepis § 2 art. 801 k.p.c. określa przesłanki dotyczące zobowiązania wierzyciela do uzasadnienia złożonego wniosku w postaci alternatywy, tymczasem warunków takich brak w § 3 tego przepisu, co stanowi niekonsekwencję. Projektowana zmiana ma charakter porządkujący i eliminuje tę rozbieżność. Jednocześnie, podobnie jak w projektowanym § 2 zmienianego przepisu, również w art. 801 § 3 k.p.c. wprowadzano zmianę językową, polegającą na zastąpieniu wyrazu „szykany” wyrazem „szykanowania”⁷. „Zmiana brzmienia § 4 art. 801 k.p.c. stanowi realizację postulatów zawartych w petycji z 8 grudnia 2020 r. skierowanej do Senatu RP (P10-126/20). Zmiany polegają na wprowadzeniu w pierwszym zdaniu alternatywy „lub”, co uwzględnia treść § 1 omawianego artykułu, zgodnie z którym zasadą jest, że czynności opisane w pkt 1 i 2 podejmowane są, jeżeli wierzyciel nie wskaże majątku, z którego należy prowadzić egzekucję. Naturalnie nie można wykluczyć, że do wskazania takiego majątku dojdzie w dalszym toku sprawy. Zmiany w zdaniu drugim uwarunkowane są faktem, że obecne brzmienie przepisu, wymagające od komornika, aby obligatoryjnie wysłuchał wierzyciela przed umorzeniem postępowania, stanowi nadmierny formalizm. Powoduje ono istotny i – w zasadzie – niepotrzebny wyłom od ogólnej reguły wynikającej z art. 827 § 1 k.p.c. Zgłoszenie wniosku o poszukiwanie majątku może nastąpić, z uwzględnieniem art. 801² k.p.c., na

różnych etapach postępowania, w tym również wraz ze skargą na czynność komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego”⁸.

Krytycznie należy ocenić rozwiązanie zawarte w art. 804 § 2 k.p.c. Projektodawcy założyli, że jeżeli z treści tytułu wykonawczego wynika, iż termin przedawnienia dochodzonego roszczenia upłynął, a wierzyciel nie przedłożył dokumentu, o którym mowa w art. 797 § 1¹ k.p.c., organ egzekucyjny odmawia wszczęcia egzekucji bez wzywania wierzyciela do uzupełnienia braków wniosku. Nie dotyczy to przedawnienia odsetek wymagalnych po powstaniu tytułu wykonawczego. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie. Jak słusznie zauważa I. Gil, na organ wykonawczy nałożony został obowiązek prowadzenia postępowania wyjaśniającego, co jest sprzeczne z celem i funkcją postępowania egzekucyjnego co do tego, czy nastąpiło czy nie nastąpiło przedawnienie roszczenia objętego tytułem wykonawczym⁹.

Po zmianach w zakresie art. 804² k.p.c. ma on przyjąć brzmienie: „§ 2. W przypadku niezłożenia przez wnioskodawcę dokumentów, o których mowa w § 1, organ egzekucyjny odmawia wszczęcia egzekucji bez wzywania wnioskodawcy do uzupełnienia braków wniosku”. Z kolei § 3 zdanie pierwsze ma brzmieć: „W przypadku, o którym mowa w § 2, odpis postanowienia doręcza się tylko wnioskodawcy”. Zmiany w ocenie projektodawców mają mieć charakter porządkujący.

Stosownie do przepisu art. 804³ k.p.c., przepisy art. 804¹ oraz art. 804¹ § 1 k.p.c. nie mają zastosowania, jeżeli z przedłożonych przez wierzyciela dokumentów wynika, że przeniesienie uprawnień: 1) ma charakter warunkowy, chyba że chodzi o warunek zawieszający, który spełnił się przed złożeniem wniosku o wszczęcie egzekucji, a wierzyciel przedłożył dokument potwierdzający spełnienie warunku, albo 2) nastąpiło na rzecz podmiotu mającego miejsce zamieszkania lub siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Fot. canva Aksonsat Uanthoeng

Zgodnie z nową regulacją art. 805 § 1² k.p.c., pouczeń, o których mowa w § 1 zdanie drugie oraz w § 1¹, dokonuje się przez wskazanie na stronie internetowej Krajowej Rady Komorniczej, na której jest przytoczona treść wymienionych przepisów oraz zawarte pouczenie o prawie i sposobie złożenia wniosku o ograniczenie egzekucji. Na żądanie dłużnika komornik przesyła pouczenia w postaci pisemnej. Zmniejszenie liczby pouczeń wydaje się rozwiązaniem słusznym.

Stosownie do art. 818¹ § 1 k.p.c. braki w składzie organów jednostki organizacyjnej będącej dłużnikiem nie stanowią podstawy do zawieszenia postępowania egzekucyjnego. Informację o brakach uniemożliwiających działanie dłużnika komornik przekazuje wraz z aktami sprawy sądowi, który z urzędu ustanowi kuratora, jeżeli jest to konieczne dla ochrony interesów dłużnika, a majątek dłużnika wystarcza na pokrycie kosztów z tym związanych. W razie potrzeby komornik wstrzymuje się z czynnościami do momentu

podjęcia decyzji w przedmiocie ustanowienia kuratora (§ 2). Doręczenie pisma kuratorowi dokonane w ciągu dwóch tygodni od dnia otrzymania przez organ egzekucyjny informacji o uzupełnieniu braków w zakresie organów jednostki organizacyjnej będącej dłużnikiem jest skuteczne wobec dłużnika (§ 3). W razie wystąpienia potrzeby ponownego ustanowienia kuratora w tej samej sprawie z przyczyn, o których mowa w § 1, sąd w miarę możliwości wyznaczy na kuratora tę samą osobę co poprzednio. Nie stoi to na przeszkodzie ponownemu przyznaniu wynagrodzenia kuratorowi (§ 4). Koszty ustanowienia kuratora obciążają dłużnika i zwraca się je sądowi po ich wyegzekwowaniu, z pierwszeństwem przed wszystkimi innymi należnościami (§ 5). Przywołany przepis ma na celu przeciwdziałanie pojawiającym się w praktyce sytuacjom, w których po wszczęciu egzekucji, członkowie organu dłużnika składają rezygnację lub zostają odwołani, aby uniemożliwić skuteczne przeprowadzenie egzekucji względem dłużnika.

Zmianie ulec mają regulacje odnoszące się do zawieszenia postępowania egzekucyjnego. W myśl art. 820 § k.p.c., organ egzekucyjny zawiesza postępowanie na wniosek wierzyciela, chyba że wniosek ten zmierza jedynie do przedłużenia postępowania. Zawieszenie postępowania nie stoi na przeszkodzie jego umorzeniu, jeżeli w tym czasie ujawnią się okoliczności, o których mowa w art. 824 § 1 k.p.c. Na wniosek dłużnika postępowanie ulega zawieszeniu, jeżeli sąd zawiesił natychmiastową wykonalność tytułu lub wstrzymał jego wykonanie albo dłużnik złożył zabezpieczenie konieczne według orzeczenia sądowego do zwolnienia go od egzekucji (§ 2). Regulacja w zakresie, w jakim komornik ma oceniać, czy wniosek zmierza wyłącznie do przedłużenia postępowania, wynika wprost z odpowiedniego stosowania art. 4¹ k.p.c.¹⁰ Jednocześnie przepis w takim brzmieniu będzie regulacją martwą, albowiem komornik nie ma narzędzi do oceniania czynności dłużnika, jednocześnie narażając się na złożenie przez uczestników postępowania skargi na czynność komornika.

Zgodnie z art. 824 § 1¹ zdanie drugie k.p.c., jeżeli postępowanie zawieszono z uwagi na śmierć dłużnika lub utratę przez

niego zdolności procesowej, termin, o którym mowa w art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c., biegnie od dnia wydania postanowienia o zawieszeniu postępowania. W ocenie ustawodawcy zmiana powyższa ma charakter precyzujący¹¹.

Organ egzekucyjny umorzy postępowanie w całości lub w części na wniosek, gdy zażąda tego dłużnik, jeżeli przed dniem złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji roszczenie objęte tytułem wykonawczym uległo przedawnieniu, a wierzyciel nie wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że przed tą datą nastąpiło zdarzenie, wskutek którego bieg terminu przedawnienia został przerwany (art. 825 pkt 1¹ k.p.c.).

Zmieniony ma zostać także przepis art. 837 k.p.c., który określa, że dłużnik może powoływać się na ograniczenie odpowiedzialności tylko wówczas, gdy ograniczenie to zostało zastrzeżone w tytule wykonawczym. Zastrzeżenie nie jest konieczne, jeżeli świadczenie zostało zasądzone od nabywcy majątku, zarządcy ustanowionego przez sąd, kuratora spadku, wykonawcy testamentu lub zarządcy sukcesyjnego z powierzonego im majątku albo Skarbu Państwa lub gminy jako spadkobiercy. Powyższa zmiana również ma charakter porządkujący.

Jak pisze S. Cieślak, „istotne zmiany, wykraczające dalece poza rolę porządkującą, zaproponowano w odniesieniu do egzekucji z nieruchomości. Są one przejawem dostosowania regulacji procesowej do zmieniającej się treści stosunków społecznych i prawnych, chęci usprawnienia postępowania oraz wynikiem oceny regulacji procesowej na płaszczyźnie aksjologicznej”¹². I tak:

art. 929 § 2 k.p.c. otrzyma brzmienie: „Zajęcie obejmuje także prawa wynikające z umów ubezpieczenia przedmiotów wymienionych w § 1. Do odszkodowania z ubezpieczeń majątkowych przepisu art. 831 § 1 pkt 5 nie stosuje się, a uzyskane w toku egzekucji świadczenia wchodziły w skład sumy uzyskanej w egzekucji”;

”
NA WNIOSEK DŁUŻNIKA
POSTĘPOWANIE ULEGA
ZAWIESZENIU, JEŻELI SĄD
ZAWIESIŁ NATYCHMIASTOWĄ
WYKONALNOŚĆ TYTUŁU LUB
WSTRZYMAŁ JEGO WYKONANIE
ALBO DŁUŻNIK ZŁOŻYŁ
ZABEZPIECZENIE KONIECZNE
WEDŁUG ORZECZENIA
SĄDOWEGO DO ZWOLNIENIA
GO OD EGZEKUCJI (§ 2).

- art. 930 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. otrzyma brzmienie: „Rozporządzenie nieruchomości po jej zajęciu nie ma wpływu na dalsze postępowanie, a kolejni wierzyciele dłużnika mogą przyłączyć się do prowadzonej egzekucji”, zaś po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu: „Zajęcie nieruchomości, o której mowa w § 1, przez wierzycieli nabywcy jest dopuszczalne. Postępowanie prowadzone przez wierzyciela nabywcy podlega jednak zawieszeniu na czas trwania postępowania egzekucyjnego wszczętego wcześniej przeciwko dłużnikowi będącemu zbywcą nieruchomości. W razie uprawnienia się postanowienia o przysądzeniu własności nieruchomości wydanego w postępowaniu prowadzonym przeciwko dłużnikowi będącemu zbywcą nieruchomości, postępowanie prowadzone co do tej samej nieruchomości celem zaspokojenia wierzycieli nabywcy, o którym mowa w § 1, podlega umorzeniu”;
- art. 940 k.p.c. otrzyma brzmienie: „§ 1. Z dochodów z nieruchomości zarządca pokrywa bezpośrednio konieczne wydatki, połączone z zarządem, w następującej kolejności:
 - 1) koszty egzekucji w postaci wynagrodzenia w ustalonej przez sąd wysokości oraz zwrot własnych wydatków;
 - 2) bieżące należności pracowników zatrudnionych w nieruchomości lub w przedsiębiorstwach znajdujących się na niej i należących do dłużnika;
 - 3) bieżące należności podatkowe z nieruchomości oraz bieżące należności z tytułu ubezpieczenia społecznego pracowników wymienionych w pkt 2;
 - 4) zobowiązania związane z wykonywaniem zarządu;
 - 5) należności z tytułu ubezpieczenia nieruchomości, jej przynależności i pożytków.
 § 2. Nadwyżki dochodów uzyskane po pokryciu wydatków, o których mowa w § 1, zarządca przekazuje nie rzadziej niż raz w roku komornikowi, który pokrywa z nich przypadające w toku zarządu należności wierzycieli alimentacyjnych”;

art. 941 k.p.c. otrzyma brzmienie: „Nadwyżkę dochodów pozostałą po zaspokojeniu należności, o których mowa w art. 940 § 2, za czas do dnia przejścia własności nieruchomości na nabywcę, komornik składa na rachunek depozytowy Ministra Finansów. Nadwyżka ta wchodzi w skład sumy uzyskanej w egzekucji. Jeżeli egzekucja ulega umorzeniu, nadwyżkę tę otrzymuje dłużnik, z zastrzeżeniem art. 985 § 1¹”;

art. 948 § 1–2 k.p.c. otrzymują brzmienie: „§ 1. Podstawą oszacowania nieruchomości jest operat szacunkowy sporządzony przez biegłego uprawnionego do określania wartości nieruchomości zgodnie z przepisami ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2021 r. poz. 1899 oraz z 2022 r. poz. 1846). Celem sporządzenia operatu szacunkowego, w rozumieniu art. 156 ust. 3 tej ustawy, jest dokonanie oszacowania nieruchomości. Oszacowania nieruchomości można również dokonać na podstawie operatu szacunkowego sporządzonego na potrzeby obrotu rynkowego w okresie roku przed terminem opisu i oszacowania nieruchomości, jeżeli jego treść odpowiada wymogom oszacowania nieruchomości w egzekucji z nieruchomości”. „§ 1¹. Jeżeli wniosek o wszczęcie nowej egzekucji złożono do tego samego komornika w terminie trzech lat od daty umorzenia egzekucji, w toku której dokonano opisu i oszacowania nieruchomości, nowego oszacowania dokonuje się tylko na wniosek wierzyciela lub dłużnika. Dłużnik może złożyć taki wniosek w terminie dwóch tygodni od daty doręczenia mu wezwania do zapłaty, o czym należy go pouczyć przy doręczeniu wezwania. W toku nowej egzekucji od sporządzenia protokołu opisu i oszacowania nieruchomości można odstąpić wyłącznie w przypadku, jeżeli od dnia przeprowadzenia poprzedniego opisu i oszacowania

minął mniej niż rok, a w okresie tym nie zaszły zmiany w stanie nieruchomości”.

„§ 2. W oszacowaniu poza wartością całej nieruchomości należy podać osobno wartość przynależności i pożytków, a także części nieruchomości, która zgodnie z art. 946 może zostać wydzielona celem wystawienia oddzielnie na licytację. Wartości powyższe należy podać zarówno z uwzględnieniem, jak i bez uwzględnienia praw, które pozostają w mocy bez zaliczenia na cenę nabycia, oraz wartości praw nieokreślonych sumą pieniężną obciążających nieruchomość, w szczególności świadczeń z tytułu takich praw”;

- uchyla się art. 966 k.p.c.;
- w art. 968 k.p.c. uchyla się § 2;
- w art. 973 k.p.c. uchyla się pkt 5;
- w art. 985 k.p.c. po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu: „Jeżeli w toku egzekucji uzyskano sumy, o których mowa w art. 929 § 2 lub art. 941, przed umorzeniem postępowania egzekucyjnego sporządza się plan podziału tych sum, z uwzględnieniem pierwszeństwa przysługującego należnościom zabezpieczonym hipoteką lub zastawem rejestrowym. Przepis art. 1036¹ stosuje się”;
- w art. 986¹⁰ w § 2 uchyla się zdanie pierwsze.
- w art. 1029 k.p.c. po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu: „Wierzyciel może zrzec się doręczenia planu podziału, o którym mowa w § 1, podając jednocześnie adres poczty

Fot. canva Zolnerek

MOŻNA ODNIEŚĆ WRAŻENIE,
ŻE AUTORZY PROJEKTU USTAWY
NIE ROZRÓŻNIALI ZNACZENIA
POJĘĆ POSTĘPOWANIA
EGZEKUCYJNEGO I EGZEKUCJI,
KTÓRE NIE SĄ TOŻSAME.

elektronicznej. W takim przypadku termin do wniesienia zarzutów przeciwko planowi podziału zaczyna biec od dnia wysłania wierzycielowi, na podany adres poczty elektronicznej, informacji o treści planu podziału” oraz § 3 w brzmieniu „Przy podziale sum, o których mowa w § 1, przepisów art. 1025 § 1 pkt 21 oraz § 7 i 8 nie stosuje się”;

- art. 1031 k.p.c. ma przyjąć brzmienie: „Kwoty wyegzekwowane i złożone na rachunek depozytowy Ministra Finansów komornik dzieli niezwłocznie w ustalonym poprzednio stosunku procentowym pomiędzy wierzycieli uczestniczących w podziale, chyba że wskutek zmiany podstaw podziału należy ustalić nowy procent. Sumy przypadające do wypłaty komornik wypłaca, jeżeli nie są niższe niż sto złotych, chyba że wierzytelność nie przekracza tej kwoty”;
- art. 1033 § 2 k.p.c. ma otrzymać brzmienie: „Jeżeli egzekucja jest prowadzona z wierzytelności mających za przedmiot świadczenia bieżące, stosuje się odpowiednio przepisy art. 1029 § 1 i 3 oraz art. 1031”.

Wydaje się, że dopiero praktyka pokaże, czy projektowane zmiany w jakimkolwiek pozytywnym stopniu wpłyną na przebieg egzekucji z nieruchomości. Na marginesie wskazać jednak należy na niewłaściwą siatkę pojęciową zastosowaną w art. 948 § 1¹ k.p.c.

Można odnieść wrażenie, że autorzy projektu ustawy nie rozróżniali znaczenia pojęć postępowania egzekucyjnego i egzekucji, które nie są tożsame.

Krytycznie należy ocenić proponowaną zmianę art. 1025 k.p.c. Przywołany przepis określa, że z kwoty uzyskanej z egzekucji zaspokaja się w następującej kolejności:

- 1) koszty egzekucyjne z wyjątkiem kosztów zastępstwa prawnego przyznanych przez komornika w postępowaniu egzekucyjnym;
- 2) należności alimentacyjne wymagalne;
- 2¹) należności alimentacyjne przyszłe – w wysokości stanowiącej równowartość minimalnego wynagrodzenia za pracę za okres roku – na każdego wierzyciela prowadzącego egzekucję;
- 3) należności za pracę za okres 3 miesięcy do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego w odrębnych przepisach oraz renty z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci i koszty zwykłego pogrzebu dłużnika;
- 3²) sumy przypadające na poczet należności alimentacyjnych niewymagalnych w dniu sporządzenia planu podziału pozostawia się na rachunku depozytowym Ministra Finansów. Komornik podejmuje zdeponowane środki, jeżeli zaspokojenie bieżących należności alimentacyjnych nie jest możliwe w inny sposób;
- 4) należności zabezpieczone hipoteką morską lub przywilejem na statku morskim;
- 5) należności zabezpieczone hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym i zastawem skarbowym albo korzystające z ustawowego pierwszeństwa oraz prawa, które ciążyły na nieruchomości przed dokonaniem w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji lub przed złożeniem do zbioru dokumentów wniosku o dokonanie takiego wpisu;
- 6) należności za pracę niezaspokojone w kolejności trzeciej;

- 7) należności, do których stosuje się przepisy działu III ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, o ile nie zostały zaspokojone w kolejności piątej;
- 8) [uchylony]
- 9) należności wierzycieli, którzy prowadzili egzekucję;
- 10) inne należności.

§ 2. Po zaspokojeniu wszystkich należności ulegają zaspokojeniu kary pieniężne oraz grzywny sądowe i administracyjne.

§ 3. W równym stopniu z należnością ulegają zaspokojeniu odsetki i koszty postępowania oraz przyznane przez komornika koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym. Z pierwszeństwa równego należnościom kategorii czwartej i piątej korzystają wszystkie roszczenia o świadczenia uboczne objęte zabezpieczeniem na mocy odrębnych przepisów. Roszczenia o świadczenia uboczne nieobjęte zabezpieczeniem zaspokajają się w kategorii dziesiątej, chyba że należność podlegałaby zaspokojeniu w kategorii wcześniejszej. To samo dotyczy roszczeń o świadczenia należne dożywnikowi.

§ 3¹. Z pierwszeństwa równego należnościom kategorii siódmej korzystają należności celne, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z 9 października 2013 r. ustanawiającym unijny kodeks celny (Dz.Urz. UE L 269 z 10 października 2013 r., s. 1, z późn. zm.),

dochodzone na podstawie tytułu wykonawczego innego niż jednolity tytuł wykonawczy państwa członkowskiego Unii Europejskiej albo zagraniczny tytuł wykonawczy określone w ustawie z 11 października 2013 r. o wzajemnej pomocy przy dochodzeniu podatków, należności celnych i innych należności pieniężnych. Po zaspokojeniu należności celnych ulegają zaspokojeniu koszty egzekucyjne i koszty upomnienia powstałe w egzekucji tych należności, a następnie odsetki od należności celnych.

§ 4. Jeżeli przedmiotem egzekucji jest spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, wierzytelność spółdzielni mieszkaniowej z tytułu niewniesionego wkładu budowlanego związana z tym prawem ulega zaspokojeniu przed należnością zabezpieczoną na tym prawie hipotecznie.

§ 5. Roszczenia nabywcy wynikające z:

- 1) odstąpienia od umowy deweloperskiej, o której mowa w art. 5 pkt 6 ustawy z 20 maja 2021 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz Deweloperskim Funduszu Gwarancyjnym (Dz.U. poz. 1177), albo jednej z umów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2, 3 lub 5 tej ustawy, lub
- 2) przekształcenia roszczenia z umowy deweloperskiej, o której mowa w art. 5 pkt 6 ustawy z 20 maja 2021 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz Deweloperskim Funduszu Gwarancyjnym, albo jednej z umów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2, 3 lub 5 lub ust. 2 tej ustawy, w toku postępowania restrukturyzacyjnego lub upadłościowego;
 - podlegają zaspokojeniu z kwoty uzyskanej z egzekucji z nieruchomości, na której jest prowadzone przedsięwzięcie deweloperskie lub zadanie inwestycyjne, o których mowa w art. 5 pkt 7 i 8 ustawy z 20 maja 2021 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub

domu jednorodzinnego oraz Deweloperskim Funduszu Gwarancyjnym, na takich samych zasadach, jak roszczenie z umowy deweloperskiej albo jednej z umów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2, 3 lub 5 tej ustawy, z pierwszeństwem wynikającym z ujawnienia w księdze wieczystej przysługującego nabywcy roszczenia wynikającego z tych umów także w przypadku, gdy wpis o ujawnieniu tego roszczenia został wykreślony.

§ 6. Roszczenie Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego wynikające z art. 48 ust. 8 ustawy z 20 maja 2021 r. o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego oraz Deweloperskim Funduszu Gwarancyjnym podlega zaspokojeniu z kwoty uzyskanej z egzekucji z nieruchomości, na której jest prowadzone przedsięwzięcie deweloperskie lub zadanie inwestycyjne, o których mowa w art. 5 pkt 7 i 8 tej ustawy,

z pierwszeństwem wynikającym z ujawnienia w księdze wieczystej przysługującego Ubezpieczeniowemu Funduszowi Gwarancyjnemu roszczenia także w przypadku, gdy wpis o ujawnieniu roszczenia z umowy deweloperskiej, o której mowa w art. 5 pkt 6 tej ustawy, albo jednej z umów, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2, 3 lub 5 lub ust. 2 tej ustawy, został wykreślony.

§ 7. Z kwoty przypadającej dłużnikowi po zaspokojeniu wszystkich wierzytelności, o których mowa w § 1–6, pozostawia się na rachunku depozytowym Ministra Finansów sumę stanowiącą równowartość minimalnego wynagrodzenia za okres roku – na każdego wierzyciela prowadzącego egzekucję należności alimentacyjnych, o ile zachodzą podstawy do przyjęcia, że należności zabezpieczone zgodnie z § 1 pkt 21 nie wystarczą na pełne zaspokojenie przyszłych należności tych wierzycieli. Przepis § 3² zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

§ 8. Przepisów § 1 pkt 2¹ oraz § 7 nie stosuje się w przypadku, jeżeli w wyniku prowadzonych wcześniej egzekucji przeciwko dłużnikowi pozostawiono na rachunku depozytowym Ministra Finansów sumę stanowiącą równowartość minimalnego wynagrodzenia za okres dwóch lat – na każdego wierzyciela prowadzącego egzekucję należności alimentacyjnych. W razie potrzeby zdeponowana kwota podlega jednak uzupełnieniu do wysokości określonej w zdaniu pierwszym.

Uzasadniając zmianę art. 1025 k.p.c., projektodawcy wskazali, iż rozwiązania w zakresie podziału sumy uzyskanej z egzekucji w niedostatecznym stopniu uwzględniają interesy wierzycieli alimentacyjnych, albowiem pozwalają wyłącznie na zaspokojenie należności zaległych. Jest to szczególnie dotkliwe w sytuacjach, w których dłużnik nie posiada już żadnego innego mienia pozwalającego na bieżące prowadzenie egzekucji. Tym samym pożądane jest przyjęcie rozwiązań polegających na utworzeniu *sui generis* „funduszu żelaznego”, który pozwoli na zaspokojenie wierzycieli alimentacyjnych na wypadek niewywiązywania się przez dłużnika z ciążącego na nim obowiązku alimentacyjnego albo bezskuteczności egzekucji prowadzonej z innych składników majątku dłużnika. Celem wprowadzanej regulacji jest zatem realne zwiększenie ochrony wierzycieli alimentacyjnych, którzy po sprzedaży egzekucyjnej najczęściej najcenniejszego składnika majątku dłużnika tracą widoki na zaspokojenie przyszłych rat alimentacyjnych. Aby do zabezpieczenia przyszłych należności wierzycieli alimentacyjnych rzeczywiście doszło, a tym samym żeby instytucja „funduszu żelaznego” była efektywna, konieczne jest zaszeregowanie wyżej wymienionych należności przed należnościami wierzycieli, którzy prowadzili egzekucję. Trzeba bowiem mieć na względzie cel wprowadzonej instytucji i wagę zabezpieczonego nią dobra, które nakazują przyporządkowanie wymienionych należności do kategorii zbliżo-

”
CELEM WPROWADZANEJ
REGULACJI JEST ZATEM
REALNE ZWIĘKSZENIE
OCHRONY WIERZYCIELI
ALIMENTACYJNYCH, KTÓRZY
PO SPRZEDAŻY EGZEKUCYJNEJ
NAJCZĘŚCIEJ NAJCENNIEJSZEGO
SKŁADNIKA MAJĄTKU
DŁUŻNIKA TRACĄ WIDOKI NA
ZASPOKOJENIE PRZYSZŁYCH
RAT ALIMENTACYJNYCH.

nej do należności alimentacyjnych wymagalnych. Kwestia wymagalności ustąpić musi w tym względzie przed charakterem i celem zabezpieczonej w ten sposób wierzytelności. Kwota podlegająca zdeponowaniu – przypadająca na każdego wierzyciela – stanowić powinna ekwiwalent minimalnego wynagrodzenia za pracę za jeden rok, niezależnie od ustalonej wysokości należności alimentacyjnych. Tym samym kwota ta zostaje zobiektywizowana, co czyni wynik egzekucji bardziej przewidywalnym dla wierzycieli egzekwujących i hipotecznych. Zapewnienie spójności pojęciowej ma na celu proponowana zmiana o charakterze porządkującym i precyzującym w § 1 pkt 3 zmienianego przepisu, gdzie wyrazy „najniższego wynagrodzenia za pracę” zastąpiono wyrazami „minimalnego wynagrodzenia za pracę”. Nie można bowiem – w ocenie projektodawcy – pomijać faktu, że odrębne przepisy – ustawa z 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz.U. z 2020 r. poz. 2207), jak i wydawane na jej podstawie akty wykonawcze, posługują się pojęciem „minimalnego wynagrodzenia za pracę”¹³. „Jednocześnie proponuje

się także dodać § 7, który przewiduje uzupełnienie funduszu zabezpieczającego potrzeby wierzycieli alimentacyjnych w przypadku, gdy po zaspokojeniu wszystkich wierzycieli pozostały jeszcze kwoty, które podlegają wydaniu dłużnikowi. Rozwiązanie to stwarza większe bezpieczeństwo socjalne na przyszłość dla uprawnionych, a jednocześnie nie narusza uprawnień żadnego z wierzycieli egzekwujących. Z drugiej strony dodany § 8 zapobiega zbędnemu dublowaniu wskazanej instytucji, jeżeli przeciwko dłużnikowi prowadzona jest większa liczba egzekucji lub postępowań egzekucyjnych, które wymagają sporządzenia planu podziału¹⁴.

Zgodzić się należy, że kwestia wagi alimentów może uzasadniać ich uprzywilejowanie. Niemniej jednak projektodawcy całkowicie pominieli, że utworzenie „funduszu żelaznego” może być przedmiotem nadużyć ze strony dłużników, a w konsekwencji powodować brak możliwości zaspokojenia innych wierzycieli.

Podobnie, wątpliwości może budzić proponowana zmiana art. 1028 i 1028¹ k.p.c., gdzie w art. 1028 § 4 k.p.c. dodane ma zostać zdanie drugie w brzmieniu: „Powództwo o ustalenie nieistnienia prawa, na zaspokojenie którego pozostawiono sumy na rachunku depozytowym Ministra Finansów, może po uprawomocnieniu się planu podziału wytoczyć ten uczestnik podziału, któremu przypadają niezaspokojone należności

o pierwszeństwie równym lub gorszym od kwestionowanego prawa”, oraz § 5 w brzmieniu: „Plan podziału w zakresie podlegających wypłacie sum, które przypadają poszczególnym uczestnikom podziału, w razie uprawomocnienia się wywiera skutek na dzień jego sporządzenia. Nie dotyczy to planu podziału, do którego stosuje się przepis art. 1029”. Z kolei nowy przepis art. 1028¹ k.p.c. ma określać, iż jeżeli po uprawomocnieniu się planu podziału okaże się, że nie istnieją wierzytelności lub prawa, na poczet których miały przypaść sumy pozostawione na rachunku depozytowym ministra finansów ze wstrzymaniem ich wypłaty, organ egzekucyjny na wniosek wierzyciela sporządza uzupełniający plan podziału (§ 1). W uzupełniającym planie podziału uwzględnia się niezaspokojone wierzytelności osób uczestniczących w prawomocnym planie podziału. Organ egzekucyjny wzywa te osoby do złożenia tytułów wykonawczych wraz z aktualnym zestawieniem objętych nimi należności. Kwoty przypadające zgodnie z uzupełniającym planem podziału uczestnikom, którzy nie przedłożyli po wezwaniu tytułu wykonawczego wraz z aktualnym zestawieniem objętych nim należności, pozostawia się na rachunku depozytowym ministra finansów (§ 2). Po zaspokojeniu wszystkich wierzycieli część zdeponowanej sumy nieobjętej uzupełniającym planem podziału zwraca się dłużnikowi (§ 3).

Przepis art. 1028¹ k.p.c. stanowi przykład niewłaściwej legislacji. Sformułowanie „jeżeli okaże się”? Nie do końca wiadomo, kto ma to „badać”, zaś rolą organów egzekucyjnych i uczestników postępowania egzekucyjnego nie jest domyślanie się, co ustawodawca miał na myśli. Zwrócić należy uwagę, że sami projektodawcy przyjęli: „Takie ustalenie musi poprzedzać albo wydanie rozstrzygnięcia przez sąd o nieistnieniu wierzytelności, albo zaprzeczenie jej istnieniu przez uprawnionego”¹⁵.

Projektowany art. 1050 § 4 k.p.c. wychodzi naprzeciw postulatowi *de lege ferenda*,

Fot. canva Kzenon

bowiem zakłada zarówno podjęcie próby przymuszenia dłużnika grzywną do poddaniu się rozstrzygnięciu, jak i element odpowiadający pojęciu podania treści rozstrzygnięcia do publicznej wiadomości, bez ograniczeń w zakresie powielania oświadczenia publikowanego w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. Sąd, na koszt dłużnika, nakaze więc zamieszczenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym ogłoszenia odpowiadającego treści wymaganego oświadczenia i we właściwej dla niego formie, jednocześnie przez wysokość grzywny w kwocie do 15 000 zł zachowa kontrolę nad dolegliwością represji związanej z egzekucyjnym przymuszeniem do określonego zachowania, w którym nikt dłużnika wyręczyć nie może. Projektowany przepis zawiera regulację szczególną, gdyż odnosi się rodzajowo do spraw o naruszenie dóbr osobistych¹⁶.

Usprawnienie postępowania egzekucyjnego ma na celu przepis art. 1063¹ k.p.c., który określa, że w sprawach, których przedmiotem jest egzekucja grzywny i kar pieniężnych orzeczonych w postępowaniu cywilnym, a także kosztów sądowych w sprawach cywilnych, przysługujących Skarbowi Państwa, korespondencja między wierzycielem a komornikiem sądowym może być doręczana za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej, jeżeli zapewniają one możliwość ustalenia daty, z jaką adresat zapoznał się z treścią pisma, a charakter pisma lub dołączonych do niego załączników nie sprzeciwia się takiej formie doręczeń.

Podsumowanie

Omówione zmiany to kolejna planowana nowelizacja, jakim poddana ma zostać procedura cywilna po istotnych przemianach, jakie nastąpiły na mocy ustawy z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹⁷. Przywołana reforma w istotny spo-

sób wpłynęła na kształt prawa procesowego i funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych. Czas pokazał, że wprowadzone modyfikacje były nieprzemyślane, czego dowodem są kolejne nowelizacje, w tym również i najnowszy projekt zmian. Również i omawiany projekt ustawy nie wpłynęło na ulepszenie procedury cywilnej, choć część rozwiązań zaproponowanych przez projektodawców w zakresie postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego wydaje się właściwa. Niemniej problemem jest, dostrzegana w środowisku naukowym od wielu już lat, jakość stanowionego prawa. Skoro bowiem po dwóch latach od wejścia w życie Zmk.p.c.2019 konieczna jest ogromna nowelizacja dopiero co dokonanych zmian, to nie świadczy to dobrze o autorach tychże ustaw. Niniejszy projekt oraz jego uzasadnienie budzą poważne wątpliwości co do poziomu wiedzy prawniczej autorów zaproponowanych rozwiązań. Podkreślić bowiem należy, że zmiany ustaw kodeksowych wymagają ogromnej rozważności w proponowanych rozwiązaniach, jak również wpływu stosownego okresu na utrwalenie odpowiedniej praktyki procesowej. Częste zmiany powodują, że brakuje czasu na utrwalenie nowych rozwiązań, przez co procedura staje się nieprzewidywalna dla uczestników i ich pełnomocników, a w konsekwencji – regulacja procesowa traci swoje znaczenie gwarancyjne. Już na etapie prac nad projektem zgłaszane były zastrzeżenia do błędów doktrynalnych, niewłaściwej siatki pojęciowej czy też nieprawidłowej redakcji przepisów. Zgodzić się należy z poglądem, że „Ministerstwo Sprawiedliwości miało wystarczająco dużo czasu i środków, aby przygotować kompleksową reformę postępowania cywilnego. Zamiast tego od kilku lat przedstawiane są kolejne cząstkowe nowelizacje, które urągają zasadom prawidłowej legislacji. Bardzo obszerne nowelizacje Kodeksu są przygotowywane bez szerszych konsultacji i programów pilotażowych,

niejednokrotnie pod pozorem projektów poselskich. W rzeczywistości stanowią one często autorskie eksperymenty urzędników Ministerstwa na żywym organizmie wymiaru sprawiedliwości”¹⁸. Pojawienie się kolejnego projektu nowelizacji ustawy procesowej powinno skłonić środowiska prawnicze, do rozpoczęcia poważniejszej dyskusji o całkowitej przebudowie polskiej procedury cywilnej. Historia wcześniejszych prób nowej kodyfikacji procedury cywilnej pokazuje bowiem, że nie jest to zadanie łatwe i szybkie.

Autorzy kolejnych nowelizacji procedury cywilnej od wielu już lat podkreślają, że celem proponowanych zmian jest usprawnienie i przyspieszenie procedury cywilnej. Zapomina się przy tym, że szybkość postępowania nie jest wartością najważniejszą. Już nie wspominając o tym, że dokonywane zmiany raczej nie przekładają się na usprawnienie procedury cywilnej. Celem postępowania cywilnego jest bowiem rzetelne rozpoznanie sprawy cywilnej, przy poszanowaniu gwarancji procesowych stron i uczestników postępowania. Natomiast wprowadzane co rusz kolejne zmiany, spowodowały wyłącznie całkowitą dekompozycję ustawy procesowej, zaś w połączeniu z deformacją wymiaru sprawiedliwości mamy do czynienia z kompletnym chaosem w sądownictwie cywilnym.

Powyższe okoliczności, w sposób oczywisty oddziałują na przebieg i skuteczność prowadzonych egzekucji. Skuteczność egzekucji sądowej jest szacowana na ok. 20%¹⁹, zaś remedium na niewielką skuteczność z pewnością nie są coraz to nowe propozycje zmian w zakresie zabezpieczenia i egzekucji.

Przypisy końcowe

¹ Dz.U. z 2019 r. poz. 1469; dalej jako: Zmk.p.c.2019.

² Ustawa z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz.U. z 2021 r. poz. 1805 ze zm.; dalej jako: k.p.c.

³ Zob. np. E. Marszałkowska-Krześ, *Opinia Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych o projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (z 14 grudnia 2018 r.)* [online] <http://obsil.pl/aktualnosci/opinia-obsil-krpp-o-projekcie-ustawy-o-zmianie-ustawy-kodeks-postepowania-cywilnego-oraz-niektorych-innych-ustaw-14-grudnia-2018-r/>, s. 5 [dostęp: 29 września 2022 r.].

⁴ Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 2650, Sejm IX kadencji.

⁵ Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 3137, Sejm VIII kadencji, s. 86.

⁶ Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, druk sejmowy nr 2650, Sejm IX kadencji, s. 55 (dalej jako: Uzasadnienie).

⁷ Uzasadnienie..., s. 59.

⁸ *Ibidem*, s. 60.

⁹ I. Gil [w:] E. Marszałkowska-Krześ (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 30, Warszawa 2021, art. 804, Nb 5.

¹⁰ G. Kamiński, *Zakaz nadużycia prawa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym*, PPE 2021, nr 7, s. 21.

¹¹ Uzasadnienie, s. 63.

¹² S. Cieślak, *Opinia Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych w sprawie projektu nowelizacji Kodeksu postępowania cywilnego oraz niektórych powiązanych z nim ustaw (nr druku UD 156)* [online] <http://obsil.kirp.pl/wp-content/uploads/2021/10/21.09.30-Opinia-OBSiL-druk-UD-156.pdf> [dostęp: 5 października 2022 r.].

¹³ Uzasadnienie..., s. 69.

¹⁴ *Ibidem*, s. 70.

¹⁵ *Ibidem*, s. 87.

¹⁶ *Ibidem*, s. 23.

¹⁷ Dz.U. z 2019 r. poz. 1469.

¹⁸ *Opinia Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia” o projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego i innych ustaw – druk UD 156* [online] <https://www.iustitia.pl/dzialalnosc/opinie-i-raporty/4269-opinia-stowarzyszenia-sedziow-polskich-iustitia-o-projekcie-ustawy-o-zmianie-ustawy-kodeks-postepowania-cywilnego-i-innych-ustaw-druk-ud-156> [dostęp: 5 października 2022 r.].

¹⁹ Zob. G. Leśniak, *Minimalne wynagrodzenie nie będzie już chronić przed egzekucją* [online] <https://www.prawo.pl/kadry/beda-zmiany-w-kwocie-wynagrodzenia-wolnego-od-egzekucji,511172.html> [dostęp 5 października 2022 r.].

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Upadek zabezpieczenia w postępowaniu cywilnym

Mateusz Wiktor Golak

PRACTICA

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Przegląd orzecznictwa

POSTANOWIENIE SĄDU
REJONOWEGO W TORUNIU
Z 19 WRZEŚNIA 2022 ROKU

WYROK SĄDU REJONOWEGO
W PISZU Z 22 WRZEŚNIA 2022 ROKU

WYROK SĄDU REJONOWEGO
W BYDGOSZCZY Z 4 PAŹDZIERNIKA 2022 ROKU

Fot. canva 89Stocker

**MATEUSZ
SZTANDUR**

Absolwent studiów
doktoranckich UG

POSTANOWIENIE SĄDU REJONOWEGO W TORUNIU Z 19 WRZEŚNIA 2022 ROKU

Hasła

Niecelowość egzekucji
Uznanie czynności za pozorną

Sentencja

Sąd Rejonowy po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy ze skargi na czynności komornika w sprawie egzekucyjnej (o egzekucję świadczeń alimentacyjnych) postanowił skargę oddalić.

Stan faktyczny

Postanowieniem z czerwca 2022 r. komornik ustalił m.in. opłatę w kwocie 50 000 zł oraz umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone w sprawie o egzekucję świadczeń alimentacyjnych. Wierzyciel zaskarżył przedmiotowe postanowienie w części dotyczącej ustalenia kosztów i pobrania od wierzyciela opłaty. Zarzucił przede wszystkim obrazę art. 30 ustawy o kosztach komorniczych z 28 lutego 2018 r., obrazę art. 102 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. W związku z tym skarżący wniósł o uchylenie, względnie zmianę zaskarżonego postanowienia oraz o przeprowadzenie dowodu z uzasadnienia wyr. Sądu Apelacyjnego na okoliczność braku świadomości wierzycielki co do niecelowości wszczęcia egzekucji, braku oczywistej niecelowości wszczęcia egzekucji.

Rozstrzygnięcie

Egzekucja w sprawie prowadzona była przez komornika na podstawie aktu notarialnego,

zawierającego oświadczenie o uznaniu długu alimentacyjnego i poddaniu się egzekucji. Akt zaopatrzony został w klauzulę wykonalności. Następnie Sąd Okręgowy wyrokiem z września 2019 r. ustalił, że czynność prawna polegająca na uznaniu długu tytułem obowiązku alimentacyjnego i poddaniu się egzekucji jest nieważna. W uzasadnieniu sąd zważył m.in. że: „działanie w celu obejścia prawa polega na tym, że strony podejmują czynność prawną, która, choć formalnie nie narusza żadnego ustawowego zakazu, w istocie zmierza do osiągnięcia skutku niedozwolonego przez ustawę. O obejściu przepisu ustawy przez czynność prawną może mówić wówczas, gdy wszystkie strony tej czynności w rzeczywistości zmierzały do zrealizowania celu przezeń zakazanego. Sąd uzasadniał, że „pозwana [tnz. skarżąca], nie wzywając ojca do zapłaty, uzyskała klauzulę wykonalności już w grudniu 2012 r., tymczasem egzekucja należności została wszczęta w listopadzie 2014 r. i skierowana akurat do przedmiotowej nieruchomości pozwanego równocześnie z chwilą jej licytacji. Powyższa sekwencja zdarzeń oraz okoliczność wystąpienia z wnioskiem o klauzulę i jej uzyskanie prowadzi do stwierdzenia, że jednostronne oświadczenie o poddaniu się egzekucji zostało w istocie przyjęte przez pozwaną przy akceptacji jego pozorności, zwłaszcza że pozwana wcześniej nie wzywała ojca do zapłaty

długu, nie wszczęła i nie prowadziła egzekucji przeciwko niemu. Nie sposób również zrozumieć, dlaczego mimo pozostawania z ojcem w dobrych relacjach i wspólnego zamieszkania, wszczęła przeciwko niemu egzekucję. Sąd I instancji uznał, że w istocie pozwana (tj. skarżąca), jako osoba będąca w bliskiej relacji z pozwanym, miała świadomość, iż należności alimentacyjne przysługujące jej od ojca są na bieżąco konsumowane. Miała również świadomość, że nie przysługuje jej kwota wskazana w oświadczeniu. Jednakże pomimo powyższej świadomości przystąpiła do egzekucji, tym samym przyjmując złożone oświadczenie i wyrażając na nie zgodę.

Sąd Apelacyjny w pełni zaaprobował te zapatrywania. Apelacja pozwanej została uwzględniona tylko w niewielkim zakresie, odnoszącym się do rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Co do rozstrzygnięcia zawartego w wyr. Sądu Okręgowego w Gdańsku, apelacja została oddalona. Sąd Apelacyjny podkreślił, że sąd I instancji trafnie ustalił, iż kwestionowane oświadczenie jest jako pozorne nieważne. Bezwzględnie nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie dla jej zgody dla pozorów. Jest ono nieważne od samego początku i z mocy prawa. Przy wadzie tego rodzaju czynności prawnej istotne jest stwierdzenie istnienia wewnętrznego porozumienia, świadomości pozorności czynności u obu stron i świadome, a nie przypadkowe, dokonanie czynności w celu obejścia prawa. Zgodnie z art. 30 u.k.k. zd. pierwsze: „W razie oczywiście niecelowego wszczęcia postępowania egzekucyjnego lub wskazania we wniosku o wszczęcie egzekucji osoby niebędącej dłużnikiem komornik wydaje postanowienie o pobraniu od wierzyciela opłaty stosunkowej w wysokości 10% egzekwowanego świadczenia”. W art. 30 u.k.k. ustawodawca posłużył się klauzulą generalną, która umożliwia obciążenie wierzyciela opłatą stosunkową w przypadku stwierdzenia, że wszczęcie postępowania egzekucyjnego

Fot. canva Wera52

było „oczywiście niecelowe”. Jak słusznie wskazuje się, niecelowe jest m.in. wszczęcie egzekucji przeciwko osobie, która dłużnikiem nie jest. W judykaturze wskazuje się, że samo stwierdzenie tzw. upadku tytułu wykonawczego nie przesądza o niecelowym wszczęciu postępowania egzekucyjnego. Takie zapatrywanie wyraził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z 8 marca 2013 r., sygn. III CZP 109/12, w odniesieniu do utraty mocy nakazu zapłaty po wszczęciu postępowania egzekucyjnego. Do wszczęcia postępowania egzekucyjnego doszło na podstawie tytułu wykonawczego, który upadł, z mocą wsteczną. Jak podkreślono w załączonym do skargi orzeczeniu, wierzycielka była świadoma takiego stanu rzeczy. Wbrew twierdzeniom skarżącej, wiedziała ona, że stwierdzona aktem notarialnym wierzytelność jej nie przysługuje. Wszczynając postępowanie egzekucyjne, skarżąca świadomie posługiwała się nieważnym tytułem egzekucyjnym i doma-

gała się prowadzenia postępowania egzekucyjnego na takiej podstawie, wiedząc, że jej ojciec nie jest wobec niej dłużnikiem alimentacyjnym. Dlatego, w ocenie sądu, komornik w pełni zasadnie zastosował art. 30 u.k.k. Nie mogło budzić wątpliwości, że wszczęcie postępowania egzekucyjnego było w stopniu oczywistym niecelowe.

WYROK SĄDU REJONOWEGO W PISZU Z 22 WRZEŚNIA 2022 ROKU

Hasła

Powództwo o uzgodnienie
z rzeczywistym stanem prawnym
Podtrzymanie powództwa zmarłego

Sentencja

Sąd Rejonowy w Piszku po rozpoznaniu na rozprawie sprawy o uzgodnienie treści księgi

wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym oddalił powództwo.

Stan faktyczny

W maju 2022 r. powódka wystąpiła z powództwem przeciwko następcom prawnym o uzgodnienie z rzeczywistym stanem prawnym treści prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Pieszku księgi wieczystej, poprzez nakazanie wykreślenia z działu IV tej księgi hipoteki przymusowej w wysokości stanowiącej zabezpieczenie należności wynikającej z treści wyr. Sądu Rejonowego w Pieszku z 28 października 2010 r. W uzasadnieniu powódka podniosła, że wierzytelność zabezpieczona przedmiotową hipoteką uległa przedawnieniu z końcem 2021 r. Pozwany zmarł 5 lat temu i za życia nie przerwał biegu przedawnienia. Nie uczynili tego również jego spadkobiercy. Prowadzona na wniosek innego wierzyciela egzekucja z prawa użytkowania wieczystego nieruchomości opisanej w księdze wieczystej nie była w powyższym okresie skuteczna. Dlatego zdaniem powódki niniejsze powództwo jest zasadne. Pozwani w odpowiedzi na pozew wnieśli o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu podnieśli, że w 2011 r., na wniosek ich poprzednika, sąd dokonał w księdze wieczystej wpisu przedmiotowej hipoteki. Tym samym pozwany stał się uczestnikiem trwającej już i prowadzonej przez komornika sądowego egzekucji z przy-

slugującego powódce prawa użytkowania wieczystego. Po jego śmierci w 2013 r., spadek nabyli pozwani, którzy jako następcy prawni są uczestnikami prowadzonego postępowania egzekucyjnego. Nadto pozwani podnieśli, że nawet gdyby przyjąć, iż nie doszło do przerwania biegu przedawnienia, okres przedawnienia roszczenia stwierdzonego ww. wyrokiem Sądu Rejonowego w Pieszku upływa zgodnie z aktualnymi przepisami z końcem 2024 r.

Rozstrzygnięcie

Księga wieczysta prowadzona jest przez Sąd Rejonowy w Pieszku dla nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa. Prawo użytkowania wieczystego gruntu i prawo własności posadowionego na tej nieruchomości budynku stanowiącego odrębną nieruchomość na dzień wniesienia pozwu w przedmiotowej sprawie przysługiwało powodowi. W dziale IV księgi wieczystej od 10 listopada 2011 r. wpisana była hipoteka przymusowa stanowiąca zabezpieczenie należności wynikającej z wyroku Sądu Rejonowego w Pieszku. W dacie wpisu przedmiotowej hipoteki Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pieszku prowadził egzekucję z prawa użytkowania wieczystego gruntu i prawa własności budynków. Z chwilą wpisu hipoteki spadkodawca stał się wierzycielem hipotecznym. W 2012 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Pieszku, stosownie do treści art. 922 k.p.c. o toczącej się egzekucji, zawiadomił spadkobiercę jako uczestnika postępowania, który wniósł skargę na czynność komornika sądowego w postaci obwieszczenia o pierwszej licytacji. W 2013 r. skarżący zmarł, a postępowanie toczące się z jego skargi na czynność komornika zostało zawieszona. Na podstawie prawomocnego postanowienia spadek po nim nabyły trzy osoby, z których dwie wstąpiły jako następcy prawni do postępowania egzekucyjnego

ROSZCZENIE STWIERDZONE
PRAWOMOCNYM ORZECZENIEM
SĄDU PRZEDAWNIA SIĘ
Z UPŁYWEM LAT DZIESIĘCIU,
CHOCIAŻBY TERMIN
PRZEDAWNIEŃ
TEGO RODZAJU BYŁ KRÓTSZY.

w charakterze uczestników postępowania. Podtrzymali też złożoną przez ich poprzednika prawnego skargę na czynność komornika. Postanowieniem z listopada 2014 r. sąd skargę uwzględnił i uchylił zaskarżoną czynność komornika. Postanowieniem z sierpnia 2021 r. Sąd Rejonowy w Piszcu przysądził prawo użytkowania wieczystego nieruchomości opisanej w księdze wieczystej z prawem własności posadowionych na tej nieruchomości budynków, na rzecz nabywcy. Postanowienie uprawomocniło się w grudniu 2021 r. Na podstawie prawomocnego postanowienia sąd wieczystoksięgowy dokonał wpisu prawa użytkowania wieczystego i prawa własności budynków na rzecz nabywcy oraz wykreślenia widniejących w dziale IV hipotek. Postępowanie egzekucyjne w sprawie znajduje się na etapie sporządzania planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji.

Sąd zważył, co następuje. Na wstępie podnieść należy, że roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Bieg przedawnienia rozpoczyna się w takim przypadku od daty uprawomocnienia się orzeczenia. Zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c., bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Zdaniem Sądu materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie wykazał jednoznacznie, iż doszło do skutecznego przerwania biegu przedawnienia roszczenia zmarłego, stwierdzonego wyrokiem Sądu Rejonowego. Nastąpiło to po raz pierwszy w wyniku złożenia wniosku i nadania klauzuli wykonalności przedmiotowemu wyrokowi, a następnie z chwilą zawiadomienia przez komornika o toczącym się postę-

powaniu egzekucyjnym. Zgodnie bowiem z art. 922 k.p.c. uczestnikami postępowania egzekucyjnego oprócz wierzyciela egzekwującego i dłużnika są również osoby, którym przysługują prawa rzeczowe ograniczone lub roszczenia albo prawa osobiste zabezpieczone na nieruchomości. Zmarły stał się więc uczestnikiem postępowania egzekucyjnego i, jak wynika z akt egzekucyjnych, brał czynny udział w tym postępowaniu. Skarga została rozpoznana z udziałem następców prawnych – pozwanych – którzy ją podtrzymali, przystąpili do postępowania egzekucyjnego w charakterze uczestników i do dnia dzisiejszego biorą w tym postępowaniu czynny udział. Przerwany bieg przedawnienia nie biegnie na nowo. Postępowanie egzekucyjne w sprawie nie zostało jeszcze zakończone. Jest ono na etapie sporządzenia planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji. Z uwagi na powyższe, Sąd powództwo oddalił.

WYROK SĄDU REJONOWEGO W BYDGOSZCZY Z 4 PAŹDZIERNIKA 2022 ROKU

Hasła

Pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności
Ochrona przed eksmisją

Sentencja

Sąd Rejonowy w Bydgoszczy po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności oddalił powództwo oraz odstąpił od obciążania powódek kosztami postępowania.

Stan faktyczny

Powódki reprezentowane przez ojca wniosły powództwo o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności. Wskazany

przez nie tytułem jest prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy o przysądzeniu prawa własności nieruchomości sprzedanej w drodze licytacji. Z treści uzasadnienia pozwu wynika, iż powódki kwestionują zasadność prowadzenia przeciwko nim, jako małoletnim, postępowania eksmisyjnego na podstawie przedmiotowego postanowienia, gdyż podlegają one ochronie wynikającej z ustawy o ochronie praw lokatorów i brak jest zgody sądu rodzinnego na przeprowadzenie eksmisji wobec małoletnich (w tym znaczeniu, że sąd nie wydał żadnego postanowienia). Powódki domagają się pozbawienia wykonalności tytułu będącego orzeczeniem Sądu.

Rozstrzygnięcie

W ocenie Sądu powódki złożyły pozew w przeświadczeniu zaistnienia przesłanek wskazanych w art. 840 § 1 pkt 2 w zw. z art. 840²

k.p.c., tj. na podstawie tego, że po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. Gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne, a także na zarzucie potrącenia. Zgodnie z treścią art. 840² k.p.c. jeżeli egzekucja prowadzona jest na podstawie tytułu egzekucyjnego lub innego dokumentu, któremu nie nadaje się klauzuli wykonalności, do ochrony praw dłużnika stosuje się odpowiednio przepisy art. 840 k.p.c. i art. 843 k.p.c. Zarzuty dotyczą postanowienia wydanego na podstawie art. 999 § 1 k.p.c. Prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności przenosi własność na nabywcę i jest tytułem do ujawnienia na rzecz nabywcy prawa własności w katastrze nieruchomości

oraz przez wpis w księdze wieczystej lub przez złożenie dokumentu do zbioru dokumentów. Prawomocne postanowienie o przysądzeniu własności jest tytułem wykonawczym do wprowadzenia nabywcy w posiadanie nieruchomości i opróżnienia znajdujących się na tej nieruchomości pomieszczeń bez potrzeby nadania mu klauzuli wykonalności. W ocenie sądu powódki wskazują w powództwie jako podstawę swego roszczenia zdarzenie, które zaszło po wydaniu tytułu, a które uniemożliwia jego egzekucję, tj. brak zgody sądu rodzinnego na eksmisję oraz brak stwierdzenia prawa do lokalu socjalnego dla osób podlegających ochronie z art. 14 ustawy o ochronie praw lokatorów. Twierdzenia te są niezasadne i czynią tym samym wytoczone powództwo oczywiście niezasadnym. Powódki błędnie przyjmują, iż podlegają ochronie wynikającej z art. 14 ww. ustawy o prawach lokatorów. W przedmiotowej sprawie byłemu właścicielowi oraz jego rodzinie nie przysługuje ochrona lokatorów z ustawy o ochronie praw lokatorów. Sąd nie wydał wyroku eksmisyjnego. Zapadło orzeczenie o przysądzeniu prawa własności. Poza dłużnikiem, będącym byłym właścicielem zlicytowanej nieruchomości, w postanowieniu o przysądzeniu nie ma możliwości wymienienia także członków jego rodziny, bowiem nie ma ku temu podstawy prawnej. Skuteczność tego postanowienia co do innych osób zamieszkujących z dłużnikiem wynika z art. 791 k.p.c. § 2. Tytuł wykonawczy zobowiązujący do wydania nieruchomości, statku lub do opróżnienia pomieszczenia upoważnia do prowadzenia egzekucji nie tylko przeciw dłużnikowi, lecz także przeciwko jego domownikom, krewnym i innym osobom reprezentującym jego prawa. Twierdzenia, iż powódki są lokatorkami w rozumieniu ustawy o ochronie praw lokatorów także nie znajduje uzasadnienia prawnego. Miejscem zamieszkania małoletnich dzieci jest miejsce zamieszkania rodziców. Według

”
**MAŁOLETNIE NIE POSIADAJĄ
 ŻADNEGO TYTUŁU DO LOKALU.
 PRAWO DO MIESZKANIA
 W DOMU RODZINNYM WYNIKA
 Z OBOWIĄZKU PIECZY
 RODZICÓW NAD DZIEĆMI.**

art. 281 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, jeżeli prawo do mieszkania przysługuje jednemu małżonkowi, drugi małżonek jest uprawniony do korzystania z tego mieszkania w celu zaspokojenia potrzeb rodziny. Przepis ten stosuje się odpowiednio do przedmiotów urządzenia domowego. Dotyczy to także małoletnich dzieci. Zatem nie mają one statusu lokatorów, o którym mowa w ustawie o ochronie praw lokatorów, skoro taki status nie przysługuje dłużnikowi, będącemu byłym właścicielem zlicytowanej nieruchomości. Jeżeli dłużnik twierdzi, że przysługuje mu prawo skuteczne wobec wierzyciela, komornik wstrzyma się względem niego z czynnościami egzekucyjnymi, pouczając, że w terminie tygodnia może wytoczyć powództwo o pozbawienie w stosunku do niego tytułu wykonawczego wykonalności. Małoletnie nie posiadają żadnego tytułu do lokalu. Prawo do mieszkania w domu rodzinnym wynika z obowiązku pieczy rodziców nad dziećmi. Zatem nie są lokatorkami w rozumieniu przepisów prawa. Z ustaleń sądu wynika, że czynności eksmisyjne skutecznie przeprowadzono, zatem odpadła też podstawa faktyczna powództwa. W związku z tym sąd oddalił powództwo jako oczywiście bezzasadne i odstąpił od wzywania powódki do uzupełnienia braków formalnych pozwu, rozpoznania wniosku o zabezpieczenie powództwa oraz wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

Już w sklepie Currenda!
www.sklep.currenda.pl

Stosunek zatrudnienia komornika sądowego

Zagadnienia konstrukcyjne
i wybrane uprawnienia
quasi-pracownicze

Mikołaj Ryłski

PRACTICA

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Okiem praktyka orzecznika

**OPRAC. ANNA
GOŁĘBIEWSKA**
Referendarz sądowy

Wstąpienie nowego wierzyciela do toczącego się postępowania egzekucyjnego

Sygn. akt I Co POSTANOWIENIE

Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w I Wydziale Cywilnym po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy egzekucyjnej wierzyciela ABC – Bank SA z uczestnictwem dłużniczki UW Sp. z o.o. w sprawie egzekucji świadczeń pieniężnych na skutek skargi MI Sp. z o.o. na czynność komornika sądowego – postanowienie z 2 marca 2022 r. o odrzuceniu wniosku MI Sp. z o.o. o dopuszczeniu do udziału w postępowaniu Km 555/20, doręczenie aktualnemu wierzycielowi pism w sprawie wydanych po 2 kwietnia 2021 r. i uchylenie postanowienia o umorzeniu postępowania, zmienia pkt 1 postanowienia komornika sądowego z 2 marca 2022 r. w ten sposób, że:

1. odmawia MI Sp. z o.o. wstąpienia do postępowania w sprawie Km 555/20,
2. oddala wnioski MI Sp. z o.o. o doręczenie dokumentów postępowania oraz o uchylenie postanowienia z 19 lutego 2022 r. o umorzeniu postępowania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 2 marca 2022 r. komornik sądowy odrzucił wnioski MI Sp. z o.o.

o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, doręczenie aktualnemu wierzycielowi pism w sprawie wydanych po 2 kwietnia 2021 r. i uchylenie postanowienia o umorzeniu postępowania. W uzasadnieniu powyższego rozstrzygnięcia komornik wskazał, że wnioski te były spóźnione, albowiem złożono je po wydaniu postanowienia o umorzeniu postępowania w sprawie.

Na powyższe postanowienie w ustawowym terminie skargę wywiodła MI Sp. z o.o., domagając się jego uchylenia w całości. Postanowieniu temu Skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c. oraz art. 363 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Referendarz ustalił i zważył, co następuje.

Postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 555/20 prowadzone było na podstawie wniosku BS w P. oraz tytułu wykonawczego – natychmiast wykonalnego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego wydanego w sprawie I Nc 11/19. Na podstawie decyzji BFG w Warszawie z 8 kwietnia 2020 r. wszczęta została przymusowa restrukturyzacja wobec BS w P. i wobec tego podmiotu zastosowano instrument przymusowej restrukturyzacji w postaci przejęcia przedsiębiorstwa w restrukturyzacji przez ABC – Bank SA. Decyzja ta z dniem wydania była ostateczna i podlegała wykonaniu.

Postanowieniem z 19 lutego 2022 r. postępowanie w sprawie zostało umorzone w całości na podstawie przepisu art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c. w związku z brakiem aktywności procesowej wierzyciela ABC – Bank SA. Orzeczenie to uprawomocniło się 7 sierpnia 2022 r. po prawomocnym rozstrzygnięciu –

oddaleniu skargi na tę czynność komornika sądowego (*notorium* urzędowe).

Piątego marca 2022 r. MI Sp. z o.o. wniosła do komornika sądowego pismo w sprawie, w którym złożyła oświadczenie o wstąpieniu do toczącego się postępowania oraz wniosła o doręczenie jej „pism komorniczych” wydanych w niniejszym postępowaniu po 2 kwietnia 2021 r., uchylenie postanowienia o umorzeniu egzekucji i dalsze prowadzenie egzekucji z prawa użytkowania wieczystego nieruchomości przysługującego dłużnej Spółce. Do pisma tego dołączono kserokopię umowy z 9 kwietnia 2021 r. przelewu dwóch wierzytelności. Jedna z nich (wierzytelność 1) wynika z umowy o kredyt inwestycyjny nr 612S/2017, a zabezpieczona jest między innymi dwiema hipotekami przymusowymi ustanowionymi na podstawie prawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym Sądu Okręgowego wydanego

w sprawie I Nc 55/19. Druga natomiast (wierzytelność 2) wynika z umowy o kredyt obrotowy nr 611S/2017 zmienionej aneksem nr 1/2017 r. Wierzytelność nr 2 została zabezpieczona wekslem własnym *in blanco* – poręczonym oraz umową przelewu wierzytelności. Z przedstawionych przez MI Sp. z o.o. dokumentów nie wynika, iżby którakolwiek z powyższych wierzytelności objęta była tytułem wykonawczym, na podstawie którego toczy się postępowanie w sprawie Km 555/20. Umowa z 9 kwietnia 2021 r. została zawarta pod warunkiem zawieszającym zapłaty ceny. Do umowy dołączono kserokopie aktów notarialnych obejmujących poświadczenia podpisów.

Komornik sądowy odrzucił wnioski MI Sp. z o.o. postanowieniem z 2 marca 2022 r.

Zgodnie z treścią przepisu art. 804¹ k.p.c. w razie przejścia egzekwowanego uprawnienia na inną osobę po wszczęciu postępowania egzekucyjnego osoba ta może wstąpić do

postępowania na miejsce wierzyciela za jego zgodą, o ile przejście to będzie wykazane dokumentem urzędowym lub dokumentem prywatnym z podpisem urzędowo poświadczonym. Przepis ten reguluje przypadek zmiany podmiotowej w postępowaniu egzekucyjnym w ten sposób, że dla jej nastąpienia, obok przesłanek o charakterze materialnoprawnym (przejście roszczenia, co należy wykazać dokumentami w określonej formie) konieczne jest, aby dotychczasowy wierzyciel wyraził na to zgodę. W sprawie niniejszej MI Sp. z o.o. nie przedłożyła dokumentów, z których by wynikało, że doszło do przeniesienia wierzytelności wynikającej z nakazu zapłaty SO z 3 września 2019 r. w sprawie I Nc 11/19. Przedłożona do pisma z 5 marca 2022 r. kserokopia umowy nie zawiera w swojej treści żadnych desygnatów tego tytułu wykonawczego. Nie sposób zatem wnioskować, że przejście tej konkretnej wierzytelności pomiędzy ABC – Bank SA a MI Sp. z o.o. miało miejsce. Po wtóre, skoro umowa została zawarta pod warunkiem zawieszającym zapłaty ceny, to obowiązkiem nowego wierzyciela było wykazanie, że warunek ten ziścił się, a zatem, że cenę sprzedaży zapłacił. Do pisma nie dołączono żadnego dokumentu na tę okoliczność. Ostatecznie i forma przedłożonych dokumentów (kserokopie w miejsce oryginałów czy wierzytelnych odpisów) nie sprzyja zapatrywaniu o spełnieniu przesłanek z przepisu art. 804¹ k.p.c. Krańcowo trzeba jeszcze podkreślić, że wierzyciel, z wniosku którego toczyło się postępowanie egzekucyjne w sprawie Km 555/20, nie wyraził w jakiegokolwiek formie procesowej zgody na wstąpienie nowego wierzyciela w jego miejsce. Zgoda, o której mowa, ma charakter czynności procesowej, co na podstawie przepisu art. 760 § 1 k.p.c. powinno być wyrażone na piśmie albo ustnie do protokołu¹. Zgody tej nie domniemywa się.

Z powyższych przyczyn czynność komornika, który *de facto* odmówił nowemu wie-

rzycielowi wstąpienia do postępowania, była co do zasady słuszna, z tym jednak zastrzeżeniem, że procesowo nieprawidłowa. Otóż samo wstąpienie nowego wierzyciela do postępowania nie stanowi wniosku procesowego, który byłby zdalny do rozstrzygnięcia w sposób formalny albo merytoryczny. Wstępując do postępowania, nowy podmiot składa w tym zakresie oświadczenie, które poddaje się kontroli organu egzekucyjnego pod kątem zaistnienia przesłanek, które wyżej wymieniono, jak również terminu, w którym oświadczenie to zostało złożone (po wszczęciu postępowania i przed jego prawomocnym zakończeniem). Stwierdzając ich istnienie albo brak, organ egzekucyjny powinien wydać postanowienie o dopuszczeniu następcy prawnego do udziału w postępowaniu lub postanowienie o odmowie dopuszczenia go do udziału w sprawie².

”
SAMO WSTĄPIENIE NOWEGO
WIERZYCIELA DO POSTĘPOWANIA
NIE STANOWI WNIOSKU
PROCESOWEGO, KTÓRY BYŁBY
ZDATNY DO ROZSTRZYgniĘCIA
W SPOSÓB FORMALNY
ALBO MERYTORYCZNY.

Mając na względzie powyższe okoliczności, z których jednoznacznie wynika, że brak było podstaw faktycznych i prawnych do dopuszczenia MI Sp. z o.o. do udziału w postępowaniu egzekucyjnym toczącym się w sprawie Km 555/20, należało konsekwentnie do rozstrzygnięcia w tym przedmiocie oddalić wnioski o doręczenie tej Spółce dokumentów postępowania czy uchylenia postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego.

Rozstrzygnięcie ma swoją prawną podstawę w przepisach powołanych powyżej oraz art. 767 k.p.c.

Opis i oszacowanie

Sygn. akt I Co POSTANOWIENIE

Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w I Wydziale Cywilnym po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym sprawy egzekucyjnej wierzyciela BS w W. z uczestnictwem dłużnika BS Sp. z o.o. w sprawie egzekucji świadczeń pieniężnych z urzędu – na podstawie przepisu art. 759 § 2 k.p.c.:

1. uchyla opis i oszacowanie prawa wieczystego użytkowania objętego księgą wieczystą TB1T/000012345/6 dokonane przez komornika sądowego 5 sierpnia 2021 r. w sprawie Km 7/20,
2. uchyla dodatkowy opis i oszacowanie prawa wieczystego użytkowania objętego księgą wieczystą TB1T/000012345/6 dokonane przez komornika sądowego 10 marca 2022 r. w sprawie Km 7/20.

UZASADNIENIE

Piątego sierpnia 2021 r. komornik sądowy dokonał opisu i oszacowania prawa użytkowania wieczystego oraz prawa własności posadowionych tam budynków (5), co objęte jest księgą wieczystą TB1T/00012345/6. Oszacowanie zostało poprzedzone opinią biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości, przy czym operat został sporządzony po oględzinach nieruchomości z udziałem tego biegłego i po dokonaniu następujących ustaleń. Otóż prawo objęte księgą wieczystą TB1T/00012345/6 obejmuje dwie działki ewid. nr 1/2, 3/4 o łącznej powierzchni 0,4064 ha. Na przedmiotowej nieruchomości posadowionych jest 5 budyn-

ków, z czego budynek gospodarczy (dawnej portierni) usytuowany jest na działce ewid. 3/4, zaś pozostałe cztery (1 biurowo-magazynowy i 3 przemysłowe o funkcji magazynowej typu hala) znajdują się na działce ewid. 1/2. W dacie dokonania wyceny przez biegłego (1 sierpnia 2021 r.) budynek biurowo-magazynowy posadowiony na działce ewid. 1/2 oraz jeden budynek hali posadowiony przy północno-zachodniej granicy działki ewid. 1/2 nie zostały zaewidencjonowane w kartotece budynków; budynki te nie zostały również naniesione na mapę ewidencyjną. Obszar, na którym zlokalizowane są przedmiotowe nieruchomości, nie jest objęty Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego, zaś w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy nieruchomość ta położona jest w obszarze usług wielobranżowych publicznych i niepublicznych oznaczonych symbolem U. Szacując przedmiotowe prawo, biegły ustalił jego wartość rynkową przy zastosowaniu podejścia porównawczego i metody inwestycyjnej – techniki kapitalizacji prostej, uzasadniając to możliwościami dochodowymi nieruchomości. Samo zaś prawo użytkowania wieczystego zostało wycenione przy zastosowaniu podejścia porównawczego i metody korygowania ceny średniej. Ostatecznie wartość przedmiotowego prawa została oszacowana na kwotę 2 063 510,00 zł, z czego wartość rynkowa działki ewid. 1/2

Fot. Pavel Danilyuk z Pexels

bez zabudowy wyniosła 214 900,00 zł, działki ewid. 3/4 bez zabudowy wyniosła 18 100,00 zł, wartość rynkowa budynku biurowo-magazynowego wyniosła 439 320,00 zł, wartość rynkowa budynku hali wyniosła 951 870,00 zł, wartość rynkowa budynku drugiej hali wyniosła 347 800,00 zł, wartość rynkowa budynku trzeciej hali wyniosła 73 220,00 zł, wartość rynkowa budynku dawnej portierni wyniosła 18 300,00 zł. Powyższy opis i oszacowanie uprawomocniły się bez zaskarżenia 20 sierpnia 2021 r. Czternastego stycznia 2022 r. Wierzyciel BS w W. domagał się dokonania dodatkowego opisu i oszacowania prawa wieczystego użytkowania objętego księgą wieczystą TB1T/00012345/6, w uzasadnieniu powołując się na „ujawnienie nowych istotnych okoliczności faktycznych w sprawie”. Okoliczności, na które powołał się wierzyciel, nie zostały ujawnione we wniosku. Trzydziestego pierwszego stycznia 2022 r. komornik sądowy przystąpił do czynności dodatkowego opisu i oszacowania, w tym sporządził obwieszczenie o terminie dodatkowego opisu i oszacowania. Termin ten został ustalony na 10 marca 2022 r. Obwieszczenie zostało doręczone uczestnikom postępowania oraz właściwym instytucjom celem dokonania ogłoszeń. Wcześniej, bo 10 stycznia 2022 r., biegły z zakresu szacowania nieruchomości sporządził „opinię uzupełniającą”, w której treści określił wartość rynkową prawa użytkowania wieczystego oraz prawa własności budynków stanowiących odrębną nieruchomość na łączną kwotę 1 876 010,00 zł. Podając podstawę prawną sporządzenia opinii uzupełniającej, biegły powołał się na postanowienie komornika sądowego z 7 stycznia 2021 r. (podstawa do sporządzenia operatu szacunkowego) oraz pismo Starostwa Powiatowego z 29 listopada 2021 r., z którego wynikało, że na działce ewid. 1/2 o pow. 0,3749 ha, została wybudowana hala magazynowa o pow. użytkowej 816,50 m² oraz hala wystawowa o pow. użytkowej 83,96 m², dla

których to budynków wydano w 7 sierpnia 2016 r. decyzję o odmowie udzielenia pozwolenia na budowę. Szacując zatem powtórnie wartość przedmiotowego prawa, biegły wyliczył wysokość opłaty legalizacyjnej dla obu budynków i o kwotę tych opłat pomniejszył wcześniej dokonany szacunek. Dziesiątego marca 2022 r. komornik sądowy sporządził protokół dodatkowego opisu i oszacowania, przy czym w opisie uwzględnił fakt wydania decyzji odmownych o pozwoleniu na budowę, natomiast szacując wartość prawa, powielił rachunek matematyczny dokonany przez biegłego. Dodatkowy opis i oszacowanie uprawomocniły się bez zaskarżenia 25 marca 2022 r.

**JEŻELI W STANIE
NIERUCHOMOŚCI POMIĘDZY
SPORZĄDZENIEM OPISU
I OSZACOWANIA A TERMINEM
LICYTACYJNYM ZAJDĄ
ISTOTNE ZMIANY, NA WNIOSEK
WIERZYCIELA LUB DŁUŻNIKA
MOŻE NASTĄPIĆ DODATKOWY
OPIS I OSZACOWANIE.**

Referendarz zważył, co następuje

Zgodnie z przepisem art. 951 k.p.c. jeżeli w stanie nieruchomości pomiędzy sporządzeniem opisu i oszacowania a terminem licytacyjnym zajdą istotne zmiany, na wniosek wierzyciela lub dłużnika może nastąpić dodatkowy opis i oszacowanie. Przepis, o którym mowa, przewiduje możliwość (nie obowiązek) sporządzenia dodatkowego opisu i oszacowania nieruchomości i ma zastosowanie

tylko wówczas, gdy pomiędzy sporządzeniem opisu i oszacowania a terminem licytacyjnym nastąpią istotne zmiany w stanie nieruchomości powodujące zdezaktualizowanie się poprzedniego opisu. Przyjmuje się w literaturze przedmiotu, że o takich zmianach można mówić np. w sytuacji zniszczenia części lub całości budynku, wzniesienia nowej budowli, uszkodzeń struktury gruntu czy jego elementów składowych wskutek zjawisk przyrodniczych, powstania w pobliżu nieruchomości nowej drogi ułatwiającej dojazd, placówki handlowej itd.³ Dla zastosowania w niniejszej sprawie omawianego przepisu należało zatem rozważyć wystąpienie przesłanek koniecznych z punktu widzenia instytucji dodatkowego opisu i oszacowania, a zatem: zaistnienie istotnych zmian w stanie nieruchomości, termin, w jakim doszło do tych zmian, oraz wniosek uprawnionego podmiotu. Bez wątpliwości można w sprawie twierdzić je-

dynie o wniosku uprawnionego, albowiem co do pozostałych przesłanek – ich istnienie jest co najmniej wątpliwe. Otóż po pierwsze i najważniejsze, a co zostało zignorowane przez komornika, w stanie faktycznym i prawnym szacowanego prawa pomiędzy terminem opisu i oszacowania a terminem licytacyjnym nie ujawniono żadnych zmian – ani istotnych, ani nieistotnych. W tym czasie doszło jedynie do ujawnienia zdarzenia prawnego w postaci wydania w 2016 r. decyzji o odmowie pozwolenia na budowę dwóch spośród pięciu budynków posadowionych na przedmiotowym prawie. Okoliczność ta jednak, przez wzgląd na termin, w jakim miała miejsce, nie mogła mieć wpływu przesądzającego na podjęcie pozytywnej decyzji o sporządzeniu dodatkowego opisu i oszacowania. W zastanych okolicznościach było to prawnie niedopuszczalne. Efektem powyższego jest stan sprawy, w którym komornik dysponuje dwoma

operatami szacunkowymi oraz dwoma protokołami opisu i oszacowania. Pozostają one – przez wzgląd na ich treść – w sprzeczności ze sobą. Co więcej, metoda szacowania nieruchomości zastosowana przez biegłego przy sporządzaniu „opinii uzupełniającej” budzi wątpliwości z punktu widzenia jej podstaw merytorycznych. Otóż zgodnie z przepisem ust. 5.5.5.2 obwieszczenia Ministra Infrastruktury i Budownictwa z 1 września 2017 r. w sprawie standardu zawodowego rzeczoznawców majątkowych nr 1 *Wycena dla zabezpieczenia wiarygodności*⁴ rzeczoznawca majątkowy określa wartość rynkową nieruchomości według stanu i poziomu cen na dzień wyceny. Przy założeniu rozwoju nieruchomości, wartość nieruchomości określa się według stanu techniczno-użytkowego i stanu zagospodarowania po zakończeniu jej zakładanego rozwoju oraz stanu prawnego, stanu otoczenia nieruchomości i poziomu cen na dzień wyceny. Różnica pomiędzy wyżej wymienionymi wartościami nie może być utożsamiana z kosztami niezbędnymi do poniesienia w celu zakończenia procesu rozwoju. Oznacza to zatem, że zakładając możliwość rozwoju nieruchomości (nawet poprzez

możność jej użytkowania zgodnie z przeznaczeniem po uzyskaniu stosownych decyzji administracyjnych czy zalegalizowanie istniejącego bezprawnia budowlanego), biegły nie może pomniejszyć wartości szacowanej nieruchomości o koszty zalegalizowania samowoli budowlanej, gdyż taka różnica, jak wynika z zacytowanego przepisu, nie przekłada się na rzeczywistą wartość rzeczy, bez względu na kierunek, w jakim dokonuje się tych operacji matematycznych. Przechodząc zatem do generalistów, referendarz konstatuje, że przyjęta przez biegłego metoda dokonania wyceny prawa była wadliwa i zubożyła oszacowanie o kwotę 187 500,00 zł, przy czym podejście do dodatkowego opisu i oszacowania było w zastanych okolicznościach nielegalne. Przy powtórnym rozpoznaniu wniosku wierzyciela (o opis i oszacowanie) komornik zlecił sporządzenie rzeczoznawcy majątkowemu (wedle uznania, tudzież wyboru wnioskodawcy) operatu szacunkowego przedmiotowego prawa z uwzględnieniem całokształtu jego uwarunkowań faktycznych i prawnych. Wniosek o sporządzenie dodatkowego opisu i oszacowania należy rozpoznać po dokonaniu opisu i oszacowania z uwzględnieniem zmian, które (i o ile) zajdą po tym terminie.

Rozstrzygnięcie w sprawie ma swoją prawną podstawę w przepisach powołanych powyżej oraz art. 759 § 2 k.p.c.

Przypisy końcowe

- ¹ Tak też M. Łochowski [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz* pod red. T. Szancilo, Warszawa 2019, Komentarz do przepisu art. 804¹ k.p.c.
- ² Tak też T. Wiśniewski, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2021, Komentarz do przepisu art. 804¹
- ³ Tak też K. Flaga-Gieruszyńska [w:] *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz* pod red. A. Zielińskiego, Warszawa 2022; M. Łochowski, *op. cit.*
- ⁴ Dz.U. MliB poz. 59.

Fot. Canva Michał Chodyra

Portal Informacyjny Integracja

WWW.CURRENDA.PL

Elektroniczna korespondencja z sądami

Z aplikacją **Portal Informacyjny Integracja** możesz odbierać oraz udostępniać elektroniczne wersje dokumentów.

Korzyści z wdrożenia Portal Informacyjny Integracja

Podgląd dokumentów

W aplikacji zobaczysz wszystkie dokumenty opublikowane przez sąd w sprawach sądowych, które zostały udostępnione Twojej kancelarii.

Łatwe wybieranie dokumentów

Dokumenty automatycznie zapiszą się w aplikacji komorniczej. Bez problemu przypiszesz je do odpowiedniej sprawy egzekucyjnej.

Elektroniczne udostępnianie

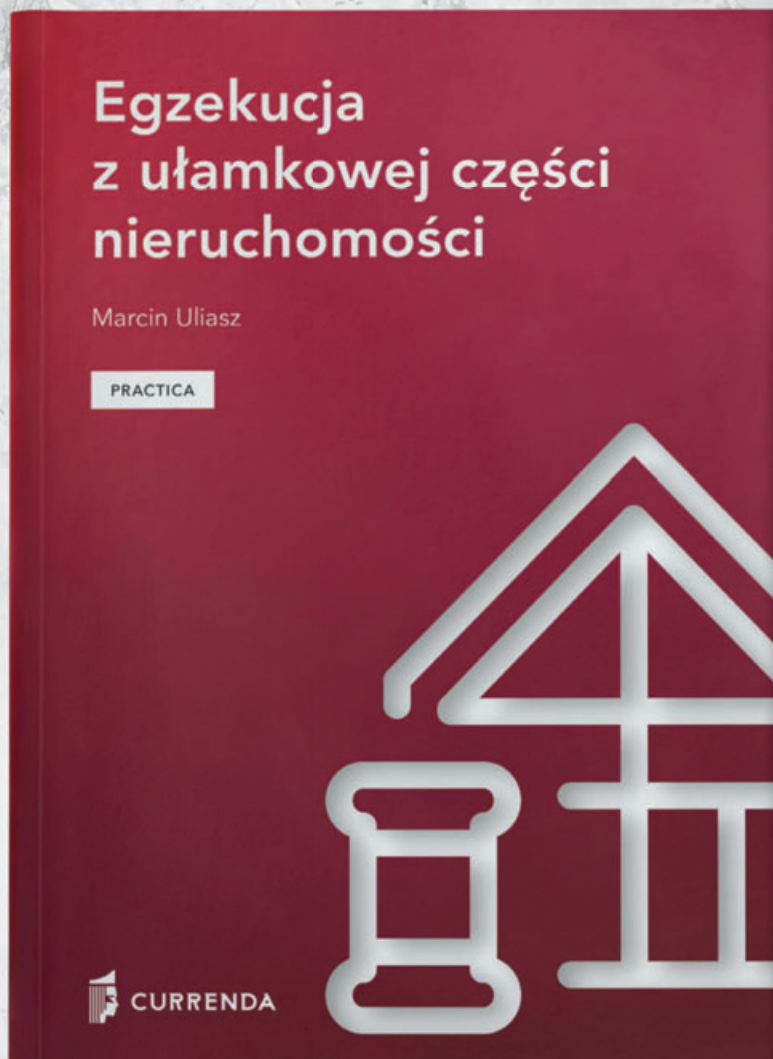
Elektroniczne dokumenty z danej sprawy w aplikacji komorniczej łatwo udostępniysz wybranemu sądowi na jego konto w Portalu Informacyjnym.

Urzędowe poświadczenia

Urzędowe Poświadczenie Przedłożenia (UPP) i Urzędowe Poświadczenie Odbioru (UPO), automatycznie zapiszą się we właściwej sprawie i czynności w Twojej aplikacji komorniczej.

Już w sklepie Currendy!
www.sklep.currenda.pl

DOSTĘPNA W CZYTELNI

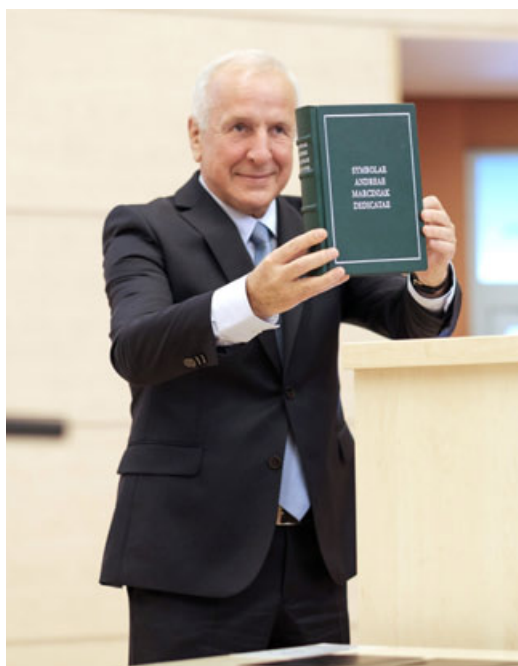
www.czytelnia.currenda.pl

Jubileusz Pana Profesora Andrzeja Marciniaka

W dniu 23 września 2022 r. w Auli Czerwonej w budynku Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego w Łodzi odbyła się uroczystość Jubileuszu 70-lecia urodzin i 45-lecia pracy naukowej prof. dr. hab. Andrzeja Marciniaka. Uroczystość została połączona z wręczeniem przygotowanej z tej okazji książki jubileuszowej.

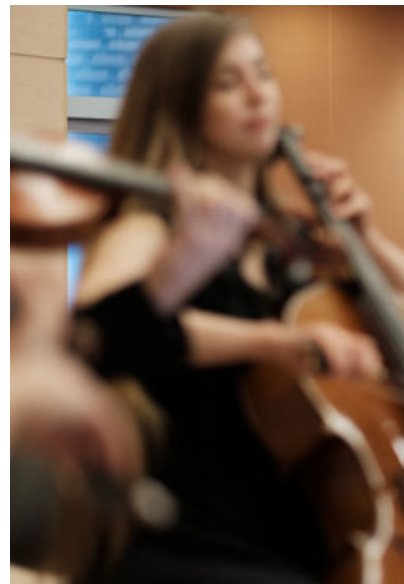
Gospodynią uroczystości była Dziekan Wydziału Prawa i Administracji dr hab. Monika Bogucka-Felczak prof. UŁ. Wydarzenie zgromadziło bardzo wielu gości. Byli to przedstawiciele nauki prawa postępowania cywilnego, sędziowie i reprezentanci środowisk prawniczych, wśród których najliczniejszą grupę stanowili komornicy sądowi i asesory komornicy, na czele z Prezesem Krajowej Rady Komorniczej dr. Rafałem Łyszczkiem, Honorowym Prezesem KRK Rafałem Fronczkiem i przewodniczącymi rad poszczególnych izb komorniczych. Uroczystość Jubileuszu

uświetnili występami muzycznymi kwartet smyczkowy pod dyrekcją Neli Zaforemskiej oraz zespół wokalny pod dyrekcją Aleksandry Ryłko-Sutowicz.

Po powitaniu Jubilata i zebranych gości Dziekan oddała głos Prorektorowi UŁ do spraw Nauki prof. dr. hab. Zbigniewowi Kmiecikowi, który odczytał list okolicznościowy od Rektora UŁ prof. dr. hab. Elżbiety Żądzińskiej.

Laudację na cześć Jubilata, stanowiącą wstęp do uroczystego wręczenia książki jubileuszowej, wygłosił dr. hab. Robert Kulski prof. UŁ, który zaprezentował sylwetkę Profesora Andrzeja Marciniaka, główne obszary badań naukowych i jego wkład w naukę prawa. Po zakończeniu laudacji redaktorzy książki dr. hab. Józef Jagieła prof. UŁ i dr. hab. Robert Kulski prof. UŁ wręczyli Profesorowi specjalnie przygotowany na tę okazję unikatowy egzemplarz książki jubileuszowej pt. *Symbolae Andreae Marciniak dedicatae* wydanej przez

Wydawnictwo C.H. Beck. W pracach nad księgą wzięło udział 75 przedstawicieli nauki prawa i praktyki, którzy złożyli i zadedykowali Panu Profesorowi swoje opracowania.

Następnie Prezes Zarządu Towarzystwa Naukowego Procesualistów Cywilnych prof. dr hab. Andrzej Jakubecki w swoim przemówieniu zreferował bogatą i wszechstronną działalność naukową Profesora Andrzeja Marciniaka. W tej części uroczystości Prezes Zarządu Wydawnictwa C.H. Beck Woj-

ciech Bierwiczonek podkreślił wagę i znaczenie współpracy Profesora z Wydawnictwem C.H. Beck, której jednym z rezultatów jest renomowany i najobszerniejszy komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego. Od kilku lat Profesor Andrzej Marciniak jest wyłącznym redaktorem tego komentarza i skomentował w nim łącznie około 140 artykułów. Z kolei Dyrektor ds. Procesów Redakcyjnych w Wydawnictwie Wolters Kluwer Agata Jędrasik zreferowała dobrze układającą się współpracę Profesora z tym Wydawnictwem. Współpraca Profesora Andrzeja Marciniaka z Wydawnictwem Wolters Kluwer zaowocowała m.in. monografią poświęconą postępowaniu egzekucyjnemu w ogólności pt. *Sądowe postępowanie egzekucyjne w sprawach cywilnych* z 2019 r., a także wydanym we współautorstwie z Witoldem Broniewiczem oraz Ireneuszem Kunickim podręcznikiem pt. *Postępowanie cywilne w zarysie*. Następnie Prezes Krajowej Rady Komorniczej dr Rafał Łyszczek w ciepłych słowach przedstawił przebieg długoletniej współpracy Profesora

”
UROCZYSTOŚĆ JUBILEUSZU
UŚWIETNILI WYSTĘPAMI
MUZYCZNYMI KWARTET
SMYCZKOWY POD DYREKCJĄ
NELI ZAFOREMSKIEJ ORAZ
ZESPÓŁ WOKALNY POD
DYREKCJĄ ALEKSANDRY
RYŁKO-SUTOWICZ.

LAUDACJĘ NA CZEŚĆ JUBILATA, STANOWIĄCĄ WSTĘP DO UROCZYSTEGO WRĘCZENIA KSIĘGI JUBILEUSZOWEJ, WYGŁOSIŁ DR HAB. ROBERT KULSKI PROF. UŁ, KTÓRY ZAPREZENTOWAŁ SYLWETKĘ PROFESORA ANDRZEJA MARCINIAKA, GŁÓWNE OBSZARY BADAŃ NAUKOWYCH I JEGO WKŁAD W NAUKĘ PRAWA.

z samorządem komorniczym i zastugi Profesora dla rozwoju prawa egzekucyjnego w Polsce, a w szczególności w ramach działalności Ośrodka Naukowo-Szkoleniowego przy KRK, którego Radzie Naukowej Professor przewodniczy od wielu lat. Po przemówieniu Prezesa Krajowej Rady Komorniczej

dr. Rafała Łyszczka, Dziekan Wydziału Prawa i Administracji dr hab. Monika Bogucka-Felczak prof. UŁ odczytała list okolicznościowy Prezesa Związku Banków Polskich Krzysztofa Pietraszkiewicza.

Uroczystość jubileuszową zwieńczyło wystąpienie Profesora Andrzeja Marciniaka pt. *Studium z problematyki prawnej „Pana Tadeusza”*. To bardzo interesujące wystąpienie zostało entuzjastycznie przyjęte przez gości tego wydarzenia. Na koniec Professor docenił wysiłek i gorąco podziękował wszystkim autorom, którzy przyczynili się do powstania książki jubileuszowej. Złożył także podziękowania Dziekan Wydziału Prawa i Administracji oraz pracownikom Katedry za organizację obchodów Jego Jubileuszu.

Po zakończeniu oficjalnej części Jubileuszu przybyli goście, po długim oczekiwaniu na swoją kolej, składali Jubilatowi życzenia i gratulacje, a następnie udawali się na lunch serwowany w holu Auli Czerwonej.

Dr hab. Józef Jagieła prof. UŁ
Dr hab. Robert Kulski prof. UŁ

„Egzekucja świadczeń alimentacyjnych. Stan prawny a rzeczywistość”

Dnia 21 października 2022 roku w Białymstoku odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Egzekucja świadczeń alimentacyjnych. Stan prawny a rzeczywistość”. Wydarzenie zostało zorganizowane przez Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, reprezentowany przez Dziekana prof. dr. hab. Mariusza Popławskiego, Ośrodek Naukowo-Szkoleniowy przy Krajowej Radzie Komorniczej, reprezentowany przez Dyrektora Marcina Borka, oraz Izbę Komorniczą w Białymstoku, reprezentowaną przez Romana Jakubiuka – Przewodniczącego Rady Izby Komorniczej w Białymstoku.

**MATEUSZ
SZTRANDUR**

Absolwent studiów
doktoranckich UG

Dyrektor Marcin Borek powitał wszystkich uczestników w imieniu Prezesa Krajowej Rady Komorniczej dr. Rafała Łyszczka. Podziękował za wybór tematyki konferencji prof. dr. hab. Andrzejowi Marcinkowi oraz władzom uczelni.

Konferencja podzielona została na trzy panele. Moderatorem części pierwszej został prof. dr. hab. Andrzej Marciniak z Uniwersytetu Łódzkiego. W tej części udział wzięło trzech prelegentów. Jako pierwszy wystąpił prof. dr. hab. Adam Doliwa z Uniwersytetu w Białymstoku z wykładem zatytułowanym *Pojęcie świadczeń alimentacyjnych według kodeksu postępowania cywilnego*. Drugi był

Roman Jakubiuk, Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Bielsku Podlaskim, który omówił tematykę egzekucji świadczeń alimentacyjnych w praktyce komorników sądowych. Ostatnie wystąpienie w tej części dotyczyło egzekucji świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, a wygłoszone zostało przez dr. hab. Joannę Bodio prof. UMCS.

Profesor Doliwa swoje wystąpienie rozpoczął od omówienia terminu „alimenty” w ujęciu potocznym, które oznacza, że jedna osoba winna jest świadczyć na rzecz drugiej określonej sumy pieniędzy, ponieważ ta druga osoba znajduje się w pewnym niedostatku. Samo istnienie instytucji świadczenia alimentacyjnego nie powinno budzić żadnych wątpliwości. Co do zasady świadczenie to powinno pozostawać w kręgu rodzinnym. W pewnych sytuacjach świadczenie tego obowiązku przejmuje na siebie Skarb Państwa. Świadczenie alimentacyjne ma za obowiązek wsparcie tych osób, którym samodzielne utrzymanie

Moderatorem części pierwszej był prof. dr hab. Andrzej Marciniak z Uniwersytetu Łódzkiego.

stwarza trudności. Źródłem jest zaistnienie zdarzenia prawnego, które będzie inicjowało powstanie obowiązku alimentacyjnego jednej osoby na rzecz drugiej. Powoduje to powstanie tak zwanego alimentacyjnego stosunku prawnego między tymi osobami. W ramach obowiązku alimentacyjnego konkretyzacja następuje dopiero w chwili wystąpienia z roszczeniem. Wówczas pojawia się pojęcie stosunku alimentacyjnego. W dalszej części swojego wystąpienia profesor odniósł się do korelacji występującej pomiędzy świadczeniem alimentacyjnym a świadczeniem wynikającym z kodeksu postępowania cywilnego omówionego w części dotyczącej zobowiązań. Rozważania dotyczyły ustalenia, czy jest to takie samo świadczenie jak to, które wynika z artykułu 353 k.p.c. Należy również stwierdzić że pojęcie alimentów ma szero-

kie znaczenie, ponieważ poza dostarczaniem środków pieniężnych, jest to również dostarczanie „wychowania”. Prelegent zauważył, że do świadczeń alimentacyjnych należą nie tylko alimenty, ale również renty. Jednak na potrzeby skrótu myślowego przyjęto używanie wyłącznie pojęcia alimentów. Profesor przytoczył także treść artykułu 1086 k.p.c., zaznaczając, że niewątpliwie w tym przypadku mamy do czynienia z przykładem skonkretyzowanego świadczenia alimentacyjnego.

Kolejny prelegent, komornik sądowy Roman Jakubiuk, Przewodniczący Rady Izby Komorniczej w Białymstoku, odstąpił część czasu przeznaczoną na swoją prelekcję zaproszonemu na konferencję komornikowi prywatnemu z Ukrainy. Uczestnicy mieli tym samym możliwość zapoznania się z funkcjonowaniem organów egzekucyjnych na terytorium tego państwa. Po odzyskaniu przez Ukrainę niepodległości ustawą wprowadzono Państwową Służbę Egzekucyjną. Miało to na celu wydzielenie materii egzekucyjnej od sądownictwa. Dalsze reformy doprowadziły do powstania instytucji tak zwanych komorników prywatnych. Działają oni równolegle z komornikami państwowymi. Komornicy otrzymali szereg uprawnień, które mają za zadanie zdyscyplinowanie dłużników. W zakresie tych rygorów znalazły się takie następujące obostrzenia: zakaz wyjazdu poza terytorium Ukrainy, zakaz czasowy prowadzenia pojazdów, zakaz używania broni palnej czy zakaz udziału w polowaniach.

Aspekt praktyczny w ramach kontynuacji zagadnienia egzekucji świadczeń alimentacyjnych przedstawił Roman Jakubiuk. Prelegent omówił procedurę egzekucji alimentów od momentu złożenia wniosku. Nadal przyjmuje się, że ma on formę pisemną. Ze wskazaniem majątku bywa jednak różnie. Statystycznie w rewirze komornika prelegenta wierzyciele zamieszczają takie informacje w jednej, dwóch sprawach na 10. Bardzo często jednak strona wręcz zataja, co posiada

dłużnik. Wierzyciele często też wstrzymują się z wszczynaniem egzekucji z nieruchomości. Główną przyczyną jest jej długotrwałość lub przeświadczenie, że może zostać w przyszłości przepisana przez dłużnika na wspólne dzieci stron. Na etapie prowadzonych już postępowań w dużej części dokonywanych przez komornika zapytań odpowiedzi okazują się „puste”, a egzekucja wypada bezskutecznie. Postępowań tych nie można jednak umarzać. Zdarza się również, że dłużnicy wyzbywają się majątku lub pozbawiają się źródła legalnego dochodu. Ponadto dłużnicy uczą się „robić uniki”, co jest widoczne w ogólnej skuteczności postępowań alimentacyjnych, która cały czas ma tendencję spadkową. Postępowania te nie są ani proste, ani szybkie. Według prelegenta egzekucja z nieruchomości powinna być w tych sprawach podejmowana z urzędu – po ustaleniu, że dłużnik jest jej właścicielem, by niezwłocznie została dokonana wzmianka w dziale trzecim, która uniemożliwiłaby dłużnikowi jej zbycie.

Trzecim referatem części pierwszej było wystąpienie profesor Joanny Bodio. Egzekucja świadczeń alimentacyjnych może być podejmowana zarówno na rzecz dzieci pozostających pod opieką rodzica biologicznego, jak i na rzecz dziecka pozostającego w pieczy zastępczej. Ta druga opcja nie jest przy tym żadną formą represji. Przyznane świadczenie ma na celu wspomóc aktualnych opiekunów małoletniego – do momentu ustalenia opieki o charakterze stałym. Jeżeli w toku postępowania egzekucyjnego dojdzie do zmiany przedstawiciela ustawowego, to zmiana ta nie ma wpływu na egzekucję. Jest to jedynie formalna zmiana po stronie reprezentacji. Inną kwestią jest osiągnięcie pełnoletności przez dziecko, na rzecz którego ściągane są świadczenia alimentacyjne. Od tego momentu środki powinny już trafiać wyłącznie do niego, na podstawie załączonych do akt sprawy dokumentów z urzędu stanu cywilnego. Nie jest wymagane, by sąd podejmował w tym zakre-

się dodatkowe czynności. Należy pamiętać, że przedstawiciel ustawowy jest jedynie reprezentantem osoby, na rzecz której prowadzone jest postępowanie egzekucyjne.

Inną kwestią jest wszczynanie postępowania egzekucyjnego przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie działającego w imieniu małoletniego uprawnionego. Może ono być fakultatywne lub obligatoryjne. Z fakultatywnością mamy do czynienia wtedy, gdy dziecko przebywa w pieczy zastępczej krócej niż rok.

”
NALEŻY PAMIĘTAĆ, ŻE
PRZEDSTAWICIEL USTAWOWY
JEST JEDYNIEM REPREZENTANTEM
OSOBY, NA RZECZ KTÓREJ
PROWADZONE JEST
POSTĘPOWANIE EGZEKUCYJNE.

W dyskusji podsumowującej pierwszy panel, moderator przytoczył zadane na czacie pytania: „Co zrobić w przypadku, gdy egzekucja alimentacyjna dotyczy obywateli Ukrainy, a w tytule wykonawczym figuruje, że alimenty wynoszą 1/4 części dochodów, ale nie mniej niż 50% minimum egzystencji na utrzymanie dla dziecka w odpowiednim wieku i nie więcej niż 10% minimum egzystencji na utrzymanie dla dziecka w odpowiednim wieku? Jaką kwotę w takim przypadku zarejestrować? Jak wyliczyć odpowiednią wysokość świadczenia?”. Jako pierwszy głos zabrał zaproszony komornik z Ukrainy, który stwierdził, że takie orzeczenia nadal są wydawane w jego kraju, a części procentowe zawarte w treści orzeczeń ustalane są na podstawie średniego wynagrodzenia przedstawianego przez organy państwowe. W związku jednak z tym, że z takimi orzeczeniami mamy również coraz częściej do

czynienia na terytorium Polski, o zabranie głosu poproszono Dyrektora Marcina Boraka. Komornik wspomniał, że w swojej historii z procentowym określeniem wysokości świadczenia miał styczność przy okazji egzekucji prowadzonej w stosunku do funkcjonariuszy służb mundurowych. W takim wypadku prawo zezwala komornikowi na wystosowanie zapytania do pracodawcy celem określenia aktualnego dochodu dłużnika. Do pojęcia minimum egzystencji odniósł się również Przewodniczący Rady Izby Komorniczej w Białymstoku, który stwierdził, iż prawdopodobnie wywodzi się ono jeszcze z porządku prawnego obowiązującego w Związku Radzieckim. W polskim porządku prawnym taka instytucja nie funkcjonowała.

Moderatorem części drugiej był prof. dr hab. Adam Doliwa z Uniwersytetu w Białymstoku. W tej części swoje wystąpienia również przedstawiło troje prelegentów. Pierwszym z nich był Sędzia Sądu Apelacyjnego dr Zbigniew Woźniak z Uniwersytetu Zielonogórskiego, który omówił zagadnienie wpływu zmiany orzeczenia lub ugody sądowej oraz stosunków dotyczących obowiązku alimentacyjnego na egzekucję świadczeń alimentacyjnych. Drugi referat, zatytułowany *Zabezpieczenie a instytucja świadczeń alimentacyjnych*, został przedstawiony przez dr. hab. Radosława Flejszara prof. UJ. Ostatnie wystąpienie tej części – *Zawieszenie i umorzenie postępowania egzekucyjnego w sprawach o egzekucję świadczeń alimentacyjnych* – należało do Sędzi Sądu Apelacyjnego dr hab. Moniki Michalskiej-Marciniak prof. UŁ.

Dr Woźniak w części wstępnej przypomniał, co stanowi tytuły wykonawcze w sprawach zobowiązań alimentacyjnych. W tym celu przytoczył treść artykułu 777 § 1 k.p.c. oraz treść artykułu 1153 k.p.c. Zaznaczył, że w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. W dalszych rozważaniach prelegent omówił zastosowa-

Moderatorem części drugiej był prof. dr hab. Adam Doliwa z Uniwersytetu w Białymstoku.

nie przepisu artykułu 138 k.r.o. dotyczącego zmiany przedmiotowej wysokości zobowiązania alimentacyjnego, zmiany podmiotowej zobowiązanego do świadczeń alimentacyjnych, uchylecia obowiązku alimentacyjnego (na przykład poprzez zawarcie nowego związku małżeńskiego), zmiany lub uchylecia obowiązku alimentacyjnego bez względu na podstawę jego powstania. W oparciu o ten przepis można dokonać zmiany obowiązku alimentacyjnego bez względu na sposób jego ustalenia. Nie ma również znaczenia, czy ustalenie nastąpiło w orzeczeniu krajowym czy w orzeczeniu pochodzącym z państw obcych. Prelegent wymienił również sytuacje, w których artykuł 138 nie znajduje zastosowania, czyli kiedy dochodzi do zmiany sposobu wykonania zobowiązania alimentacyjnego, zmiany przedstawiciela ustawowego małoletniego i zmiany danych identyfikacyjnych uprawnionego lub zobowiązanego.

W zakresie relacji artykułu 138 k.r.o. do artykułu 840 k.p.c., prelegent zaznaczył, że ten pierwszy jest przepisem szczególnym w stosunku do drugiego – w zakresie jego hipotezy. Zmieniając uprzednio stwierdzone zobowiązania alimentacyjne, sąd zmienia zobowiązanie, uchylając jednocześnie tytuł egzekucyjny lub umowę. Bez znaczenia jest to, czy tytułowi nadano klauzulę. W przypadku artykułu 840 k.p.c. sąd pozbawia tytuł wykonawczy wykonalności.

W przypadku zmiany tytułu wykonawczego następuje kontynuacja postępowania egzekucyjnego w oparciu o nowy tytuł. Pozbawienie wykonalności dotychczasowego tytułu nie powoduje umorzenia egzekucji na podstawie artykułu 824 § 1 pkt 5 k.p.c. W trakcie wystąpienia udzielono odpowiedzi na zapytanie o to, co się dzieje w przypadku nadpłaty świadczenia alimentacyjnego czy zmniejszenia obowiązku alimentacyjnego. W tym miejscu prelegent odniósł się do artykułu 804 k.p.c., zgodnie z którym organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Jeśli dłużnik nadpłacił świadczenie alimentacyjne, to znaczy wykonał zobowiązanie, komornik powinien wstrzymać się z czynnościami egzekucyjnymi w trybie artykułu 822 k.p.c. Nadpłata, o której mowa, jest nienależnym świadczeniem. Brak jest tym samym podstaw prawnych, by zaliczać nienależne świadczenie na poczet bieżących rat alimentacyjnych, ponieważ tych rat dłużnik nie wykonał. Jedyny możliwy sposób takiego zaliczenia to potrącenie wierzytelności z tytułu nienależnego świadczenia z bieżącą wierzytelnością alimentacyjną, co z kolei nie jest jednak dopuszczalne w świetle artykułu 505 pkt 2 k.c.

Reprezentant Uniwersytetu Jagiellońskiego w części wstępnej swojej prezentacji odniósł się do dochodzenia oraz zabezpieczenia i egzekucji świadczeń alimentacyjnych. Przedmiotem rozważań była zaś analiza naj-

POSTĘPOWANIE ZABEZPIECZAJĄCE MA CO DO ZASADY UMOŻLIWIĆ UPRAWNIONEMU PRZEPROWADZENIE W PRZYSZŁOŚCI SKUTECZNEJ EGZEKUCJI Z MAJĄTKU OBOWIĄZANEGO.

ważniejszych różnic i podobieństw pomiędzy zabezpieczeniem świadczeń alimentacyjnych a egzekucją tych świadczeń, ze szczególnym uwzględnieniem wzajemnych relacji między omawianymi instytucjami. W pierwszej kolejności zostały zasygnalizowane najważniejsze regulacje w tym zakresie. Zaznaczono, że postępowanie zabezpieczające służy udzieleniu tymczasowej ochrony prawnej roszczenia dochodzonego w postępowaniu rozpoznawczym. Postępowanie zabezpieczające ma co do zasady umożliwić uprawnionemu przeprowadzenie w przyszłości skutecznej egzekucji z majątku obowiązanego. Zapewnienie wykonalności i skuteczności orzeczenia wydanego w postępowaniu rozpoznawczym, a w określonych sytuacjach tymczasowe zaspokojenie roszczenia uprawnionego, wskazuje się jako najważniejszy cel tego postępowania. Jednakże wykonanie zabezpieczenia nie stanowi postępowania egzekucyjnego, ale kontynuacja postępowania zabezpieczającego to jest jego drugie stadium. Zabezpieczenie nie może więc zmierzać do zaspokojenia roszczenia. Zabezpieczenie powinno mieć co do zasady charakter konserwacyjny, czyli powinno zmierzać do utrzymania istniejącego stanu rzeczy. Zabezpieczenie nowacyjne jako wyjątek od zasady polega z kolei na stworzeniu określonej nowej sytuacji prawnej, wyłącznie na określony czas –

na ogół do chwili uprawomocnienia się orzeczenia. Możliwość udzielenia zabezpieczenia uzależniona jest od szeregu przesłanek warunkujących, takich jak dopuszczalność drogi sądowej, jurysdykcji krajowej sądów polskich czy uprawdopodobnienia roszczenia. Natomiast brak wymogu uprawdopodobnienia interesu prawnego jest właśnie związany z przypadkiem zabezpieczenia świadczeń alimentacyjnych. Prelegent wskazał również, że sąd może wydać na posiedzeniu niejawnym wyrok zasądający świadczenie, w zakresie, w jakim obowiązany uznał roszczenie, a więc zarówno co do części zaspokojonej, jak i niezaspokojonej, chyba że uznanie zostało ograniczone do części roszczenia. W zakresie wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia świadczeń alimentacyjnych prelegent wskazał, że jeżeli postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia podlega wykonaniu w drodze egzekucji, do wykonania tego postanowienia stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu egzekucyjnym, z tym jednak, że sąd nadaje postanowieniu o udzieleniu zabezpieczenia klauzulę wykonalności z urzędu. Zabezpieczenie świadczeń alimentacyjnych, odmiennie niż egzekucja tych świadczeń, wymaga wniosku uprawnionego. Zasadą jest, że uprawniony nie może żądać zabezpieczenia roszczenia po uzyskaniu tytułu wykonawczego, gdyż może uzyskać zaspokojenie w postępowaniu egzekucyjnym. Jeżeli uprawniony nie uzyskał zabezpieczenia przed prawomocnym zasądzeniem roszczenia, pozostaje ono zasadniczo w mocy przez okres dwóch miesięcy, a wyjątkowo przez okres miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu, albo od uprawomocnienia się postanowienia o odrzuceniu apelacji lub innego środka zaskarżenia wniesionego przez zobowiązanego od orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu, chyba że uprawniony wniósł o dokonanie czynności egzeku-

cyjnych. Co do upadku zabezpieczenia, to co do zasady następuje ono z mocy prawa. Natomiast zgodnie z artykułem 754¹ § 2 k.p.c. na wniosek obowiązany sąd wydaje postanowienie stwierdzające upadek zabezpieczenia w całości albo w części. Nie ulega wątpliwości, że upadek zabezpieczenia następuje ze skutkiem na przyszłość i nie ma mocy wstecznej.

”
 ABY UNIKNĄĆ SYTUACJI,
 W KTÓREJ KOMORNIK BĘDZIE
 ŚCIAGAŁ ŚWIADCZENIE
 ALIMENTACYJNE RÓWNOCZEŚNIE
 NA PODSTAWIE TYTUŁU
 ZABEZPIECZENIA I TYTUŁU
 WYKONAWCZEGO ZA TEN SAM
 OKRES, SĄDY W PRAKTYCE NIE
 ZASĄDZAJĄ ALIMENTÓW OD
 DATY WNIESIENIA POZWU, ALE
 OD DATY WYDANIA WYROKU.

W ramach problemów praktycznych, prelegent wskazał, że terminy upadku zabezpieczenia okazują się często zbyt krótkie, gdyż nie jest możliwe uzyskanie w tym czasie klauzuli wykonalności (a w przypadku świadczeń alimentacyjnych sądy często nie doręczają w terminie dwóch miesięcy odpisu prawomocnego orzeczenia zasądającego świadczenie alimentacyjne po wcześniejszym zaopatrzeniu w klauzulę wykonalności). Aby uniknąć sytuacji, w której komornik będzie ścigał świadczenie alimentacyjne równocześnie na podstawie tytułu zabezpieczenia i tytułu wykonawczego za ten sam okres, sądy w praktyce nie zasądzą alimentów od daty wniesienia pozwu, ale od daty wydania wyroku. Jeżeli nie dojdzie do upadku zabezpieczenia, to może mieć miejsce sytuacja, w której

Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

komornik ściągnie świadczenie alimentacyjne na podstawie dwóch niezależnych od siebie tytułów – tytułu zabezpieczenia (za okres przed wydaniem wyroku zasądającego alimenty) i tytułu wykonawczego (od dnia wydania wyroku zasądającego alimenty).

Kolejny prelegent – profesor Monika Michalska Marciniak – w części wstępnej zapoznała uczestników z ogólnymi założeniami tematyki swojego wystąpienia. Szczególną uwagę zwróciła na obowiązujący od 2018 roku artykuł 1083 § 4 i 5 k.p.c. Jako drugi istotny przepis dla omawianej tematyki przytoczono artykuł 883 § 2 k.p.c., dotyczący żądania umorzenia egzekucji co do świadczeń wymagalnych w przyszłości. Prelegentka skupiła się na różnicach między przedstawionymi przepisami. Pierwszy dotyczy zawieszenia oraz każdego sposobu egzekucji świadczeń pieniężnych. Obejmuje on również świadczenia alimentacyjne lub renty mające

”
ZAWIESZENIE POSTĘPOWANIA
EGZEKUCYJNEGO W PRZYPADKU,
O KTÓRYM MOWA W PARAGRAFIE
CZWARTYM ARTYKUŁU
1083 K.P.C., NIE WYŁĄCZA
MOŻLIWOŚCI PODEJMOWANIA
PRZEZ KOMORNIKA CZYNNOŚCI
MAJĄCYCH NA CELU WYKONANIE
W PRZYSZŁOŚCI TYTUŁU
WYKONAWCZEGO, W TYM
ZAJĘCIA MAJĄTKU DŁUŻNIKA.

charakter alimentów, a także dotyczy postępowania egzekucyjnego. Drugi natomiast odnosi się wyłącznie do instytucji umorzenia oraz tylko do egzekucji wynagrodzenia za

pracę lub innego prawa majątkowego, z którym związane jest prawo do świadczeń periodycznych. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego w przypadku, o którym mowa w paragrafie czwartym artykułu 1083 k.p.c., nie wyłącza możliwości podejmowania przez komornika czynności mających na celu wykonanie w przyszłości tytułu wykonawczego, w tym zajęcia majątku dłużnika. Sąd na wniosek dłużnika może, po wysłuchaniu stron, uchylić dokonane zajęcia. Na postanowienie sądu przysługuje oczywiście zażalenie. W części kończącej wystąpienie prelegentka przywołała uchwałę Sądu Najwyższego z 18 lipca 2012 roku w sprawie o sygnaturze III CZP 38/12, OSNC 2013/2/16 i odniosła się do jej treści.

”
DYREKTOR BOREK ZWRÓCIŁ
RÓWNIEŻ UWAGĘ NA KWESTIĘ
NIECELOWOŚCI WSZCZĘCIA
EGZEKUCJI. W TYM ZAKRESIE
POSŁUŻYŁ SIĘ NIE TYLKO
ORZECZNICTWEM SĄDU
NAJWYŻSZEGO, ALE RÓWNIEŻ
ORZECZENIAMI WYDAWANYMI
PRZEZ SĄDY REJONOWE, MIĘDZY
INNymi Z POZNANIA I SIERPCA.

W ostatnim panelu wystąpili: Sędzia Sądu Rejonowego Maciej Klonowski z Ministerstwa Sprawiedliwości, który zajął się zagadnieniem dotyczącym należności alimentacyjnych w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji, Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Sławnie Marcin Borek, który wygłosił referat *Koszty zabezpieczeń i egzekucji świadczeń alimentacyjnych*, oraz dr Arkadiusz Bieliński z Uniwersytetu w Białym-

stoku, który omówił egzekucję należności funduszu alimentacyjnego od dłużnika alimentacyjnego.

Sędzia Klonowski na wstępie nawiązał do treści artykułów 1025 § 1 pkt 2 k.p.c., gdzie ustawodawca posługuje się pojęciem należności alimentacyjnych. Kolejny przykład to dział kodeksu odnoszący się do egzekucji świadczeń alimentacyjnych, gdzie ustawodawca zamieścił m.in. artykuł 1081 § 1 k.p.c., zgodnie z którym jeżeli egzekucja dotyczy alimentów lub renty mającej charakter alimentów, wnioski o wszczęcie egzekucji można zgłosić również do komornika sądu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania wierzyciela. Kolejny przytoczony artykuł stanowiący o alimentach to 1088 k.p.c. Zgodnie z nim do egzekucji świadczeń alimentacyjnych stosuje się również przepisy tytułu drugiego. Jak się wydaje, najwłaściwszym rozwiązaniem jest szerokie rozumienie pojęcia należności alimentacyjnych na gruncie tych przepisów, obejmujących zbiorczo zarówno ściśle rozumiane alimenty, jak i rentę. Stąd też nie ma przeszkód do tego, aby również rentę ustanowioną w zamian za służebność osobistą uznawać za rentę mającą charakter alimentów. W podsumowaniu tej części przyjęto, że spośród wszystkich świadczeń alimentacyjnych w rozumieniu artykułu 1081 § 1 k.p.c., zaspokojeniu w kategorii drugiej podlegają tylko alimenty i renty mające charakter alimentacyjny, niebędące zarazem rentami wyrównawczymi. Powoduje to, że renty uprzywilejowane w kategorii drugiej obejmują również te, przyznane w zamian za służebność osobistą, jak też renty ustanowione na podstawie artykułu 903 i nast. k.p.c.

Dyrektor Borek w ramach swojej prelekcji dokonał rozróżnienia pojęciowego opłat komorniczych oraz pobierania i ściągania opłat egzekucyjnych. Szczególna uwaga zwrócona została na kwestie pobrania opłaty od wniosku, co uregulowane zostało w artykule 22 ust. 1 u.k.k. Kolejna regulacja to artykuł 29 ust. 1–4 tej ustawy

oraz artykuł 30 i 46 ust. 2. Ten ostatni dotyczy wydania postanowienia o pobraniu opłaty. Opłatę egzekucyjną za egzekucję świadczeń pieniężnych komornik ściąga wraz z egzekwowanym świadczeniem, proporcjonalnie do wartości wyegzekwowanego świadczenia. Prelegent zaznaczył, że do wartości świadczenia wlicza się należność główną wraz z odsetkami, kosztami, innymi należnościami ubocznymi.

Dyrektor Borek zwrócił również uwagę na kwestię niecelowości wszczęcia egzekucji. W tym zakresie posłużył się nie tylko orzecznictwem Sądu Najwyższego, ale również orzeczeniami wydawanymi przez sądy rejonowe, między innymi z Poznania i Sierpca.

Ostatni referat wygłosił reprezentant Uniwersytetu w Białymstoku – dr Arkadiusz Bieliński z Katedry Prawa Cywilnego i Handlowego Wydziału Prawa UwB. Tematyka wystąpienia obejmowała egzekucję należności na rzecz funduszu alimentacyjnego. Prelegent przedstawił rys historyczny, na podstawie którego kształtowała się instytucja funduszu alimentacyjnego – od momentu powołania aż do kształtu obecnie obowiązującego. Na mocy ustawy z 28 listopada 2004 roku fundusz alimentacyjny przestał istnieć z dniem wejścia w życie tej ustawy. Najnowsza regulacja w tym zakresie to ustawa z 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, która wskazuje m.in. co oznacza, że egzekucja jest bezskuteczna. Jest to egzekucja, w wyniku której w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie otrzymano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych, albo postępowanie upadłościowe, w toku którego w okresie ostatnich dwóch miesięcy nie otrzymano pełnej należności z tytułu zaległych i bieżących zobowiązań alimentacyjnych. Za bezskuteczną egzekucję uważa się również niemożność wszczęcia lub prowadzenia egzekucji alimentów przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu przebywającemu poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

W części dyskusyjnej przedstawiono pytanie z czatu: „Czy komornik winien wydać postanowienie o ustaleniu kosztów zastępstwa w postępowaniu o zabezpieczenie należności alimentacyjnych? Jeżeli tak to kiedy?”. W opinii Dyrektora Borka komornik, wydając postanowienie o ustaleniu kosztów zabezpieczenia, ustala koszty wyłącznie dotyczące wykonania tego zabezpieczenia, pozostawiając kwestię zastępstwa czy obciążenia do dyspozycji sądu.

W OPINII DYREKTORA BORKA
KOMORNIK, WYDAJĄC
POSTANOWIENIE O USTALENIU
KOSZTÓW ZABEZPIECZENIA,
USTALA KOSZTY WYŁĄCZNIE
DOTYCZĄCE WYKONANIA
TEGO ZABEZPIECZENIA,
POZOSTAWIAJĄC KWESTIĘ
ZASTĘPSTWA CZY OBCIĄŻENIA
DO DYSPOZYCJI SĄDU.

Zorganizowana konferencja była pierwszym w całości obejmującym tematykę alimentów wydarzeniem naukowym o zasięgu ogólnopolskim. Organizatorzy zaprosili do wygłoszenia swoich prelekcji zarówno przedstawicieli środowisk naukowych, jak i praktyków – sędziów i komorników sądowych. Ponadto liczba referatów oraz możliwość udziału w dyskusji osób połączonych zdalnie zapewniły wysoki poziom merytoryczny. W trakcie wystąpień poruszono wiele zagadnień, co z pewnością przyczyni się do wykorzystania wypracowanych rozwiązań w trakcie wydawania orzeczeń czy podejmowania czynności egzekucyjnych.

Wytrwały wierzyciel

W kulturze ludu Ifugao⁶ od jednostki oczekuje się, że wyegzekwuje przysługujące jej należności. Gdyby członek tej społeczności tego nie uczynił, stałby się łatwą zdobyczą dla swoich pobratymców. Nikt by go nie szanował, zostałby poświadczony o tchórzostwo. Zdaje się, że podobną zasadą kierował się polski ustawodawca, tworząc przepisy dotyczące zasad ponoszenia kosztów egzekucji przez wierzycieli.

TOMASZ CHOJNACKI

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Obornikach

Analizując przepisy ustawy o kosztach komorniczych, można dojść do wniosku, że wierzyciel po złożeniu wniosku o wszczęcie egzekucji jest zmuszony kontynuować egzekucję do uzyskania należnego mu roszczenia bądź do stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

Wszczęcie egzekucji nie jest związane z jakąkolwiek opłatą na rzecz komornika. Jaka jest prawdziwa przyczyna takiego stanu rzeczy – trudno dociec. Argument jakoby opłata w wysokości choćby 200 złotych stanowiła przeszkodę w dostępie do wymiaru sprawiedliwości nie wytrzymuje krytyki. Po pierwsze, opłaty i koszty związane z uzyskaniem tytułu wykonawczego zdecydowanie przewyższają tę kwotę. Po drugie, jest zupełnie niezrozumiałe, z jakiego powodu komornik jest zobowiązany do kredytowania postępowań egzekucyjnych – choćby tworząc, prowadząc czy archiwizując akta. Zdając sobie sprawę z tej nienaturalnej konstrukcji, przewidziano jednak w ustawie przypadki ponoszenia przez wierzyciela kosztów egzekucji.

Rozpocząć należy od prawdziwego arcydzieła – perełki sztuki prawidłowej legislacji, czyli art. 29 ust. 4 i 5 wspomnianej ustawy. Fraza z punktu a, że „opłaty nie pobiera się od podmiotów, których przedmiotem działalności nie jest działalność finansowa i ubezpieczeniowa” byłaby być może zrozumiała, gdyby nie punkt b, zgodnie z którym „opłaty nie pobiera się także od podmiotów, których przedmiotem działalności... jest działalność finansowa i ubezpieczeniowa”. Wydaje się, że przy konstruowaniu art. 29 kierowano się prawdopodobnie mądrością ludu Ifugao. Wierzyciel nie może bowiem zwlekać z wszczęciem egzekucji – ma dwa lata, nie może też wierzycielności nabyć. Stałby się w takim przypadku, w oczach ustawodawcy, wierzycielem „gorszej kategorii” i będzie zmuszony pokryć koszty bezskutecznej egzekucji.

Na wierzyciela czekają jednak pułapki znacznie gorsze. Nie może on bezkarnie podarować dłużnikowi jego długu. Zostałby bowiem obciążony opłatą w niebagatelnej czasie wysokości 5% wartości świadczenia pozostałego do wyegzekwowania. Darowanie długu zdarza się jednak rzadko. Częściej dochodzi do sytuacji, w których postępowanie egzekucyjne zostaje zawieszono z powodu śmierci dłużnika. W poprzednim stanie prawnym wierzyciele sporadycznie wznowiali postępowanie z udziałem spadkobierców. Obecnie spadkobiercy dłużnika nie mogą już liczyć na „dobre serce” wierzyciela. Wierzyciel został zobowiązany do podjęcia czynności

zmierzających do podjęcia postępowania z udziałem spadkobierców dłużnika. Ma na to pół roku pod rygorem obciążenia go pięcioprocentową opłatą. Wierzyciel musi podjąć takie zawieszono postępowanie egzekucyjne z udziałem spadkobierców i jest to, w mojej opinii, obecnie jedyny możliwy, prawnie dopuszczalny sposób uniknięcia umorzenia postępowania egzekucyjnego z powodu beczynności wierzyciela.

Przedstawione rozwiązania wydają się absurdalne i niekorzystne dla obu stron postępowania. Sądzę, że udział wierzyciela w finansowaniu systemu egzekucji (poza sytuacjami niecelowego wszczęcia postępowania oraz wydatkami) powinien ograniczać się

do początkowej opłaty w wysokości wystarczającej na amortyzację kosztów tworzenia, prowadzenia i przechowywania akt egzekucyjnych, obecnie około 200 złotych. Takie proste, zrozumiałe i naturalne rozwiązanie z nieznanymi mi względów nie zostało przez ustawodawcę przyjęte. Jeśli jednak wierzyciele czują się pokrzywdzeni, polecam lekturę jednej z przygód dobrego wojaka Szwejka. Jak postzegaliby swoją sytuację wierzyciel feldkurata Otto Katza, gdyby wszczął co do swoich wierzycielności postępowania egzekucyjne pod rządami obecnych przepisów, lepiej sobie nie wyobrażać.

„[Szwejk] Poszedł do kuchni, a w pokoju toczyła się tymczasem bardzo interesująca rozmowa.

– Przyszedł pan po pieniądze dane mi na weksel, jeśli się nie mylę? – zapytał feldkurat swego gościa.

– Tak jest, mam nadzieję...

Kapelan westchnął.

– Człowiek znajduje się niekiedy w takiej sytuacji, że nie pozostaje mu nic innego, tylko mieć nadzieję. Co za piękne słowo: «Ufaj!». Najpiękniejsze z trojga słów, które wnoszą człowieka ponad chaos życia: «Wiara, nadzieja i miłość».

– Mam nadzieję, panie kapelanie, że suma...

– Ma pan rację, szanowny panie – przerwał mu kapelan. – Mogę panu jeszcze raz powtórzyć, że ufność krzepi człowieka w walce z życiem. Niech i pan nie traci nadziei. Bardzo to piękne mieć pewien ideał, być niewinną, czystą istotą, która pożyczka pieniądze na weksle i ma nadzieję, że należność otrzyma. Niech pan nie traci nadziei i ufa stale, że spłacę panu tysiąc dwieście koron, gdy w kieszeni mam niecałych sto.

– A więc pan... – wykrztusił gość.

– A więc ja istotnie – odpowiedział kapelan.

Twarz gościa przybrała znowu wyraz uporu i złości.

– Panie, to jest oszustwo – rzekł wstając.

– Niech pan się uspokoi, szanowny panie...

– To oszustwo! – krzyczał gość z uporem. – Nadużył pan mego zaufania!

– Mój panie – rzekł kapelan – panu jest koniecznie potrzebna zmiana powietrza.

Tu jest zbyt duszno. Szwejku! – zawołał w kierunku kuchni. – Ten pan życzy sobie wyjść na świeże powietrze.

Fot. Valeria Miller

– Posłusznie melduję, panie feldkurat – dobiegł głos z kuchni – że już go raz wyrzuciłem.

– Powtórzyc! – brzmiał rozkaz, który został wykonany szybko, sprawnie i bezwzględnie.

– Bardzo dobrze, panie feldkurat – rzekł Szwejk powracający z sieni – że załtwiliśmy się z tym panem, zanim dopuścił się tu jakiej awantury. W Maleszicach był karczmarz znający dobrze Pismo Święte i gdy czasem łoł jakiegoś gościa bykowcem, to zawsze mawiał: «Kto żałuje różgi, nienawidzi syna swego, ale kto go miłuje, w czas go karze. Ja ci dam bić się w gospodzie!».

– Widzicie, mój Szwejk, co spotyka człowieka, który nie szanuje kapłana – uśmiechnął się feldkurat. – Święty Jan Złotousty powiedział: «Kto czci księdza, czci Chrystusa, kto robi przykrości księdzu, czyni też przykrości Chrystusowi, którego zastępcą jest właśnie ksiądz». Na jutro musimy się doskonale przygotować. Usmażcie jajka z szynką, ugotujcie poncz na winie bordeaux, a resztę czasu poświęćmy na rozmyślenia, tak jak to jest w modlitwie wieczornej: „Niechaj łaska boża odwróci wszelkie układy nieprzyjaciół o ten przybytek”.

Są na świecie ludzie ogromnie wytrwali i do takich należał mąż po dwakroć już wyrzucony z mieszkania feldkurata. W chwili gdy kolacja była gotowa, ktoś zadzwonił. Szwejk pośpieszył otworzyć drzwi i po chwili zameldował:

– Już znowu przyszedł, proszę pana feldkurata. Zamknąłem go tymczasem w łazience, żebyśmy mogli spokojnie zjeść kolację.

Fot. karenfoleyphotography

– Postąpiliście niedobrze, mój Szwejku – rzekł kapelan. – Gość w dom, Bóg w dom. Za dawnych czasów biesiadnicy kazali różnym potworkom, by ich zabawiali. Przyprawdźcie go, niech nas bawi.

Szwejk wrócił po chwili z mężem wytrwałym, który spoglądał ponuro przed siebie.

– Niech pan siada – uprzejmie zaprosił go kapelan. – Akurat kończymy kolację. Mieliśmy homary, łososia, a teraz jeszcze zjemy trochę jajecznicę z szynką. Można sobie pozwalać, gdy dobrzy ludzie pożyczają pieniądze.

– Zdaje mi się, że nie przyszedłem tutaj, dla żartów – rzekł mąż ponuro. – Już trzeci raz tu dzisiaj jestem. Mam nadzieję, że teraz wszystko się wyjaśni.

– Posłusznie melduję, panie feldkurat – wtrącił Szwejk – że ten pan jest taki wytrwały jak niejaki Bouszek z Libni. Osiemnaście razy w ciągu jednego wieczora wyrzucili go u «Exnerów», a on po każdym wyrzuceniu wracał, że niby zapomniał tam fajkę. Właził oknem, drzwiami, przez kuchnię, właził do lokalu przez mur ogrodu, przez piwnicę i wlaźby może nawet kominem, gdyby go strażacy nie zdjęli z dachu. Był taki wytrwały, że mógłby zostać ministrem albo i postem.

Wytrwały człowiek, nie zwracając uwagi na to, o czym mówiono, powtarzał z uporem: «Chcę, żeby wszystko było jasne, i proszę mnie wysłuchać».

– Może szanowny pan mówić – rzekł feldkurat – pozwalam panu. Niech pan mówi tak długo, jak się panu podoba, a my tymczasem będziemy biesiadowali dalej. Mam nadzieję, że panu to nie będzie przeszkadzało. Szwejku, podawajcie!

– Jak panu wiadomo – mówił wytrwały wierzyciel – szaleje wojna. Pieniądże pożyczyłem panu feldkuratowi przed wojną i gdyby nie wojna, nie domagałbym się tak bardzo ich zwrotu. Ale mam pewne doświadczenia. Wyjął z kieszeni notatnik i mówił dalej: – Wszystko mam pozapisywane. Porucznik Janata był mi winien siedemset koron i ośmielił się paść nad Driną. Porucznik Praszek dostał się na rosyjskim froncie do niewoli, a winien mi dwa tysiące koron. Kapitan Wichterle jest mi winien taką samą sumę i został zabity pod Rawą Ruską przez własnych żołnierzy. Porucznik Machek dostał się do niewoli w Serbii, a jest mi winien tysiąc pięćset koron. Ale są jeszcze inni podobni. Ten padł w Karpatach, nie zapłaciwszy weksla, tamten poszedł do niewoli, ów utonął w Serbii, jeszcze inny umarł w szpitalu na Węgrzech. Czy pan feldkurat rozumie teraz mój niepokój? Przecie ta wojna zrujnuje mnie ostatecznie, jeśli nie będę energiczny i nieubłagany. Może mi pan powie, że feldkuratowi nie zagraża żadne niebezpieczeństwo? Niech pan patrzy.

Podsunał kapelanowi notatnik pod nos.

– Proszę: feldkurat Matiasz w Brnie zmarł w szpitalu izolacyjnym zeszłego tygodnia. Włosy rwać z rozpaczy! Nie oddał mi tysiąca ośmiuset koron; poszedł z wiatkiem do baraku cholerycznego, do jakiegoś człowieka, który go przecież i tak nic nie obchodził.

– Było to jego obowiązkiem, szanowny panie – rzekł kapelan. – Ja także idę jutro do chorych...

– I także do cholerycznego baraku – wtrącił Szwejk. – Może pan pójść z nami, żeby pan widział, co znaczy poświęcenie.

Fot. sintec

– Panie kapelanie – rzekł mąż wytrwały – proszę mi wierzyć, że jestem w sytuacji rozpaczliwej. Czyż na to wybuchła wojna, aby zgładziła wszystkich moich dłużników?

– Jak pana wezmą do wojska i wyślą pana w pole – ponownie wtrącił się do rozmowy Szwejk – odprawimy z panem feldkuratem mszę świętą, aby Bóg Niebieski dał, iżby pierwszy granat pana przetrącić raczył.

– Panie feldkuracie, to sprawa poważna – rzekł człowiek wytrwały do kapelana – więc proszę, aby ordynans pański nie wtrącał się do naszej rozmowy. Trzeba koniecznie z tym skończyć.

– Posłusznie proszę pana feldkurata – odezwał się Szwejk – aby mi naprawdę raczył zakazać wtrącania się do rozmowy, bo w przeciwnym razie będę dalej bronił interesów pana feldkurata, jak na porządnego żołnierza przystało. Ten pan ma rację, że chce odejść stąd sam, bo ja też nie lubię awantur i jestem człowiekiem towarzyskim.

– Mój Szwejku, mnie to wszystko zaczyna już nudzić – rzekł feldkurat, jakby nie dostrzegał gościa. – Myślałem, że nas ten człowiek zabawi, że opowie tam jakieś anegdotki, a on chce, żebym wam rozkazał nie wtrącać się do tej sprawy, chociaż mieliście z nim już dwa razy do czynienia. Wieczorem, w wigilię dnia tak ważnego, gdy trzeba skupić wszystkie myśli i uczucia wokół Boga, zamęcza mnie jakąś idiotyczną historią o nędznych tysiącu dwustu koronach. Odwraca myśl moją od spraw wyższych i chce, abym mu jeszcze raz powiedział, że mu teraz nic nie dam. Nie będę z nim więcej rozmawiał, aby mi nie zepsuł reszty tego świętego wieczoru. Powiedzcie wy mu, Szwejku: «Pan feldkurat nic panu nie da».

Szwejk wypełnił rozkaz, wrzaskliwie powtórzywszy te słowa nad uchem gościa. Ale wytrwały gość nie ruszył z miejsca.

– Zapytajcie, Szwejku – nalegał kapelan – jak długo ten jegomość zamierza rozsiadywać się tutaj.

– Nie ruszę się stąd, dopóki nie otrzymam swej należności – twierdził z uporem wytrwały człowiek.

Kapelan wstał, podszedł do okna i rzekł:

– W takim razie oddaję go wam, Szwejku; róbcie sobie z nim, co się wam podoba.

– Niech no pan idzie – rzekł Szwejk uchwyciwszy niemiłego gościa za ramię. – Do trzech razy sztuka.

I powtórzył swoją sztukę szybko i elegancko, podczas gdy kapelan wybębniął palcami po szybie marsza pogrzebowego. Wieczór poświęcony rozmyślaniu miał kilka faz. Rozmyślenia feldkurata były tak głębokie, że jeszcze o dwunastej godzinie w nocy słychać było w jego mieszkaniu śpiew:

A gdyśmy maszerowali,

Wszystkie dziewczęta płakały...

Dobry wojak Szwejk śpiewał także...

* Ifugao – grupa etniczna zamieszkująca północną część wyspy Luzon na Filipinach [przyp.red.].

Już w sklepie Currendy!
www.sklep.currenda.pl

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

Już w sklepie Currendy!

www.sklep.currenda.pl

Zasada dyspozycyjności stron postępowania egzekucyjnego

Joanna Szachta

 CURRENDA

DOSTĘPNA W CZYTELNI

www.czytelnia.currenda.pl

NOWA
CURRENTA
NOWA
CURR
NOWA
CURRE

NOWA CURRENTA

CURRENTA SP. Z O.O.

al. Niepodległości 703A, 81-853 Sopot

tel : +48 608 587 257

e-mail: nowa.currenta@currenta.pl

www.sklep.currenta.pl, www.czytelnia.currenta.pl

NO